

Vidra Szabó Ferenc



ÁRNYÉKLOVAG



Vidra Szabó Ferenc

Árnyéklövag

regény

QUEER Kiadó, 2012

1.

Nem tudom, hogy miért éppen engem választott. Nincs bennem semmi rendkívüli, soha nem követtem el egyetlen hőstettet sem. Éltem az életem, ahogyan a körülmények megengedték. Mindig megpróbáltam alkalmazkodni az adott helyzethez.

Vasúti őrházban születtem. Apám vasutas volt. A földjét államosították, elvette az állami gazdaság, ahogy ők fogalmaztak. Akkoriban nehéz volt bekerülni a vasúthoz, állítólag fél disznót kellett vinni a pályamesternek.

Három testvérem van, három bátyám. Anyám már mindenképpen lányt szeretett volna, de én is fiúnak születtem. Szerintem csak azért fogantam meg, mert abban bíztak, hogy én már lány leszek.

Mesélték, hogy amikor megszülettem, csak nehezen tudták megállapítani, hogy fiú vagyok-e vagy lány. Állítólag olyan kicsi volt a fűtyim, hogy alig lehetett észrevenni.

Egyáltalán nem neveltek lánynak. Erről szó sem lehetett. Szigorú világ volt az, nem volt helye benne az érzelmeknek. A hajunkat minden tavasszal kopaszra nyírták. Emlékszem az egyik fényképre: négyen vagyunk rajta, gyerekek. A vasúti töltés oldalában állunk mind a négyen, kopaszra nyírt fejjel. Rövidnadrágban, mezítláb hunyorgunk a napba. Mint négy afrikai éhező.

A testvéreim gyakran elővették a fütykösüket, megmutatni, hogy miként néz ki egy igazi férfi. Letolt gatyában méregették, hogy kinek van nagyobb, kinek jön jobban le a bőr a végéről, melyiküknek keményedik meg, ha húzogatja. Az enyém nem keményedett semennyit, ugyanolyan picike maradt, mint amilyen volt. A testvéreim sokat csúfoltak emiatt:

– Elemérnek nincs fütyije! – ilyeneket mondtak, és botokkal piszkálták a combom tövét.

– Puncija nincs!

– Ez se lány, se férfi! Ha se lány, se férfi, akkor micsoda?

– Ha se lány, se férfi, akkor *egyéb* – zárta le a vitát a legidősebb testvérem. Ezen a többiek jól elcsodálkoztak, mert ezt a szót korábban még soha nem hallották:

– Egyéb?

– Igen, Egyéb. Egyébke.

Lefekvés előtt mindig imádkoztunk. Amikor elfújták a lámpát, mindig elmondtam egy külön imát is, arra kérve a Jézuskát, hogy a pisilőmet növelessze meg ugyanolyanra, mint a testvéreimé. Anyámék mindig azt mondták, hogy ha jól viselkedek és szorgalmasan imádkozok, akkor a Jézuska teljesíti a kívánságom. Karácsony előtt mindig mondtam másféle imát is. Azt szerettem volna, hogy karácsonyra a Jézuska igazi vonatot hozzon, igazi vágányokkal, igazi utasokkal. Sokszor elképzeltem, hogy a kukoricás mellett lesz az állomás, ott tiszteleg nekem a forgalmista. A kocsikat sárga színűnek képzeltem, fehér neonlámpák világítottak bennük, az utasok újságot olvastak, rántott csirkecombot ettek. Karácsony reggelén aztán hiába ugrottam ki első kakasszóra az ágyból, és hiába nyomtam oda az orrom a

jéghideg ablaküveghez, a csodavonat helyett csak az elszáradt kórók lengedezését láttam a zúzmarás szélben.

Persze hogy mozdonyvezető akartam lenni. Már kilométerekkel korábban látni lehetett, ahogy közeledett a vonat. A mozdony hosszú füstcsíkot húzott maga után, messziről lehetett hallani a kerekek kattogását, a mozdony jellegzetes csiholó hangját. A mozdonyvezetők közül sokan már ismertek, integettek, az is előfordult, hogy egy rövid füttyöt küldtek nekem. Ott álltam a töltés mellett, vigyázállásba merevedve, feszesen tisztelegve.

A legidősebb bátyám akkor már ipari tanuló volt, a közeli gyárba járt. Azt hiszem lakatosnak tanult. Egyenruhát viselt, fényes csat volt a derekán. A gyárban védőételként ömlesztett sajtot kaptak. Sztaniolba volt csomagolva. Amikor beleharaptunk, nyúlóssá vált, és az íze nem hasonlított semmilyen korábban ismert ízekre. Mégis izgalomba hozott bennünket, gyerekeket, mert valamilyen különös, számunkra ismeretlen világ üzenetét hozza el.

Apánk eléggé szigorú volt velünk. A testvéreimet olykor keményen elverte, néha még a nadrágszíját is lecsatolta. Engem nem nagyon bántott, maximum egy nyaklevest ha kaptam. Elég volt, ha keményebben rám szólt, én máris elsírtam magam. Tényleg, mint egy lány. Szinte minden éjjel bepisilem. Mindig megfenygettek, hogy csomót kötnek a füttyimre.

Apámat nyugdíjazták, és beköltöztünk a városba. Eladtunk minden állatot: a teheneket, disznókat, birkákat, csak a tyúkokat meg a kutyát tartottuk meg. Vettünk egy kis házat a város szé-

lén, és ebben a házban már villany is volt. Az imádkozással ekkorra már felhagytam. Ennek több oka is volt. Egyrészt, mert a nemi szervem lassú növekedésbe kezdett, és mire kamaszodni kezdtem, majdnem elérte az átlagos méretet. Másrészt, mert a saját vonat birtoklásának vágyáról már rég letettem. Harmadrészt pedig, mert az iskolában a tanárok hitelt érdemlően elmagyarázták, hogy isten pedig nem létezik, és a nevét is kisbetűvel kell írni. Sűrűn idéztek Marx, Engels és Lenin műveiből, akik mind azt bizonygatták, hogy az elsőbbség az anyagi világnak, amely teljes mértékben megismerhető.

A testvéreimet közben sorra beszippantotta a gyár. Komoly szakmákat tanultak, csak én maradtam továbbra is iskolás. Gimnáziumba íratnak, mert belátták, hogy egyetlen szakmát sem lennék képes megtanulni. A bátyáim egyre fontoskodóbban és büszkébben viselkedtek, velem már egyáltalán nem törődtek. Már nem szólítottak Egyébkének, sőt egyáltalán sehogyan sem szólítottak. Apám is egyre morcosabb és zárkózottabb lett. Szürkületkor már ágyban volt, reggel nyolc előtt soha nem kelt fel, ebéd után két–három órát aludt. Engem minden reggel anyám ébresztett. Pontosan fél hétkor odaállt az ágyam mellé, megrázta a vállam, és minden reggel ugyanazt a három szót mondta, ugyanolyan sorrendben, ugyanazzal a hangsúllyal: – Elemér. Ébredj. Iskola.

Nem mozdult mellőlem, amíg ki nem nyitottam a szemem, és ki nem bújtam a takaró alól. Úgy éreztem, hogy anyám fürkésző tekintete mintha az álmaimba akart volna behatolni. Pedig az álmaim között hiába kutakodott volna, mert abban az időben, soha nem álmodtam semmit. Legalábbis ébredéskor nem emlékeztem egyetlen álmomra sem.

Az iskolába mindig sietve érkeztem, nem szerettem elkésni. A tanárok különösebben nem kedveltek, de nem is haragudtak rám. Sikerült megbújni a biztos közepszerűségben. A gimnáziumot kétszáz évvel korábban alapították, a tanárok idegenek és távolságtartóak voltak, a falakon régmúlt idők tablói szomorodtak. Az osztálytermeket télen nagy, fekete vaskályhákkal fűtötték, órák alatt mindig becsoszogott hosszú, kék köpenyében a fűtő. Ilyenkor mindig felhangzott valamelyik hátsó padból: „*Kocsegár!*” Nekem is nagyjából ennyit sikerült megtanulnom oroszból, no meg a hetes szokásos jelentésének szövegét: „*Tovaris utyicselnyica, ja dakljuvájut, nyikto nye atszusztvujet.*” Matematikából a vezérfonalat körülbelül a logaritmus lényegének megértésekor vesztettem el, történelemből az évszámok megjegyzésével voltak problémáim. Leginkább az irodalomórakon éreztem jól magam. Sokat olvastam, mindenféle könyvet, ami a kezembe akadt.

Békén hagytak. Szerintem megéreztek, hogy más vagyok, mint ők. Nem külön, hanem inkább szálni való. Volt valaki más, akivel szórakozni lehetett. Balogh Bandinak hívták. Őt gyötörték, vele kegyetlenkedtek a szünetekben, sokszor még órák alatt is. Nem értettem, hogy miért éppen ezt a szerencsétlent bántják, aki egyébként senkinek sem ártott. A város falai, kerítései teli voltak firkálva három betűvel: B. B. B. Csak később, évek múlva értettem meg a betűk jelentését: Buzi Balogh Bandi.

A strand öltözőjében egyszer megláttam ruha nélkül. Arányosan vékony, kissé lányos teste volt. Feltűnő volt benne, hogy ahol másokon szőr nő, ott ő csupasz volt: a hóna alatt csakúgy, mint a hasa alatt. Meglepő volt az is, hogy míg én gondosan eltakar-

tam magam a törülközőmmel, addig ő már–már büszkén törölte magát. Gondosan végigpásztázva testének minden porcikáját, mintha direkt mutogatni akarná a fenekét és a csupasz nemi szervét.

*

Mit mondhatnék erről a városról? Semmiben nem különbözött a többi alföldi kisvárostól. Szürke volt, poros és unalmas. A nyár mindig tikkasztóan meleg volt, sehol nem volt egy árnyas liget, egy csörgedező patak, egy hűvös kerthelyiség. A tél viszont hosszú volt és fagyos. December közepén leesett az első hó, és legtöbbször márciusig el sem olvadt. Az emberek bezárkóztak a lakásukba, a házuk elé magas deszkakerítést építettek, az ablakokra nehéz faredőnyöket szereltek. A hétköznapokat kitöltötte a munkahelyük és a lakásuk közötti ingázás, de a vasárnapokkal nem tudtak mit kezdeni.

Vasárnap együtt volt a család, beszélgetni kellett egymással, közös asztalhoz kellett ülni. Kerülgetni kellett egymást.

El lehetett menni a délelőtti nagymisére. Az öregek mise után egy ideig még ott álldogáltak a főtéren, a lovas szobor mellett. Hófehér ingben voltak, hosszú bőrcsizmában, fekete posztónadrágban. Általában az időjárásról beszélgettek, meg a régi szép időkről, amikor még megvolt a földjük. Akkor még ökrökkel szántottak, kézzel vetettek, most meg már jöttek a traktorok, és szántották egybe a határt.

Álldogáltak még egy ideig az öregek a templommal szemben, aztán elbúcsúztak egymástól. Becsapódtak mögöttük a nehéz tölgyfaajtók.

A fiataloknak ott volt az esti buli.

Mindig ugyanaz a zenekar játszott, és mindig ugyanazzal a számmal kezdték: a Felkelő nap házával. Először mindig ugyanaz a pár kezdte a táncot: egy vékony cigányfiú, és egy ugyancsak vékony, szőke lány. A terem csak lassan népesült be. A parkett erezskéiből finom por kezdett felszállni, cigaretta és sör szaga terjengett, a zene üvöltött. A párok önfeledten ütögették egymáshoz a combjukat és a feneküket, a pincér egyre nehezebben tudott utat törni magának a tömegben.

Én ritkán merészkedtem közéjük. Körbejártam a főteret, megnéztem a kirakatokat, tekintetemmel megkerestem a csordogáló szökőkútban terpeszkedő teknősbékákat. Végül általában a kultúrház előtti padnál kötöttem ki, onnan figyeltem az eseményeket. Pedig tudtam táncolni, jártam tánciskolába is. A tánciskolában a partnerem egy szemüveges lány volt, nagy kapafogakkal, vastag szemüveggel.

– Mivel foglalkozik? – kérdezte az ösztánc szünetében.

– Gimnazista vagyok – válaszoltam.

Párszor randevúztunk is. Fogalmam sem volt, hogy hová menjünk, mit csináljunk. A lány egyre magázott, így aztán én sem mertem tegezni. Odaadtam neki a *Zabhegyezőt*, hogy olvassa el. Úgy éreztem, hogy mintha ezt a regényt nekem írták volna, mintha rólam szólna. De hiába próbálkoztam, nem olvasta végig, azt mondta, hogy hülyeség az egész, és a srác különösen hülye volt, mert nem tanult, és kirúgták az iskolából.

Lakott egy fiatal kecskepásztor a városban. Azt mondták róla, hogy a kecskéivel szerelmeskedik. Ő elég ritkán jött be a központba. Olyankor mindig szépen felöltözött, fehér inget, sötét nadrágot húzott, a lábán viszont egy kibomlott fűzőjű nehéz

bakancsot viselt. Mindenki ismerte, és mindenki előre köszönt neki, mintha valami köztisztelőben álló személy volna.

– Mi újság? – kérdezték tőle a lányok.

– Nincs semmi újság – válaszolta mosolyogva.

– Hogy vannak az állatok?

Erre felcsillant a szeme:

– A kecskék? Megvannak.

– Jársz még a hídhöz legeltetni?

– Járok. Ma is voltam.

– Jön a jó idő, nemsokára lehet fürödni.

Elnevette magát, és elővillantak hófehér fogai.

– Én már fürödtem! Tegnap már fürödtem!

– Ne ugrass bennünket. Hideg még a víz.

– A víz hideg, de én már fürödtem.

– És a kecskék? – kérdezték a lányok, alig észrevehető éllel a hangjukban.

– A kecskék meg legeltek közben! – nevetett tovább.

Ezen a lányok is elnevelték magukat. Összekapaszkodtak, úgy nevettek, miközben bevonultak a kultúrház kapuján. Ő is nevetgélt még egy ideig magában, közben nagy büszkén ismételte:

– A víz hideg, de én már fürödtem. A kecskék meg legeltek közben.

A hétköznapi esték másként alakultak. Nem szerettem semmit, ami otthon történt. A hangokat, a szagokat, a mozdulatokat. Ha anyámék bejöttek a szobába, én kimentem, ha utánam jöttek a konyhába, visszamentem a szobába. Sötétedés után gyakran elindultam otthonról. Keresztülvágтам a főtéren, átmentem a folyócska hídján, elhagytam a mozit, a templomot, az eszpresz-

szót, az éttermet. Végül mindig az állomáson kötöttem ki, mint aki utazni készül. A váróterem ilyenkor már zárva volt, általában a nyitott peron egyik padjára ültem le. Vonat már ritkán érkezett. Éjfélkor megjött a munkásvonat, leszállt néhány álmos utas, a kalauz fütttyentett egyet, és a szerelvény már el is tűnt az éjszakában.

Egyik este a szokottnál is tovább maradtam. A lámpákat kikapcsolták, az irodából kihallatszott a forgalmista horkolása. Éppen indulni akartam, amikor észrevettem, hogy a másik padon is ül valaki. Ugyanolyan fázósan, mozdulatlanul, mint én. Csak egy sötét folt volt az éjszakában, nem tudtam megállapítani, hogy férfi-e az illető vagy nő, hogy fiatal-e vagy öreg. Tőlem akár halott is lehetett volna, akit odatámasztottak a pad támlájához. Ha halott, hát halott, gondoltam, mi dolgom vele? Későre járt, ideje volt haza indulni. Mentem végig a hosszú főúton, ahogy mindig szoktam, aztán a mellékutcákon. Beléptem a kapun, bebújtam az ágyba, de sokáig nem tudtam elaludni. Egyre az járt az agyamban, hogy ki lehetett az illető? Csak nem a kecskepásztor? Esetleg az osztálytársam, Balogh Bandi?

Hetek múlva, amikor a moziban ültem, a félig üres nézőtéren mintha néhány sorral hátrébb ugyanaz a személy gubbasztott volna, ugyanolyan sötét foltként, mint korábban az állomáson. És mintha nem a filmet nézte volna, hanem csakis engem. Később is éreztem, hogy minden mozdulatom követi. Amikor a parkban üldögéltem, vagy a vasárnapi táncmulatságon bambultam. Sőt még karácsonykor az éjféli misén is, ahová anyám kedvéért elmentem.

Nem tudom, hogy jó lett volna-e, ha megtudom, kiről van szó. Ha felfedi kilétét, vajon tudtam volna mondani neki valamit? Vagy csak álltam volna vele szemben, remegő lábakkal?

*

Eljártam a városi önképzőkörbe. A vezető egy lelkes népművelő volt, mindig jóval korábban érkezett, mint a többiek. Izgalmában elszívott több cigarettát, percenként megnézte a karóráját. Vagy tízen gyűlhettünk össze, rajtam kívül főleg gimnazista lányok. És köztünk volt a város hetvenöt éves költője is, akinek a verseiből megyei újság már közölt néhányat. Ott ültem én is közöttük, kezemben kékfedeles füzetemet szorongattam. Főleg versek hangzottak el. A lányok a szerelemről, a tavaszról szavaltak: „*Én nem akarnék mást, csak ülni egy padon, és hallgatni csendben, miként köszön a kősző szellő a némán lengő falevélnék.*” Az idős költő következett, felállt, mint egy színész. Papír nélkül szavalta költeményét a meg nem született gyermekéről: „*Hol vagy kisfiam, hol bujkálsz az éji homályban?*” Mire a végére ért, a meghatottságtól bepárásodott a szemüvege. Várt egy ideig, és miután nyilvánvalóvá vált számára, hogy senki nem tapsol, szomorúan leült. Én következtem. Tudtam, hogy nem lesz könnyű dolgom. Ülve maradtam, kinyitottam a füzetet, megköszörültem a torkom, és felolvastam a novellám.

„Kimentek a vasútállomásra. A férj beállt a sorba jegyet váltani, a felesége ezalatt elővette a zsebtükrét, és újra púderezte az arcát. A gyerekek viháncoltak. Meghúzták egymás haját, és kergetőztek a bőröndök között. A vonatra sokan vártak. Mindenfelé hatalmas bőröndök voltak. Meleg volt.

A feleség befejezte a púderezést és megnézte az óráját. Ideges volt. Félt az utazástól, a tömegtől, a túlekedéstől. A nagyobbik fiát nyakon vágta, és ráförmedt, hogy ne szaladgáljon össze-vissza. A gyerek vágott egy grimaszt, és tovább szaladgált. A tengerpartra utaztak.

A férj egy gyárban dolgozott. Volt egy hegesztőpisztolya, amivel mindenféle érdekes vasdarabokat hegesztett egybe. Elég sok pénzt keresett. A feleség egy másik gyárban dolgozott. Ült egy gép mellett és nyomkodta a pedált. A gépből mindenféle érdekes alakú munkadarabok potyogtak ki. Elég sok pénzt keresett. A gyerekek iskolába jártak. A férj szeretett vasárnaponként sokáig lustálkodni és papucsba bújva újságot olvasni. A feleség sokat dolgozott otthon is, meg a gyárban is. Mindig izgatottságú volt és sokat kiabált. A gyerekekre is, meg a férjére is. Egy héten kétszer éltek házasságot, azt mondják, így a helyes. Különben megvoltak. Miért is váltak volna el, hiszen mindent meg lehet szokni. Viszont most a tengerpartra utaztak.

Beszálltak a vonatba. Sikerült jó helyet szerezniük: közvetlenül az ablak mellett. Meleg volt. A kocsiban sokan voltak és mindenki egyszerre beszélt. A feleség zsebkendővel legyezte az arcát, és azt mondta, hogy rohadt meleg van. A férj a melegtől szétfolyva elterült az ülésen, a gyerekek az ablakban ágaskodtak, nekik nem volt melegük, és fáradtak sem voltak. Még soha nem jártak a tengerparton. Még a feleség sem volt soha a tenger-nél, de még a férj sem. Már a szomszédék is voltak a tengeren, mondta egyszer a feleség. Elhatározták hát, hogy ők is elmennek. A vonat kikaparodott az állomásról, és vágatni kezdett a tenger felé.”

Senki nem szólalt meg. A lányok zavartan egymásra néztek, az öregember maga elé bámult. A népművelő zavartan mosolygott, végül ő törte meg a csendet:

– Érdekes.

Újabb csend következett, az előzőnél is hosszabb. Aztán az idős költő megszólalt:

– Még én sem láttam a tengert – mondta halkan, mintha magának mondaná. – Most már így halok meg.

*

Nem vettek fel a főiskolára. Szégyenszemre segédmunkás lettem abban a gyárban, ahol a testvéreim akkor már jól ismert szakmunkások voltak. Sokan kérdezgették: – Tényleg az öccsük vagy?

Desztillált vízzel kellett feltöltenem felújított akkumulátorokat. Soha nem sikerült annyit töltenem, mint amennyit kellett volna. Vagy kevés lett a víz, vagy pedig túlságosan sok. Az olajszag összekeveredett a frissen esztergált vasforgács szagával, és ez a keverék beleette magát a ruházatomba, a hajamba, a bőrömbe. Műszak után hiába áztattam magam sokáig a zuhany alatt, bennem maradt kitörölhetetlenül. Bárhová mentem, mindenhol érezték rajtam, hogy a gyárban dolgozom.

A többieknek megvolt az állandó beszédtemájuk: foci, nők, kert, disznóvágás. Velem nem sokat törődtek, csak azon nevetgéltek, ahogy a vizeskannával bajlódok. Volt egy másik srác is a műhelyben, egy nagyjából velem egyidős kövér fiú. Ott állt a satu mellett, és egész nap vasdarabokat reszelt. A többiek egyszer egy egeret dugtak a nadrágjába, egy másik alkalommal meg a fenekéhez nyomták a sűrített levegő slagját. Már kezdett felfú-

jódni, mint egy léggömb, amikor a főnök berontott, és kirántotta a tömlőt a kezükből.

– Megölhettétek volna! – üvöltötte.

Mindig megvártam, hogy a többek végezzenek a zuhanyozással, és csak azután mentem én is. Nem akartam, hogy csúfoljanak a szerszámom mérete miatt. Néha a kövér fiú is velem várakozott. A nyakától bokájáig mindent beborító, remegő hurkái szinte teljesen eltakarták parányi farkincáját. Együtt áztattuk magunkat a langyos víz alatt, nem néztünk egymásra, nem szóltunk egymáshoz. Mindig én hagytam abba elsőnek a zuhanyozást, siettem felöltözni, nehogy együtt kelljen kilépnünk a gyár kapuján. Félttem, hogy egymás mellé kerülünk a helyi buszon, és beszélgetnem kell vele.

Tudtam, hogy nem maradhatok ebben a városban, de fogalmam sem volt, hová mehetnék, mihez kezdhetnék. Több helyre is írtam, de sehonnan nem válaszoltak.

„MAHART Balatoni Üzemigazgatósága, Siófok.

Levelemmel azért keresem fel Önöket, mert a nyár folyamán szeretnék matrózként dolgozni a Balatonnál. Iskolai végzettségem gimnáziumi érettségi, jelenleg segéd munkásként dolgozom. Elsősorban az érdekelne, milyen feltételekkel és mikor állhatnék munkába. Nekem a legmegfelelőbb időpont április vagy május lenne.”

„Veszprémi Petőfi Színház Igazgatójának, Veszprém.

Tisztelt Igazgató Úr! Azért fordulok Önhöz, mert nagyon sok jót hallottam az Önök színházáról, és remélem, hogy tudnak segíteni nekem. Régi és nagyon komoly elhatározásom, hogy a színházrendezői pályára lépjek. Tudom azt is, hogy addig, amíg a főiskolára bekerülhetek, nagyon sokat

kell tanulnom és tapasztalnom. Kérem, szíveskedjen segíteni, hogy elérhessem életcéloimat. Nem tudom, milyen feladatokat tudnék elvégezni, de szívesen dolgoznék az Önök színházában. Ha más lehetőség nincs, még úgy is, mint segédszínész, vagy akár díszletező segédmunkás. Kérem, szíveskedjék méltányolni kérésemet!”

„Ifjúsági Magazin Szerkesztősége, Budapest.

Filmnovellairó felhívásukra válaszulva küldöm a következő levelet. A megírandó film középpontjában legyen: helyünk a társadalomban. Céljaink. Elképzeléseink az életről, vágyaink, életstílusunk. Valami érdekes, vidám–szomorkás, fanyar stílusban megalkotni, kipellengérezni a hibáinkat, és megmutatni azt, hogy miben különbözünk a felnőttektől. Kétféleképpen lehetne megfogni a témát. Első: az örök fiatalság ábrázolása, tehát amiben megegyezünk a kétszáz év előttivel, a második pedig: azt filmre vinni, ami csak a mai kor fiataljaira jellemző. Jó lenne megírni a fiatalok egymás közötti konfliktusait. Különbség a vidéki és a fővárosi életmód között. Vélemények, nézeteltérések, életfelfogások.

Magamról annyit, hogy érettségi után tanárképző főiskolára jelentkeztem – nem vettek fel. Aztán népművelő–könyvtár szakra jelentkeztem – oda se vettek fel. Így aztán itt maradtam a szülővárosomban, és dolgozom. Távolsági tervem: önállósítani magam, itt hagyni a szülői házat, csavarogni, és közben művelni magam, tapasztalni. Legtávolsági tervem persze az, hogy író legyek. Én is, mint annyi más társam, a szabadságot szeretem leginkább. Szeretnék jó barátokat is szerezni, ez sajnos nem megy, nem is erőltetem.”

2.

Egy este elköszöntem otthonról és felültem a vonatra.

Nem marasztaltak. Tudták, hogy ha el akarok jönni, akkor előbb-utóbb eljövök.

Hajnalban érkeztem Pestre. Még láttam a mozdonyvezető tarkóját, ahogy kihajolva figyeli a többi vasutas jelzéseit, közben egyik kezével keményen markolja az indítókart. A szerelvény hátrakígyózott valahová a kezelővágányokhoz – úgy éreztem, mintha az utolsó biztonságos pontot is elveszítettem volna. Kiléptem a pályaudvar kapuján. Hűvös volt, de nem fáztam. Beleszagoltam a nagyváros levegőjébe, és éreztem, hogy most valami egészen új fejezet nyílik az életemben. Teli voltam elszántsággal, erővel.

A pályaudvar mellett volt egy tejivó, éppen akkor nyitott. Megittam egy pohár tejet, mint ahogyan gyermekkoromban minden reggel. Megettem hozzá két ropogós vajas kiflit. Máig érzem az ízét a számban.

Kerestem egy utcai hirdetőtáblát, odaálltam a többi vidéki közé albérletet keresni. Teljes volt bennem a tanácstalanság. Csupa ismeretlen út, utca, tér, körút, sugárút, semmit nem jelentő kerületszámok. Az öltözékem és a lábamnál heverő bőröndöm alapján könnyű volt megállapítani, hogy mire lenne szükségem. Nem kellett sokáig várnom, egy asszony máris megszólított: – Albérletet keresel? – kérdezte. Albérletet keresek, persze hogy albérletet keresek. Felszálltunk egy trolira, aztán átszálltunk egy

villamosra. Sokáig kanyarogtunk, amíg végre kiértünk a kertvárosba. Egy családi házhoz vezetett, aminek volt egy kis kertje, és egy nagy konyhája. A konyha felét függönnyel elválasztották, és a függöny mögé három vaságyat állítottak. Közülük az egyik éppen szabad volt.

A másik két ágy tulajdonosáról keveset tudtam. Ritkán voltak otthon, többnyire késő éjszaka érkeztek, és korán reggel elmentek. Egyikük talán villamosvezető volt, a másiknak is valami hasonló foglalkozása lehetett. A villamosvezető velem egykorú lehetett, a másik valamivel idősebb.

A függöny mögött a család élte a megszokott életét. Főztek, ettek, mosogattak. Közben nagyokat röhögtek, büfögtek, és nagyokat durrogattak. Az én lábszagom tovább fokozta az illatok kavalkádját. Esténként ültem az ágyam szélén a behúzott függöny mögött, kezemben vagy egy könyvet szorongattam, vagy tollat és füzetet. Az olvasás is nehezen ment, a vers pedig végképp nem akart íródni.

Egyik este valami egészen különös dolog történt. Már elraktam a könyvet, füzetet, lekapcsoltam a villanyt, és éppen aludni készültem, amikor halkan nyílt a konyhaajtó, és nagy pusmogások közepette megérkeztek a hálótársaim. Már az is gyanús volt, hogy nem gyújtottak villanyt. A hangokból arra lehetett következtetni, hogy egy harmadik személy is van velük, alighanem egy nő. Közelebb tolták egymáshoz az ágyukat, és hármasan hancúrozni kezdtek.

Úgy tettem, mint aki alszik. A nyálam is csendben nyeltem, nehogy eláruljam az ébrenlétem. Azok meg nevetgéltek, kacarász-

tak, mint akiket egyfolytában csiklandoznak. A szavaikat nem lehetett érteni, mert olyan halkán beszéltek. A legértelmesebb mondatot a fiatalabb szájából hallottam, amin aztán végképp meglepődtem:

– Már megint felállítod? – ezt kérdezte. És nem az idegen válaszolt rá, hanem az idősebb férfi:

– Miért, baj?

– Dehogy baj! – válaszolta a fiatal, és ezen is jókat nevettek.

– És velem mi lesz? – kérdezte, eltúlzott sértődöttséggel a harmadik személy. – Én mehetek a bokorba ibolyát szedni?

Még mindig nem tudtam eldönteni, hogy ez a bizonyos harmadik milyen nemű, de ennek már semmi jelentősége nem volt. Az volt a kínos, hogy rólam egyáltalán nem vettek tudomást. Nem tudtam, hogy ebben a helyzetben hogyan illene viselkedni. Színeljlem-e továbbra is az alvást, holott biztosak lehettek benne, hogy ennyi ricsajozásra felébredtem? Vagy kívánjak nekik jó szórakozást? Biztosan megköszönték volna, és egyáltalán nem zavartatták volna magukat. A harmadik megoldást magam előtt sem mertem bevallani.

Igen, ha elég bátor vagyok és elszánt, akkor bekéredzkedek köztük negyediknek.

Nem tudom, mi történt volna. Akkor még olyan tapasztalatlan voltam, mint egy elsőáldozó kislány. Tizenöt éves koromban a városi gőzfürdőben megfogdosott egy bibircsókos öregember. Egyszer meg az egyik osztálytársammal az apja pornóképeire kivertük a farkunkat. Összesen ennyi szexuális élményem volt akkoriban.

Hajnalig szórakoztak egymással. Mindig azt hittem, hogy most már megunják, és elalszanak, de egész éjjel ébren maradtak. Aztán, mielőtt világosodni kezdett volna, visszarakták az ágyat a helyére, és elhúztak mindhárman.

Mintha semmi nem történt volna. Nem viselkedtek furcsán velem, és én is megpróbáltam úgy tenni, mint aki semmiről nem tud.

*

Találtam egy másik albérletet, egy sufnit. A padló betonból volt, kályhával lehetett fűteni, vizet a kerti csapból kellett hozni. És itt is budi volt az udvar sarkában, ugyanúgy, mint otthon. Viszont a kulcs az én zsebemben volt, akkor nyitottam és csuktam az ajtót, amikor én akartam. Én dönthettem el, hogy kit engedek be rajta.

Olyan nagyon nem tolongtak a vendégek. Ez az albérlet mégis nagyon fontossá vált számomra. Itt veszítettem el a szüzességem. Mindkét értelemben.

Teljes tanácsalansággal nyitottam ajtót. Sokszor próbáltam visszaemlékezni, és eldönteni, hogy melyikük volt nálam először, de egy idő után a megjelenés sorrendjét már nem tudtam visszaidézni. Jól tudom, hogy az első élménynek mindenki életében kitüntetett szerepe van, mégsem tudom eldönteni, hogy a lány volt-e előbb nálam, vagy a fiú.

Nem tudtam udvarolni, szépeket mondani. Nem tudtam csókolózni. Fogalmam sem volt, hogyan kell egy melltartót kipattintani, hogyan kell a másikat felizgatni, hogyan kell a saját izgalmon úrrá lenni.

Ők viszont mindketten értették a dolgukat. A lógó mellű pszichológushallgató lány csakúgy, mint a pattanásos fenekű színitanodás fiú. Rutinos róka volt mindkettő. Nekem egyik esetben sem kellett különösebben teljesíteni. Az egyik változat inkább unalmas volt, a másik inkább fájdalmas, de mindkettő kiábrándító. Igaz, hogy velem történtek az események, de én nélkülem, az én aktív közreműködésem nélkül.

– Nincs fürdőszoba? – kérdezte mindkét vendég, szinte ugyanazzal a fagyos hangsúllyal. És amilyen váratlanul érkeztek, ugyanolyan gyorsan el is tűntek. Én meg ott maradtam ismét egyedül, még a gatyámat sem volt időm felhúzni.

*

Ebben az időben alig írtam valamit.

„A peronon nagy a nyüzsgés, éppen most érkezett egy expressz valahonnan keletről. Batyus, sziürke ruhás, elnyűtt képű emberek özönlenek a vagonokból, asszonyok gyerekekkel, öregek és fiatalok, otthonról szökött lányok, tiltott munkát vállalni kész, drogdílerkedő fiúk. Egy másik vágányra csillogó szerelvényt tolnak be. Halványzöld színével, tisztaságával, bordó ülésbuzatával kéri a lepusztult környezetből. Az utolsó kocsin tábla lóg, ismeretlen városok nevével, mintha a jövőbe készülődne. Végighaladsz a szerelvény mellett, sorra szemügyre veszed az első osztályú kocsikat, a hálókocsikat, az étkezőkocsit, végül odaérsz a vonat elejére. Bárhová uta-

zol, mindig megnézed, milyen mozdony húzza, szereted tudni, mire számíthatsz. Most igazán elégedett lehetsz, hiszen a szerelvényre két mozdonyt is kapcsolnak, két nagyteljesítményű villanymozdonyt.

Visszaballagsz az első osztályú kocsihoz, határozott mozdulattal kinyitod az ajtót, belépsz egy üres fülkébe, kényelmesen elhelyezkedsz az ülésen. Lehunyod a szemed, arcod kismul, szád szegletében mosoly bujkál. Indulhattok.

A szerelvény észrevétlenül indul el, hangtalanul siklik a síneken, lágyan ring a váltókon. Nagyot kanyarodtok, átdübögtök egy hídon, nekikapaszkodtok a távoli hegyeknek. Kellemes meleg van, valahonnan távoli zene szűrődik át, megnyugtató dallamok, vidámkodó ritmusok. Nyílik a fülke ajtaja, feketeruhás, fehéringes pincérfiú kiskocsiról szendvicset, bort és sört kínál. Kérsz egy pohár bort, édeskésed. A bor végigcsörgedezik a torokodon, a nyelőcsőveden, átmelegíti az egész tested. A pincérfiú egyre csak áll az ajtóban, mosolyog, tölt még a pohárba, fehér konyharuhával letörli az üveg száját. Cigarettaival kínál, először szabódsz, majd elfogadod. A fiú tüzet ad, közben egy pillanatra egymáshoz ér a kezetek, a pincéré is ugyanolyan forró, mint a tiéd. Fíjod a füstöt, a cigarettának is édeskés íze van, akárcsak a bornak. A pincérgyerek egyre néz és mosolyog.

– Még egy pohárral?

Nemet intesz. Ennyi éppen elég.

A pincértől búcsúzóul kapsz még egy mosolyt, aztán behúzza maga után az ajtót, és tolja tovább a kocsiját.”

Este szálltam fel a valóságos vonatra, utaztam haza. Ez a vonat nem volt sem zöld, sem tiszta. Nem volt benne ülэшuzat, nyoma sem volt italt kínáló pincérfiúnak. Volt viszont cigarettafüst, műbőr ülés, és voltak fogatlan ingázók. Az ablakok piszkosak voltak, nem lehetett kilátni rajtuk. Az idő lassan múlt. Arra gondoltam, hogy kár volt elindulni, maradtam volna inkább otthon.

Itthon, vagy otthon, nehéz lett volna eldönteni, hogy melyik a helyes kifejezés.

A szemközti ülésen egy kofaasszony terpeszkedett, térdei a combjaim közé nyomultak. Hiába kínlódtam, nem tudtam szabadulni tőlük. Mellettem egy szakadt ruhájú férfi horkolt, nyitott szájjal. Megpróbáltam aludni, persze még elszunyókálnom sem sikerült.

Megjött a kalauz, kérte a jegyeket. A horkolós férfit és a kofaasszonyt nem ébresztette fel, biztosan ismerte őket. Nekem rendben volt a jegyem, bátran utazhattam haza, szülővárosomba, gyermekkori emlékeim irányába. Síkságon kattogtunk az éjszakában. Bár sötét volt, mégis pontosan tudtam, hogy sehol egy hegy, sehol egy folyó, nincsenek erdők, tavak, csak a síkság, az egyhangú egyenesség ismétli önmagát. A kukoricást búzaföld váltja fel, a búzaföldet kukorica. A vonat lelassult, aztán megállt. Jó ideig egy kivilágítatlan állomásépület mellett várakoztunk. Nem lehetett tudni, miért nem megyünk tovább. Arra gondoltam, hogy hátha így üzen a sors: szállj le, ez a seholsincs falucska vagy tanyaközpont a te hazád! Belegondoltam, hogy a kocsmában nagy bögre borokat innánk, megtanulnék hegyeseket köpni, csavarosat káromkodni. Belőlem válhatna a falu bikája, akihez titkon eljárának a kielégítetlen asszonyok. A képzelgéseimbe hirtelen egy másik szál ugrott be: egy fiatal plébános képe, aki szelíd mosollyal közelít hozzám, és aki miseborral kínál, mint a kékszínű vonat kupéjában a pincérfiú.

A vonat nagyot rándulva elindult, és visszazökkentem a horkolós férfi, meg a zsíros szoknyájú asszonyság valóságába. Megráztam magam, kimentem a folyosóra, hátha ott jobb lesz. Egy fiatal lányka támaszkodott az ablakhoz, alig lehetett több tizenöt évesnél. Rám nézett, aztán lesütötte a szemét. Felcsillant ben-

nem a remény, hogy bemegyek a mosdóba, és ő utánam jön. És akkor megtörténik, ami a filmekben szokott, miután elsötétül a jelenet. Szép lassan elindultam a vécé felé, útközben egy pillanatra sokat sejtetően hozzásimultam a hátához. A vécéajtót résnyire nyitva hagytam, de hiába vártam, nem jött utánam. Egy idő után bekattintottam a zárat, és szégyen, nem szégyen, saját kezemmel könnyítettem magamon. Víz persze nem folyt a csapból, vécépapír sem volt, így aztán egy szakadozott papírzsebkendővel törölgettem meg magam. A szagom biztosan elárul majd, gondoltam, de nem törődtem vele. Visszaküzdöttem magam a helyemre. Tudtam, hogy most már hazáig nem fog semmi történni velem.

Mire a végállomásra értünk, már hajnalodni kezdett. Át kellett szállnom egy még mocskosabb és lassúbb vonatra, és azzal is kellett még utaznom vagy két órát. Mire hazaértem, már bőven reggel volt. Minden úgy történt, ahogy elképzeltem. Beléptem a kapun, a kutyám hátracsapott fülekkel körülugrált, egyre szájon akart csókolni. Köszöntem a szüleimnek, megpuszítottam őket. Kérdezték, hogy mi van velem. Apám elővett egy üveg bort, anyám levágott egy csirkét. A testvéreim nem voltak otthon, nem is kérdeztem hol vannak, ők meg maguktól nem mondták. Álmos voltam, lefeküdtem aludni. Dél is elmúlt, mire felébredtem. Ettem valamennyit a csirkepaprikásból, pedig nem voltam éhes. Elindultam, keresni valaki ismerőst. A szomszédék kutyái először megugattak, aztán megismertek. A presszós lányok ugyanazok voltak, mint régen. A srácok az előző napi meccsről beszéltek, meg a lányokról. Az egyik terhes lett, a másik férjhez ment. Az egyik fiú elment katonának, egy másiknak elvitte az ujját az esztergagép.

Mire hazaértem már késő este volt. Anyámék a tévét nézték, megettem a maradék csirkepaprikást, befeküdtem a hűvös dunyha alá. Nem tudtam elaludni. Ha kitakaróztam, fáztam, ha betakaróztam, melegem volt. A szomszéd szobából áthallatszott apám horkolása. Tudtam, hogy anyám ébren van, gondolatai énkörülöttem forgolódnak. Nagyon nehezen aludtam el, délutánig fel sem ébredtem. Amikor kinyitottam a szemem, hirtelen nem tudtam, hol vagyok. Odakint moccanástalan csend volt, de jól tudtam, hogy csak arra várnak, hogy felkeljek, és a gépezet azonnal beindul. Maradtam volna még az ágyban, de görcsölni kezdett a hasam, ki kellett szaladnom a vécére. Gyorsan megittam két pohár pálinkát, és máris megjelent a jól ismert zsibbadás. Anyám kérdezett valamit, és én válaszoltam. Apám is ott volt valahol körülöttünk, lehet, hogy ő is kérdezett valamit, de már nem emlékszem, hogy mit. Előkerült az egyik bátyám, köszöntünk egymásnak, és vele is megittam egy pohárral.

Összeszedtem a holmimat, motyogtam valami búcsúzásfélét. Anyámat megpusziltam, apámmal alighanem kezét fogtam, a bátyámmal még azt sem. A kutyánkat egészen biztos, hogy megsimogattam. A vonatra nem kellett sokat várni, a restiben addig is megittam még egy felest.

– Most jobb? – kérdeztem magamtól, miután visszatértem az albérletembe. Jobb most, hogy senki nincs a szomszéd szobában, még ha horkol is, még ha válaszolni is kell neki? Jobb, hogy nincs pálinkásüveg, nincs csirkepaprikás, nincs itt a kutyánk? Anyám egy óvatlan pillanatban pénzt dugott a zsebembe. Budi volt itt is, kimehettem bármikor. Tudtam, hogy ha kedvem tartja, hazautazhatok bármikor. Utazgathatok oda és vissza, amíg meg nem unom.

Akkoriban nem nagyon mozogtam. Félálomban feküdtem az ágyon, nyakig betakarózva. A tűz már rég kialudt a kályhában, a ruháim szerteszét heverték a földön. Szólt a zene. „*Mindenki jól van, mindenki fél, mindenki jobban van mindenkinél. Mindenki jól van, mindenki fertőz, mindenki bújtat, nincs bova rejtőz. Mindenki táncol, mindenki józan, mindenki részeg, mindenki jól van.*”

Nem akartam kinyitni a szemem, nem akartam látni semmit. Ha tehettem volna, a fülem is becsukom, hogy hangokat se halljak. Nem akartam látni a pókot a falon, a repedést a mennyezeten, nem akartam hallani a kinti zajokat. Nem akartam hallani a zenét sem. Olyan érzésem volt, mintha kórházi ágyon feküdnék, halálos betegen. Nem akartam mozdulni, nem akartam lélegezni. Az időjárás avatkozott közbe. Hirtelen hatalmas villámlás és dörgés csattant, pedig december volt. Fejemre húztam a takarót, behunytam a szemem, a villámlás és a dörgés mégis áthatolt minden akadályon. Dörgött és villámlott folyamatosan, mintha soha nem akarná abbahagyni. Szél cibálta a fákat, hózápor verdeste az ablakot.

– Szórakoztok velem? – kérdeztem fennhangon, mert a vihar, amilyen váratlanul érkezett, ugyanolyan gyorsan tovább vonult. Minden elcsendesedett, a zene sem szólt. Most meg a hirtelen beállt csend vált nyomasztóvá. Legalább a pókok lépteit hallanám, gondoltam, vagy a repedés hasadna tovább.

Aztán mintha kopogtak volna. Nem a hózápor tért vissza, nem is a szél, hanem egy eleven ember akart bejönni. Fogalmam sem volt, hogy ki lehet az ilyenkor, hózápor idején. Ha nem engedem be, gondoltam, soha nem tudom meg. Kopogna még né-

hányat, bekukucskálta a függöny résein, aztán, miután nem látta senkit, fejcsóválva tovább állna.

Legyen, aminek lennie kell, döntöttem el nagy bátran. Kiugrotam az ágyból, elfordítottam a kulcsot a zárban, és már iszkoltam is vissza a takaró alá.

Nyílt az ajtó, és Márió lépett be. Hosszú fekete kabát volt rajta, mint mindig. Szakadt farmert viselt, amiből kivillant az egyik térde, és combjából is egy vékony csík. Hosszú haja sok vékony varkocsba volt befonva, szemén kerek szemüveg csillogott, arcán félszeg, kisfiús mosoly bujkált. Lerázta hajáról a havat, mint pulikutyák az esővizet. Kabátját nagy ívben ledobta valahová. Megpiszkálta a kályhában a tüzet, dobott rá néhány fadarabot, kettőt ráfújt a parázsra, és máris pattogni kezdtek a lángok.

Ez is érdekes történet. A Boráros téri nyilvános vécében történt.

Akkor is ugyanaz a hosszú kabát volt rajta, és ugyanaz a szakadt farmer. A mosdó mellett állt, mintha várt volna valakit. Ahogy elvégeztem a dolgom, rám mosolygott, és ezt kérdezte:

– Alhatok nálad?

Hirtelen a kézmosásról is megfeledkeztem.

– Persze – válaszoltam zavartan. Majd gyorsan hozzátettem: – Csak egy ágyam van.

– Nem baj, nem vagyok buzi – nevette el magát.

– Én sem.

Hazamentünk, tébláboltunk egy kicsit. Végül bebújtunk a takaró alá. Aztán a fején keresztül lehúzta a pólóját, és rám nevetett:

– Csinálunk valamit?

Soha nem tudtam meg, hogyan került az utcára. Otthonról menekült, intézetből szökött, a rendőrség elől bujkált? Nem tudom. Jól ismerte az éjszakai életet, de a nappali várost nem szerette. Mindig váratlanul bukkant elő, mint most is. Jött, ott volt velem egy ideig, aztán eltűnt, soha nem tudtam, mikor látom legközelebb.

– Mi van veled? – kérdezte most, ezen a viharos estén.

– Mi lenne? Üldögélek, fekszem. Elvagyok magamban.

Kabátjának egyik rejtett zsebéből borosüveget varázsolt elő. A dugót gyakorlott mozdulattal benyomta. Odaült az ágyam szélére.

– Kérsz bort?

– Persze.

Cigarettára gyújtottunk, ittuk a bort, pattogott a tűz a kályhában.

Ismét szólt a zene: *„Nem tudom, hol laksz, nem tudom, honnan tűnsz majd el, de láttam a házát, ahová majd visznek, a félelem háza az a hely.”*

– Ilyeneket hallgatsz?

– Ilyeneket.

– És mit csinálsz még?

– Írtam valamit. Kicsit kemény, de gondolom, hogy neked tetszik. Felolvassam?

– Olvasd.

„Ha éjszaka van és esik az eső, akkor neked az utcán a helyed. Keriülgeted a pocsolóákat, a kisebbeket átugrod, a nagyobbakba belegázolsz. Az esővíz befolyik az ingedbe, végigcsurog a hátadon, le a fenekeden keresztül a combodig, a térdeden át a cipődig. Nedves lettél mindenhol, alul és felül,

kívül és belül, hidegen, izgatón. Jönne csak szembe veled az esőben egy kis csöves csaj, lehetne tizenöt éves, vagy akár fiatalabb. Fázna ő is igencsak. Jönne szembe veled, és vetne rád könnyörgő tekintetet, reszketne, esdekelne némán. És akkor magadhoz ölelnéd, ráborítanád ugyancsak vízes kabátod, és mennétek, cuppognátok a pocsolóhákon át hazafelé, ahol a paplan jótékony melege várna rátok. Mennétek nagy serényen, a kislány szemében bizakodás és hála, mintha folyóból mentett kismacska volna. És mikor belépnétek a szobába, pucérra vetkőznétek, érdes törülközővel törölnétek szárazra egymást, forró teát vagy még inkább forró bort innátok. És amikor a kis nyápic már felmelegedett, amikor már nem gondol semmi rosszra, amikor végképp elengedi magát, mint relaxációs tanfolyamon a kezdő kismamák, amikor látni rajta, hogy bármire hajlandó – akkor úgy, ahogy van, pucéran, kívágnád az esőre, hogy nyekkenjen, mint egy béka. Kívágni és fenéken rúgni, sárral megdobálni vagy kővel, kikergetni az udvarról, végigkergetni az utcán, kiűzni a világból. Tűzes piszkavassal jelet égetni a hátára, zöld színű turbát köpni a homlokára. Mi mindent megtehetnél egy ilyenekkel, aki mindezek ellenére ott csüngne rajtad, mint bűsleges rabszolga. Visszatérne a sárból, letörölné magáról a köpedéket, melléd bújna az ágyba, várná az újabb megaláztatásokat. És így élnétek, ki tudja meddig, hol cirógatnád, hol megkínoznád, egyszer megcsókolnád, aztán véresre vernéd. Csakis tőled függne, hogy éppen kegyet osztasz-e vagy halált. Mert a vége nem lehetne más, mi is lenne más, mint ölés. Igen, ölés és ölelés, ölelés és halál.”

Márió bólintott:

- Nem rossz.
- Nem nagyon durva?
- Egyáltalán nem. Megyünk valahová?
- Én inkább maradnék. Nincs kedvem felkelni.
- Tudod, milyen nap van ma? – kérdezte sejtelmesen.

- Milyen nap van ma?
- Ma vagyok tizennyolc éves. Megünnepeljük?
- Ruhástól feküdtünk az ágyon, egyik karunk a fejünk alatt, így adogattuk egymásnak a borosüveget.
- Beszéljessünk valamiről – azt hiszem ezt Márió mondta, de az is lehet, hogy én.
- Beszéljessünk, de miről?
- A nőkről.
- A nők nem érdemlik meg, hogy szókat fecséreljünk rájuk.
- Azért ha most itt lenne belőlük egy, biztosan megdugnád.
- Miért, te talán nem?
- Megdugni megdugnám, de nem beszélnék vele.
- Ha nem lennének nők...
- Mi lenne, ha nem lennének nők?
- Nem lehetne kit lefektetni.
- És aztán?
- Nem szülnének gyerekeket.
- Na és aztán?
- Kipusztulna az emberiség. Mi lennénk az utolsó generáció. Mi ketten lennénk az utolsó emberek. Amikor mi meghalnánk, akkor az utolsó emberek halnának meg. Jönne az állatok és a növények birodalma.
- Jó lenne látni, hogyan nő be a gaz mindent. Ülnénk egy fa tetején. Lóbálnánk a lábunkat, bámulnánk, ahogy az aszfalt repedéseiből előbújnak a fűszálak.
- A fűszálakat lelegelnék a kecskék.
- A kecskéket megennék a farkasok.
- A farkasokat a medvék.
- A medvék nem esznek farkast.
- Akkor ennének.

- Nem kellene ruhában járnunk, mert csak mi ketten lennénk.
 - Ha nem lennének nők, kefélnétnék a kecskékkel.
 - Kefélhetnék.
 - Ülnénk a fa tetején, időnként lejönnénk a kecskékhez, aztán visszamásznánk.
 - Öregek lennénk akkor már, fáznánk a fa tetején. Ráncos lenne a seggünk.
 - Nem akarok öreg lenni.
 - Én sem.
- Ebben megegyeztünk.
- Aludjunk már – mondtam –, mert én ilyenkor már aludni szoktam.
 - Na jó, aludjunk, ha ennyire álmos vagy.
- Így aztán aludtunk volna reggelig, ha Márió azt nem mondja, hogy marhaság aludni, amikor az éjszakák ezer titkot rejtenek.
- Nem érdekelnek a titkok – nyöszörögtem fáradtan. – Álmos vagyok és aludni szeretnék.
 - És ha jönnek az éjszakai kísértetek? A Sátán fiai? Ha megelevenedik az éjszaka, és olyan csodák történnek, amilyenek nappal nem tudnak megtörténni?
 - Én akkor is alszom.
 - Ha jönnek az árnyak, a holtak lelkei? Ha benépesül az éjszaka? Ha találkozik a múlt és a jövő? Ha az ember beleborzong a világmindenség végtelenségébe? Ha sikoltoznak a lelkek, mint éticsigák a forró vízben?
 - Én akkor is álmos vagyok.
 - Ha megküzd egymással a Gonosz és a Jóság? Ha birokra kelnek az elemek? Ha kiáradnak a folyók?
 - Milyen szépeket tudsz mondani.
 - Tudok, ha akarok.

– Tréfálkozunk, tréfálkozunk, pedig vannak dolgok, amikkel nem lehet. Amikkel nem szabad.

Elég jól emlékszem minden szóra.

Ennél többet nem tudtunk egymásnak mondani. Elindultunk az éjszakába. Mentünk, mindegy volt, milyen irányba. Az egyik utcán befordultunk, a másikon nem. Az egyik mellékutcában villogó rendőrautók tömegével találtuk magunkat szembe. Bal-eset történhetett, vagy felrobbant valami, nem lehetett tudni. Gyorsan megfordultunk, és eltűntünk a környékről. Az egyik csendes mellékutcában a telefonfülke mellett egy cigarettázó férfi állt. Nem volt benne semmi különös, mégis megtorpan-tunk. Mintha megéreztük volna, hogy itt valami történni fog.

A fal mellé lapultunk, onnan figyeltük az eseményeket. A férfi beleszívott a cigarettájába és belépett a fülkébe. Ideges mozdulatokkal tárcsázni kezdett. Kivárt néhány csörgést, de úgy tűnt, hogy nem akarják felvenni. Mérgesen lecsapta a kagylót, újra tárcsázott. Most még gyorsabban elfogyott a türelme, mérgében úgy odavágta a kagylót, hogy a letört a tartóvilla. A kagyló úgy himbálózott a hosszú zsinór végén, mint a falióra ingája. Kilépett a fülkéből, bevágta maga mögött az ajtaját, eldobta a cigarettát, dühösen rátaposott a csikkre és elviharzott.

A rossz előérzet továbbra sem hagyott el bennünket. Vártunk, nem mertünk tovább menni. Aztán egyszer csak megtört a csend. A sarkon kopasz fejű fiatalok csapata tűnt fel, bakancsuk csattogása hangosan visszhangzott az éjszakában. Amint közelebb értek, megláttuk, hogy lányok is vannak közöttük. Ők is kopaszok voltak. A telefonfülkéhez érve tanácstalanul megáll-

tak, mintha megéreztek volna az iménti férfi cigarettafüstjének szagát. Aztán hirtelen egy hosszú vasrudat varázsoltak elő, és módszeresen nekiláttak szétverni a telefonfülkét. Összeapritották a fülke oldalát, az üvegajtót, szétverték a készüléket, letépték a kagyló zsinórját. Miután végeztek, elégedetten hátrébb léptek, utat engedtek az egyik fiúnak, aki lehúzta a sliccét, és nagy ívben levizelte a rommá vert kupacot. A vascsövet messzire hajították, a fém hideg pattogó hangja belehasított a levegőbe. Megfordultak, és ahogy jöttek, elvonultak a helyszínről.

Sokáig nem mertünk megmozdulni. Én már mentem volna haza, de Márió vitt tovább magával. Egy zegzugos alagsori helyiségbe kerültünk, omló vakolatú telefirkált falak közé. A menynevezeten vastag csövek futottak, a sötét lépcsők mintha a pokolba vezettek volna. Valahol hátul egy zenekar játszott. A zenészek fekete ruhában voltak, vékony, visító hangú énekesnő énekelt. A tömeg tombolt. A végé ajtaja nyitva volt, egy lány öklendezett, egy másik injekciós tűvel bajlódott. A lábaink alatt üres sörösüveg gurult, egy másik nagy csörömpöléssel összetört. Egy kába tekintetű fiú vezetett egy semmivel sem tisztább tekintetű lányt. Úgy furakodtak a tömegben oda és vissza, mintha nagyon igyekeznének valahová.

Kértünk egy sört. Habzott az ital a műanyag pohárban, nagyot húztam belőle. Valaki mellénk telepedett, kért egy cigarettát. Mondott valamit Máriónak, én nem értettem, hogy mit, csak azt láttam, hogy Márió nagyon bólogat.

Ezután a falak fokozatosan olvadozni kezdtek, a csövek megpuhultak, az oszlopok a zene ütemére táncra perdültek. A fény kialudt, majd újra világos lett. A hullámossá gyűrődött betonpadlón gyorsvonat száguldozott, fél kézzel kapaszkodva röptem az utolsó kocsí végében. Aztán egy zöld mezőn feküdtem,

bárgyú képű tehén hajolt fölém. A rét fölött délibábszerű birkák lebegtek, azok is belebégettek a képembe. Az orromból eleredt a vér, a fülemből is ömlött valami, színes gyurmácsíkot rajzolva a földre.

Amikor valamennyire magamhoz tértem, kint voltam az utcán. Szédelegve kapaszkodtam egy villanyoszlopba, nehogy elfújjon a szél. Egyedül voltam, Márió eltűnt mellőlem. Nem tudom, hogyan jutottam haza.

*

Nem emlékszem rá, hogyan kerültünk a Külvárosi Színházba. Egyszer csak ott álltunk az előcsarnokban. A portán senki nem kérdezte tőlünk, hogy mit akarunk, nyugodtan besétálhattunk. Márió ment elől, én meg követtem, mint egy árnyék. Amikor ő megállt, én is megálltam, ha tett egy lépést, én is léptem egyet. Nem tudtuk, melyik irányba induljunk, több bezárt ajtó is kínálta a lehetőséget. Már éppen a portáshoz akartunk fordulni, amikor az egyik ajtó mögül érces férfihang csendült:

– Vetkőzni, uraim, vetkőzni!

Olyan volt a hangja, mintha az Úr szólt volna hozzánk. A hang hatására, mint egy varázsütésre, álmos képű, gyűrött arcú fiúk és lányok bújtak elő mindenhonnan: a függönyök mögül, a ruhatárból, az emeletre vezető lépcsőházból. Mind egy irányba tartottak, a próbaterem felé, amelynek ajtaja hirtelen szélesre tárult. A teremből vakító fényesség áradt ki. Mind bevonultak a fényességbe, mi meg ott maradtunk az előcsarnok félhomályában.

– Menjünk innen – mondtam Máriónak, de nem hallgatott rám.

– Nem kell betojni – mondta, és odaállt az ajtóba, a fénynyaláb közepébe. Megpróbáltam elbújni mögötte, de még így is túl sok fény esett rám.

Senki nem figyelt ránk, mintha ott se lettünk volna. Végül a férfihang gazdája ránk kiáltott:

– Vetkőzni, uraim, vetkőzni! – Majd, mivel nem mozdultunk, még hozzátette: – Máskor pontosabban!

Így aztán mi is beléptünk a terembe.

Ő volt a rendező. Beletúrt bozontos szakállába, másik kezével megsimogatta hordószerű hasát, így vezényelte a bemelegítő gyakorlatokat: törzsdöntés, térdemelés, karhúzogató, indián-szökellés. Párokat alkottunk, egymásnak feszítettük a tenyerünket, el kellett tolni a másikat. Ez tetszett nekem, mert erősebbnek bizonyultam Máriónál, eltoltam egészen a terem sarkáig. Ezután légző gyakorlatok következtek, mellkasi légzés, rekeszizom légzés, hasi légzés. Orron keresztül kellett beszívni a levegőt, és szájon át kellett kifújni. És jöttek a beszédgyakorlatok: „*Marci, Berci, Karcsi, Terszi; Ancsa, Jancsi, Bence, Jenci; Ince, Vince, Lonci, Mancsi; Lóri Flóri, Frici, Franci.*” Máig tudom ezeket a versikéket. „*Roppant bottal koppantottam, szöcském csacskán szökökent, papnadrágban kappant fogtam, macskám fecskét hökökent.*”

A szünetben a többiek visszabújtak a függönyök mögé, a ruhatárba, a mosdókba. Olyanok voltak, mint az elárvult madarak. Néhányan leheveredtek a padlószőnyegre, ketten–hárman összebújva sugdolóztak, egy párocska unalmában csókolózni kezdett.

A rendező az ablak mellett állt, hosszasan nézett kifelé a sötét utcára. Mi a bordásfal mellett vártuk, hogy mi fog történni. Mivel nem történt semmi, Márió közelebb lépett hozzá.

– Akkor mi most már járhatunk? – kérdezte.

A rendező ránk nézett, mintha ebben a percben látott volna bennünket először. A szeméből egy laza mozdulattal hátra igazította belógó hajtincsét, megsimogatta a pocakját, és ezt mondta: – Láthatjátok, kemény munkát követelek. Színházat nem lehet másodállásban csinálni. A színház együttlétet követel, együtt gondolkodást, közös cselekvést. Csak azt vesszük be magunk közé, aki ezt vállalja.

– Mi vállaljuk – mondta Márió kellő eltökéltséggel.

– Az jó – válaszolta a rendező. – Ha vállaljátok, az jó.

– Ha vállaljuk, akkor járhatunk?

A rendező erre már nem válaszolt, ehelyett akkorát tapsolt, hogy a mennyezeten hunyorogni kezdtek a neonlámpák.

– Folytassuk, uraim, folytassuk! – harsogta. – Jancsi és Juliska megy az erdőben.

Juliskát egy vékony, szőke, nyafogós hangú lány játszotta, Jancsit pedig egy göndör hajú, szemüveges fiú. A többiek törökülésben ültek a földön. Mi is leültünk.

– Ó, szerelmem, szívem Jancsikája! – nyafogta a lány. – Mily régóta várom ezt a percet, hogy együtt lehessek veled itt az erdő sűrűjében!

– Ó, Juliskám, drága kincsem! – válaszolta a göndör hajú, azzal magához szorította a lányt, és szájon csókolta.

Próba után Márió megszólította a Juliskát játszó lányt:

– Van kedved meginni egy sört?

A lány tágra nyitotta a szemét.

– Igyunk meg egy sört! – ismételte Márió.

– Igyunk meg egy sört? – kérdezett vissza a lány, de a hangjában most nyoma sem volt a korábbi nyafogásnak.

– Persze, igyunk meg egy sört!

Elindultunk a söröző felé. A lány előttünk lépkedett, Márió pedig egyre engem bökdösött, kézzel-lábbal mutogatva, hogy mi minden vár még ránk azon az éjjel. Leteperjük, mutatta, aztán előbb én, majd te, aztán újra én!

– Messzi még a söröző? – kérdezte a lány.

A sörözőben sűrű cigarettafüst fogadott bennünket, és nagy lárma. A lány kettőnk között ült, egyikünk jobbról, másikunk balról próbált egyre közelebb húzódni hozzá. Márió még a válát is megölelte egy pillanatra.

A szexből mégsem lett semmi. Miután megitta a sörét, felegyenesedett, a szeméből hátradobta a haját, ugyanazzal a mozdulattal, ahogyan korábban a rendező.

– Ne haragudjatok, de mennem kell! – mondta. Átlépett a kinyújtott lábunkon, és mire magunkhoz tértünk, már el is ment.

Az első kalandra néhány hetet még várnunk kellett. A hátsó sorban két alacsony termetű lány döntögette a törzsét nagy szorgalmasan. Mint később kiderült, testvérek voltak.

– Verocska! – nyújtotta férfiaskodva a kezét az idősebb a próba szünetében.

– Adrien – mondta a fiatalabb.

– Nem iszunk meg egy sört? – próbálkoztunk újra a próba után.

– Nem szeretjük a sört – mondta Verocska.

– Igyunk inkább teát! A boros teát jobban szeretjük.

– Itt lakunk a harmadik saroknál. Jöttök?

Mentünk, hogyne mentünk volna! A teát gyorsan megittuk, még a torkunkat is megégettük, annyira siettünk. Márió Adriennel bevonult a szobába, nekem Verocska maradt, és a konyhai heverő.

Verocska alapjában véve feszes húsú, formás testű lányka volt, de az aktivitás legkisebb jelét sem mutatta. Ráadásul még sipított is közben:

– Fáj!

Ezzel még a maradék kedvem is elment. De mindegy, valahogy túl lettünk mindenén.

– Az a baj, hogy kevés volt az előjáték – mondta, miután gyorsan megmosakodott, és felöltözött. – Még szerencse, hogy a tiéd nem valami vastag.

Ez még nem volt elég, tovább folytatta:

– Volt egyszer egy fiúm, őneki aztán jókora volt!

Közben időtlenül kuncogott, mint akinek a világon nincs fontosabb dolga, mint a fiúk farkát méricskélni.

– Mi lett vele? – kérdeztem.

– Kivel?

– A fiúddal.

– Ja, a Jocóval? Semmi. Elvitték katonának. Nem volt az komoly, csak szórakoztunk.

Én meg egyre mérgesebb lettem:

– Tetszett a nagy fasza, aztán mégis dobtad?

– Nem dobtam – vihorászott tovább. – Nem dobtam, csak már nem kellett. Tudod, van az úgy, hogy egy darabig kell valaki, aztán meg már nem kell. Elvitték katonának, és én a katonákat nem szeretem. A ruhájuktól allergiás leszek, rá se bírok nézni arra, akin katonaruha van.

– Amíg nem volt katona, addig jó volt, de amikor katona lett, már nem kellett?

– Igen. Nincs abban semmi. Különben jó volt Jocóval, mindig rendes volt velem. – A kezét a szája elé kapta, és úgy vihorászott, mint egy kisgyerek. – Mindig gyorsabban végzett, mint én.

- És?
- És rendes volt, mert soha nem hagyott cserben.
- Ez mit jelent?
- Azt csinálta, amit a fiúk szoktak, ha a lányoknak még nem volt jó.
- Mit szoktak csinálni a fiúk? – kérdeztem egyre komorabban.
- Jaj, hát te nem tudod? Tényleg nem tudod?
- Mondjad bátran! – biztattam, de legszívesebben már lekevertem volna neki egyet.
- Tudod, a nyelvével. Olyan csikis volt. Olyan furcsa érdes nyelve volt, mint egy reszelő. Úgy csikizett, hogy majdnem meghaltam nevettemben.
- Most már értem. Nekem is a nyelvemmel kellett volna.
- Nem, dehogy – mondta, kissé megriadva. – Veled elég volt. Tényleg elég volt. Sokkal jobb volt, mint Jocóval.
- De ha elvisznek katonának, akkor engem is dobni fogsz?
- Nem, nem. Egészen biztos, hogy nem.
- Ha katonaruha lesz rajtam, akkor énrám is allergiás leszel?
- Nem, dehogyis. Miket gondolsz.
- És majd a következő hapsidnak mesélsz rólam, hogy érdes volt a nyelvem.
- Dehogyis mesélek. Nem is tudom, hogy érdes-e a nyelvem.
- Akkor elmondod, hogy milyen kicsi a szerszámom.
- Nem is kicsi – mondta most már egyre halkabban. – Egyáltalán nem kicsi. De ha kicsi lenne, azt sem bánnám.
- Az ajtóban ekkor megjelent Márió, félmeztelenül.
- Előtte vagytok, vagy utána? – kérdezte vigyorogva.
- Közben – válaszoltam.

3.

Többé nem mentem a Külvárosi Színház környékére sem. Úgy tudom, Márió még járt egy ideig a próbákra, aztán ő is kimaradt. Jó hosszú ideig semmit nem hallottam felőle.

Az egyik márciusi reggelen különös érzésekkel ébredtem. Olyan nyugodtnak és könnyűnek éreztem magam, mint talán még soha. Odakint sütött a nap, az ajtó résein friss tavaszi illatok szűrődtek be. Hanyatt feküdtem az ágyon, most is a mennyezetet néztem, mint annyiszor másszor, de most mindent tisztának és nyugodtnak láttam. Különös érzések járták át a testem, a mellkasomban bizsergést éreztem, az arcom felforrósodott, szám sarkában mosoly bujkált.

Nem maradtam sokáig az ágyban. Megmosakodtam, hideg vizet fröcsköltem magamra, mint ahogyan a madaraktól láttam a nyári záporok után. Kikerestem a szekrényből az egyetlen fehér ingem, felvettem a szebbik nadrágom és a jobbik cipőm. Vékony pulóvert húztam, a fehér ing itt-ott átvilágított a sötét szövet laza szerkezetén. Megfésülködtem, fogat mostam, belementem a tükörbe. Elégedett voltam magammal.

A belváros irányába indultam. Úgy látszik, hogy nem egyedül voltam ezzel a különös érzéssel, vagy mások is megérezték a tavasz hívogató illatát, mert csapatostól tartottunk ugyanabba az irányba. Főleg fiatalokkal találkoztam, velem nagyjából egykorúakkal. Ők is ünneplőben voltak, arcukon rejtélyes mosolyt lehetett látni, mellükön nemzeti színű kokárda díszelgett. Az én pulóveremen is virított egy kokárda, észre sem vettem, hogyan

került oda. Olyan büszkén feszítettem a mellkasom, mintha kitüntetést tűztek volna rá.

A Múzeumkertben találtuk magunkat, ahol már javában tartottak az állami ünnepek. Rendőrök, munkásőrök, és egyenruhába bújtatott ifjúgárdisták hármas sorfala állta utunkat. A múzeum lépcsőjén valaki beszédet mondott, de nem lehetett érteni, hogy mit mond. Aztán egy verset szavaltak el, végül felhangzott az Internacionálé és a Szovjet Himnusz.

A Március tizenötödike tér irányába indultunk, közben valaki forradalmi dalokat kezdett énekelni, és mindannyian vele énekelünk. Én is énekeltem, pedig máskor soha nem mertem énekelni, mert nem volt jó hallásom. Visszhangozva zengett a Himnusz, a Kossuth Lajos azt üzenté, a Nemzeti dal. Ütemesen tapsoltunk, vertük a lábunkat az aszfalthoz, zászlókat lengettünk. Bárhová néztem, úgy tűnt, mintha csupa ismerős, csupa jóbarát venne körül. A lakosság nem értette, hogy mi történik. Voltak, akik kikönyököltek az ablakokon, mások magukra zárták a spalettát, egyikük keresztekét vetett, és voltak, akik lázasan integettek.

Önfeledt boldogságot éreztünk, de a zsigereink mélyén a rendőröket vártuk. Összecsapásra számítottunk minden utcasarkon. Felkészültünk arra, hogy lóháton vágatnak közénk, vagy gumibottal, könnygázgránáttal támadnak ránk, mint ahogyan a külföldi híradásokban láttuk. De nem történt semmi. Bejártuk a belváros utcáit, elvonultunk az örökmécseshez, a Parlamenthez. Némiképpen tanakodás után elindultunk a vár irányába, keresztül a Lánchídon.

A lépcsőzéstől kissé kifulladás, némileg megfogyatkozva érkezünk a Halászbástya tövébe. A rendőrök az utolsó lépcsőfordu-

ló előtt vártak ránk. Valamennyien civilben voltak. Egyáltalán nem tűntek ellenségesnek, sőt inkább barátinak mutatták magukat. Elkérték az igazolványunkat, ki sem nyitották, bele sem lapoztak, csak zsebre vágták, és intettek, hogy mehetünk tovább. Mindez úgy zajlott, mintha jól szervezett koncert, vagy sportrendezvény bejáratánál kérték volna a belépőket. Békésen várakoztunk rá, hogy sorra kerüljünk, és a rendőrök sem voltak türelmetlenek. Akinél nem volt igazolvány, vagy nem akarta oda adni, azt félre állították, de a többiek mehettek tovább, bátran beléphettek a boltíves kapu alatt a térre.

Az események ekkorra elveszítették a varázsukat, a civil ruhások elvették a kaland élet. Nem tudtuk, mitévők legyünk. Téblábolunk egy ideig, de mire a sor vége felért, a legelsők már megunták a várakozást, és hazafelé indultak. Néhányan még maradtunk, elénekeltünk egy-két dalt, de az énekszó már korántsem hangzott olyan lelkesen, mint korábban. Várakoztunk még egy kicsit, de nem történt semmi, így aztán lassan szétszéledtünk. A kokárdám még mindig a pulóveremen fityegett, egy laza mozdulattal lecsatoltam, és zsebre vágtam.

Ma már felesleges hősködésnek tűnhet, amit ezen a napon műveltünk, de akkor úgy éreztük, hogy nagyon nagy tettet hajtottunk végre.

Két hét múlva kaptam meg az idézést.

A Népköztársaság úti rendőrpalota szürke folyosóján várakoztunk már órák óta. Reggel nyolcra idéztek, és lassan már tizenegy is elmúlt. A többi padon is nagyjából hozzám hasonló figurák gubbasztottak, kellő távolságot tartva egymástól.

Kinyílt végre az egyik sötét tölgyfaajtó, és egy harminc körüli fiatal férfi nézett ki rajta. Némán intett, hogy menjek be. Nem szólított a nevemen, úgy látszik megismert az igazolványom fényképe alapján. Tudta, hogy én vagyok az, akit hívni kell.

– Foglaljon helyet! – mondta. Volt bent egy másik férfi is, ő lényegesen idősebb volt, olyan hatvan körüli lehetett. Kedélyes pocakja volt, ráncos homloka, keskeny szája. A fiatalabb még vékony, izmos, fürgé mozgású volt. Látszott rajta, hogy még újonc a szakmában. Buta kérdésekkel kezdték, ezzel is hangsúlyozva, hogy bőven van idejük.

– Milyen jó kabátja van.

– Vízhatlan, vagy csak a szélről védi?

Jól tudtam, hogy ezek még csak bemelegítő kérdések, amelyeket hangulatkeltőnek szánnak, nem is válaszoltam rájuk. Azzal is tisztában voltam, hogy nincs az az agyafúrt kérdés, amelyik képes lenne oldani a bennem lévő feszültséget.

– Hogy telik egy napja?

Erre a kérdésre sem válaszoltam. Úgy gondoltam, hogy ha nem válaszolok, akkor nem tudnak megfogni, nem tudnak csőbe húzni.

– Hánykor szokott felkelni? – kérdezte az idősebb, még mindig jószágosan.

– Hét körül – válaszoltam megfontoltan. Nem akartam sem túl korai, sem pedig túlságosan késői időpontot mondani.

– És azután?

És azután? Erre már végképp nem szabad válaszolnom, gondoltam. Az igazat nem mondhattam: sokáig fekszem az ágyban, rádiót hallgatok, olvasgatok, aztán még alszom egy keveset, többnyire félálomban. Tíznel korábban nincs értelme felkelni, és akkor is csak azért, mert lassan indulni kell az elosztóba, hogy

elsők között kaphassam meg az újságot. Akkor aztán rohantok a Blaha Lujza térre, az éjjel–nappali közért mellé, az autók sorfala közé. Ha megelőznek, akkor veszekedni kell a helyemért, és ha nem sikerül meggyőzőnöm őket, akkor következhet a járva–kelve árusítás. Végigkiabálhatom a Rákóczi utat: *Szenzáció! Esti Hírlap!* Benyomulhatok minden vendéglőbe, presszóba, körbejárhatom a belvárost, aztán este végül kiköthetek a Boráros téren, a HÉV végállomásnál, ahol vagy sikerül eladnom az utolsó példányokat, vagy nem. Ha megmarad néhány példány, azt másnap visszaveszik ugyan, de kudarcként élttem volna meg, ha nem tudom eladni az összeset.

– Mi a foglalkozása? – kérdezte a fiatalabb rendőr.

Író vagyok, válaszolhattam volna, mint ahogyan mások mondogatták magukról, de nekem nem állt rá a nyelvem. Pedig írónak tartottam magam, aki ugyan még nem alkotta meg a nagy művet, de úgy gondoltam, hogy csak idő kérdése, és váratlanul előhúzom kabátzsebemből a kész kötetet, mint a bűvészek a fehér nyulat.

– Alkalmi munkából élek – válaszoltam hosszú gondolkodás után. – Újságot árulok.

– Azért ez elég bizonytalan – állapította meg a fiatalabb.

– És ha elfogy a pénze?

– Kevésből kijövök.

– Maguknak elég egy zsömle egy napra! – szólt közbe most az idősebb, kissé már türelmetlenül. Aztán így szólt:

– Menjen ki a folyosóra! Várjon egy kicsit!

Kimentem, visszaültem a helyemre. Sokáig váratlak. Felálltam, járkálni kezdtem. Kinéztem az ablakon, az épület udvarán egy fekete személyautó állt. Eszembe jutott, amit a filmekben látam: akit egy ilyen autóba beraknak, az eltűnik örökre.

Igazából nem volt bennem félelem, inkább valami borzongásfélét éreztem, ami az ismeretlennel szembeni várakozásomat testesítette meg. Az arcomat vastag álarc takarta, a testemen súlyos páncélt viseltem. Abban reménykedtem, hogy elég erősek ahhoz, hogy végig kitartsanak. Arról persze fogalmam sem volt, hogy meddig kell kitartaniuk, meddig fog tartani a támadás. Mert lassan kezdtem megérteni, hogy a kifárasztásomra játszanak, de hogy hová akarnak kilyukadni, arról fogalmam sem volt. Ismét behívtak. Újabb felesleges butaságokat kérdeztek, amikre vagy válaszoltam, vagy nem. Aztán megint kiküldtek. Hosszasan várakoztattak. Kezdttem úgy érezni magam, mint Franz Kafka hőse *A per* című regényben. Éppen abban az időben olvastam. Már délután volt, aznap még nem ettem semmit, de egyáltalán nem voltam éhes. Behívtak, egyre több kérdést tettek fel, nem tudhattam, hogy ezek közül melyek a lényegesek, és melyek a lényegtelenek:

– Mivel tölti a szabad idejét?

– Kik a barátai?

– Nincsenek barátaim – válaszoltam.

– Mi majd segítünk! – mondta az idősebb. És sorolni kezdték az ismerőseimet és a rokonaimat. Tudták a szüleim nevét, a testvéreim foglalkozását. A listában benne volt a rendező, benne volt Adrienn és Verocska is. Ismerték a beceneveket, szó szerint idéztek mondatokat, amiket vagy én mondtam, vagy mások mondtak a társaságomban.

– Mi a helyzet a lányokkal? – kérdezte az idősebb. Mivel nem kapott rá választ, feltette a következő kérdést:

– Mi van azzal a csöves lánnyal?

Ezt a kérdést végképp nem értettem. A rendőr máris a segítségemre sietett:

- Mi van azzal a csöves lánnyal, akit hazavitt magához?
 - Nem vittem haza senkit.
 - Ne etessen bennünket! – Kinyitott egy mappát, és olvasni kezdett:
 - A csöves lány lehetett vagy tizenöt éves, vagy még fiatalabb. És akkor beléptünk az ajtón, pucérra vetkőztünk, szárazra töröltük egymás testét. És amikor a kis nyápic már felmelegedett, amikor végleg elengedte magát, akkor kivágtam az esőre, hogy csak úgy nyekkent. Kivágtam, fenéken rúgtam, megdobáltam sárral, kikergettem az udvarról.
 - Ismerős ez a történet?
 - Az nem úgy volt – mondtam.
 - Folytassam? – és válasza sem várva folytatta: – Tüzes piszkavassal tüzet égettem a hátára, zöld színű turhát köptem a homlokára. Mindent megtehettem ezzel a nyápiccal, aki mindezek ellenére visszatért a sárból, mellém bújt az ágyba. És így éltünk, hol megcirógattam, hol pedig véresre vertem. Csakis tőlem függött, hogy kegyet osztok-e vagy halált, mert a vége nem lehetett más, csakis az ölés. Igen, ölelés és ölés, ölelés és halál.
 - Maga írta ezeket?
 - Én írtam. De ez nem így volt.
- Az idősebb most valóban felemelte a hangját:
- Hát akkor hogy volt? Valóban megölte, vagy csak akarta?
- Összeszedtem minden erőmet, és ezt mondtam:
- Ez nem történt meg. Ezt csak én találtam ki. Mindez csak feltételes módon íródott.
 - Feltételes módon?
 - Igen. Ez egy novella.
 - Ez egy novella? – kérdezte gúnyosan az idősebb.
 - Igen. Novellákat írok.

– És a fiúk? Ők is csak novellában szerepelnek?

Most kezdett világossá válni számomra, hogy ezek valóban mindent tudnak. Ha ezt az írást ismerik, akkor tudnak Márióról, és ha Márióról tudnak, akkor nincs menekvés.

– És a fiúk? – ismételték meg a kérdést. És mivel most sem válaszoltam, így folytatták:

– Márióval is csak feltételes módban találkozott?

– Hívd be! – szólott az idősebb, és a fiatal kinyitott egy hátsó ajtót, ahonnan előlépett Márió. A haja rövidre volt nyírva, nem volt rajta napszemüveg, vadonatúj farmert és kihajtott gallérú fehér inget viselt. Olyan volt, mintha teljesen kicserélték volna.

– Ismeri?

Találkozott a tekintetünk. A tekintete a régi volt, ugyanaz a félszeg kisfiús mosoly ült az arcán, mint régen.

– Ismeri? – hangzott a kérdés, ki tudja, hányadszor.

Bólintottam.

Az idősebb intett a fiúnak, mehetett vissza az ajtó mögé.

Megint kiküldtek. Gondolkodni küldtek ki, hogy legyen időm felmérni az erőviszonyokat. A folyosón már rajtam kívül nem volt senki, a többiek mind eltűntek.

Arra számítottam, hogy hosszú börtönévek várnak rám. Eszembe jutott minden rémtörténet, amiket a börtönökről hallottam. Megvernek, megaláznak, megerőszakolnak. Az volt a furcsa, hogy a félelmembe némi izgalmas szorongás is keveredett. Az ismeretlen élmények lehetősége, amelyekből tapasztalatokat lehet gyűjteni, amit majd meg lehet írni. A börtönéletről könyvet írni, ez a gondolat villant be az agyamba. Éreztem, hogy ami eddig történt velem, annak vége, új korszak kezdődik

az életemben. Összeszorítottam a szám, majd most megmutattam, mire vagyok képes, határoztam el magam keményen.

Minden eddiginél hosszabban váraoztattak. A fekete autó még mindig ott állt az udvaron, pedig lassan már sötétedni kezdett. Most az idősebb jött ki, ő szólított be. Összefoglalta, amire addig jutottak. Mondta, mondta a magáét, de a szavak már alig jutottak el a tudatomig. Tárgyalás lesz, sokféle vádpont lesz, ilyesmiket mondott. Közveszélyes munkakerülés, természet elleni fajtalankodás, részvétel államellenes összeesküvésben.

– A tárgyalásig kitiltjuk Budapestről. Kényszerlakhelyet rendelünk el Balmazújvárosba.

Az egész szövegből csupán erre a mondatra lettem figyelmes. Miért éppen Balmazújváros? És hol van egyáltalán Balmazújváros?

Az idős rendőr sokáig sorolta az érveket, amelyek hallatán össze kellett volna omolnom, de akkora erő még soha nem volt bennem, mint akkor. Belül csak mosolyogtam magamban a rendőr szavain, úgy éreztem, hogy most már minden mindegy. Amennyiben otthon is érdeklődtek utánam, akkor most már ők is tudnak mindent, erre gondoltam. Tudják, hogy lecsuknak, talán a fiúkról is tudnak. Rám sütötték a bélyeget: Egyébkébből buzeráns lett. – Egyféleképpen menekülhet meg – mondta az idősebb, kellő nyomatékka. A hangja hirtelen barátságosra váltott. Hiába volt a nyomaték, nem értettem meg a célzást.

– Egyféleképpen megmenekülhet – ismételte.

Várták a választ, a reakciót. Csak sokkal később értettem meg ezeknek a szavaknak a jelentését.

Nem is olyan hálátlan szerep mártírnak lenni, gondoltam akkor. Megtapasztalni az élet sötét oldalát, összezárva élni zsebesekkel, rablókkal, gyilkosokkal. A megírandó regény víziója jelent meg

előttem, amit vécépapírra írok majd, és amit nemzetközi összefogással csempésznek ki a börtönből. Titkos nyomdákban sokszorosítják, jól szervezett hálózatok terjesztik, az emberek sutogva kérdezzetik egymástól: *olvastad?*

*

Végül csak harminc nap elzárást kaptam, amit Baracskán kellett letöltenem. Nem csuktak le hosszú évekre, nem telepítettek ki Balmazújvárosba.

Nem tudom, miért voltam ennyire fontos személy nekik. Biztosan a színjátszó körről akarták, hogy köpjek. A rendezőnek állítólag korábban volt valami politikai zűrje. Később eszembe jutott egy öreg szociológus ismerősöm is, akit időnként felkerestem. A szociológus állítólag ötvenhat után ült pár évet. Tagja volt a Petőfi Körnek, valahol elszavalt egy verset, ennyi lehetett a vétke. Azt is lehetett hallani róla, hogy odabent elárulta a társait, és ezért valamennyit elengedtek a büntetéséből.

Körülbelül két héttel korábban jártam nála utoljára. Mindig vegyes érzelmekkel mentem hozzá, mert a gondolkodásmódja annyira távol állt az enyémtől, hogy még kérdéseket sem tudtam megfogalmazni nála, nemhogy az ő kérdésre válaszolni. Mégis időről időre felkerestem, magam sem tudom, hogy miért. Leültem, ahová leültettek, összehúztam magam a lehető legkisebbre. Ha szóltak hozzám, bólintottam, ha békén hagytak, meg sem mozdultam. A szociológus mindig furcsákat kérdezett. Újra meg újra el kellett mesélnem a családom történetét, hogy mennyi földje volt nagyapámnak, hogyan lett apámból vasutas, a

testvéreimből gyári szakmunkás. És amit sűrűn kérdezgetett: hogyan szántam rá magam, hogy otthagyjam a családom, és Pestre költözzek?

– A társadalmi mobilitás ritka esetét produkáltad! – magyarázta, közben egyik kezével fiatal felesége derekát ölelte, a másikkal pedig borospoharát szorongatta. – Használd ki, hogy milyen különleges tapasztalatok birtokában vagy! – mondta, közben füstölgő cigarettájának csonkjába is bele akart szívni, de nem tudta eldönteni, hogy a nő derekát engedje el, vagy a poharat rakja le.

– A többlépcsős társadalmi mobilitás ritka követő vagy! – folytatta, majd hirtelen mozdulattal mindkét kezét szabaddá tette, és beleszívott a cigarettájába. A felszabadult másik kezével szorosan átölelte a vállam. – Menj, utazz! – mondta, és az arcom megcsapta az émelyítő nikotin szaga. – Tapasztald meg a valóságot! Ne csak könyvekből tanulj, hanem magából az életből! Menj falura, írd meg, hogyan élnek ott az emberek! Írd meg, hogyan nevelik a gyerekeiket, milyen útravalókat adnak nekik!

Az arcát már csak néhány centiméter választotta el az enyémtől. Olyan érzésem volt, mintha csókot készülne nyomni az arcomra. Próbáltam kissé arrébb húzni a fejem, de nem akartam megbántani. Szerencsére mégis inkább a borospoharat részesítette előnyben, én pedig megszabadulhattam az ölelésétől.

Most majd megtapasztalom a magyar valóságot, gondoltam, miközben Baracska felé zötykölődtünk a rabomobillal. Miközben nagyot lódulva bekanyarodtunk az Anna majorba, belém hasított a felismerés: nem haragszom Márióra! Világos volt számomra, hogy sajátos küldetést teljesített, amikor elvitt a Külvárosi Színházba, vagy miközben önfeledten kefélggettük a kemény húsú lányokat. Ő volt az egyetlen barátom ebben a nagy-

városban, alaposan becsapott, elárult, mégsem tudtam haragudni rá. Sőt, arra gondoltam, milyen jó lenne, ha most is velem lenne, milyen jól szórakoznánk a sok nagyképű egyetemistán, vagy a lerongyolódott munkakerülőkön.

– Kiszállni! – hangzott a parancsszó, és visszazökkentem az adott perc valóságába. Sorakozó következett, átöltözés, civil ruhák zsákba pakolása. A hangulat összességében inkább kedélyes volt, mintsem ellenséges. Az őrök nem voltak durvák, rutinosan végezték a munkájukat, látszott rajtuk, hogy nem először öltöztetnek át frissen érkezett civileket börtönruhába.

Márióval soha többé nem találkoztam. Nem tudom, mi lett vele. Azt sem tudom, hogyan reagáltam volna, ha összefutunk valahol. Biztosan zavarban lettem volna. Ő akkor is laza lett volna, az arcán talán még mindig felfedezhettem volna azt a régi, kedves, ártatlan mosolyt, amit annyira szerettem benne.

Nem bántott senki. Nem tapasztaltam semmilyen durvaságot vagy erőszakot.

Senkivel nem barátkoztam, mindenkiben spiclit véltem felfedezni. Voltak, akik harsányan szidták a rendőröket, meg a rendszert, arra gondoltam, hogy biztosan ők a beépített emberek.

Volt ott egy görbeorrú egyetemista fiú, aki szintén mindig félrehúzódott a többiektől, végül hozzá csapódtam.

– Biztosan kirúgnak az egyetemről – mondta nagyon szomorúan. Kollégiumban lakott, ő is valahonnan vidékről került a fővárosba.

– Engem nem tudnak kirúgni sehonnan. Éppen azért vagyok itt, mert nincs munkahelyem.

Ez volt a legtöbb, amit egymásnak mondtunk. Leginkább a többiektől elkülönülve sétáltunk a fogház udvarán, vagy szótlannul üldögéltünk egymás mellett. Egy pajtában dolgoztattak bennünket: műanyag szigetelést kellett lefejtetni rézdrótokról. Munka közben a könyökünk vagy a vállunk gyakran összekoccant. Egyszer fordult elő, hogy egyetlen pillanatra egymáshoz simult a combunk, de gyorsan vissza is rántottuk mindketten.

Továbbra is nagyon féltem a lebukástól. Arra gondoltam, hogy hátha ő is besúgó, és csak azért tettet a csendes félrevonulást, mert tudja, hogy hozzám csakis így lehet közelebb férkőzni. A szabadulásunk hajnalán is szótlannul, egymástól kellő távolságra álldogáltunk a baracskai megállóban. A vonaton sem beszélünk, miközben Pest felé utaztunk. Nekem már a szociológus járt az eszemben, azt fogalmazgattam magamban, hogy mit mesélek majd neki. Kíváncsi voltam, hogy a velem történeteket hogyan helyezi majd tágabb társadalmi összefüggésekbe.

Izgatottan nyomtam meg a csengőt a pasaréti lakás ajtaján. Vártam, hogy megjelenjen a kopasz fej, a homlokra tolt szemüveg. De most a felesége nyitott ajtót.

– Meghalt – mondta anélkül, hogy bármit kérdeztem volna. Feketében volt, de egyáltalán nem látszott megtörtnek. – Nem bírta tovább. Öngyilkos lett.

– Meghalt? – kérdeztem döbbenten. Nem sajnálat volt bennem, hanem csalódás: kinek fogom elmesélni a börtönélményeimet? Ráadásul a szociológus halálhíre elnyomja az én történetemet, rám senki nem lesz kíváncsi.

– Bejössz? – kérdezte a feleség.

– Nem, nem. Majd legközelebb.

De nem volt legközelebb, mert nem csöngettem be többé a pasaréti lakásba. Nem mentem el a temetésére sem. A görbeor-

rú fiúval sem találkoztam. Egyszer az egyik koncerten felismer-
tem ugyan, először közelebb akartam sodródni hozzá, de aztán
meggondoltam magam, és úgy tettem, mintha nem vettem vol-
na észre.

4.

Nehezen tudnám megfogalmazni, hogy pontosan mi vitt a nevelőotthonba. Miután jobb kezem behajlított mutatóujjával háromszor kopogtattam, benyitottam az igazgató irodájába. Az igazgató kövér, nagydarab ember volt, hájas nyakkal, szívélyes mosollyal. Hatalmas íróasztal mögött terpeszkedett, érkezésemre fel sem állt, kezet sem nyújtott, csak rámutatott az asztal előtt árválkodó székre:

– Foglaljon helyet, kollégám!

Ez a megtisztelő megszólítás máris melegséggel öntött el, helyet foglaltam. Az igazgató nem sokat váratott magára, máris elkezdte ismertetni a legfontosabb tudnivalókat a házirendről, a munkafegyelemről, a munkaidőről, a kialakult szokásokról.

– A szakállát majd vágassa le – mondta. – És a haját is nyírassa rövidebbre! Egy nevelőnek a polgári közízlést kell tükröznie.

– Rendben, levágatom – válaszoltam megadóan, pedig akkoriban a szakállamra és a hosszú hajamra voltam a legbüszkébb.

– Ne legyen túl engedékeny a gyerekekkel, mert az megbosszulja magát – mondta még, majd utamra bocsátott: – Második emelet, tízes szoba.

A gyerekzsivajt már messziről meghallottam: második emelet, tízes háló. A kiszűrődő hangok alapján azt hittem, hogy odabent egymást ölik a gyerekek. Jó kezdet, nem mondom, gondoltam magamban. Az ajtón kivágódott egy csapzott gyerek, és azonnal vissza is bújtt. Legalább most már tudják, hogy jövök, gondoltam, de a zsvaj ennek ellenére nem csillapodott.

Vettem egy mély lélegzetet, és nagy bátran benyitottam. Érdekes látvány fogadott: tíz év körüli fiúgyerekek csatáztak egymással az ágyakon, az ágyak alatt, az asztal tetején, az ablakpárkányon. A csilláron csak azért nem lógott senki, mert nem volt csillár. Egymást verték, birkóztak, párnákat dobáltak, visítoztak. Olyan érzésem volt, mintha mindezt az én kedvemért tennék, kipróbálva, hogy mit fogok majd kezdeni velük.

Megálltam az ajtóban. Fogalmam sem volt, mit lehet ilyenkor tenni. Azt tudtam, hogy a rendcsinálásra nincs semmi esélyem. És ebben a helyzetben megint Márió jutott eszembe. Elképzeltem, hogy vajon ő hogyan viselkedne a helyemben? Gondolom, hogy ledobná a kabátját és a táskáját, aztán beállna közéjük birkózni.

Meg kellett állapítanom, hogy én nem vagyok Márió, nekem nem szabad így cselekednem. Nekem ebben a helyzetben a polgári közizlést megtestesítő nevelőnek kellett volna lennem. Tekintetem egy vékony, szőkére festett hajú cigányfiúra tévedt, aki piros melegítőnadrágban ült az egyik széken. Pár évvel idősebb lehetett a többiekénél. Körülötte folyt a háború, de ő csak üldögélt, olyan lelki nyugalommal, mintha egy folyóparton horgászna. Már jó ideje ott álltam az ajtóban, és még mindig nem nyúltam a vonalzó után, amit gondosan odakészítettek a nevelői asztalra. Hosszú fejes vonalzó volt, aminek alighanem mind a két végét használták már. Aztán mögöttem kinyílt az ajtó, és az igazgató lépett be. A gyerekek, amint észrevették, varázsütésszerűen elnémultak, vigyázzba merevedve odaálltak az ágyuk mellé.

Intett, hogy menjek ki vele a folyosóra. – Nálunk az a szokás kollégám – kezdte –, az a szokás nálunk, hogy az ágyra nem lépünk fel cipővel, nem ülünk az asztalra, és nem birkózunk a földön. Rendben van, gondoltam, és visszamentem közéjük.

Pontosan olyanok voltak, mint a farkaskölykök. Ugyanúgy játszottak, ugyanúgy marcangolták egymást, anélkül, hogy kárt tettek volna a másokban. Ha a vesztes megadta magát, nem bántották tovább. Ha elsírta magát, azzal bevallotta, hogy ő gyengébb, és már nem volt értelme tovább gyötörni. Kapott még egyet-kettőt emlékeztetőül, de békén hagyták, méltóbb ellenfél után néztek.

Amennyiben hatni akartam volna rájuk, nekem is farkassá kellett volna válnom. Ahhoz, hogy én lehessek a farkavezér, máris le kellett volna kevernem néhány pofont. Talán éppen a piros melegítőssel kellett volna kezdeni. *Mit ülsz itt fiam, ilyen szemtelenül?* – és durr, két nagy füles! Az igazgató biztosan így kezdte volna a rendcsinálást. Ettől a többiek is megnyugodtak volna, helyreállt volna a világ rendje: az kapja a legnagyobb pofont, aki nem csinált semmi rosszat.

Az intézeti éveik alatt megtanulták, hogyan kell együtt élni a felnőttekkel, hogyan kell kiszimatolni a gyenge pontjaikat, és hogyan lehet manipulálni, sőt zsarolni őket. Már az első napokban világossá vált számomra, hogy teljességgel soha nem tarthatok közéjük. Legfeljebb a partnerük lehetek, akit elfogadnak ugyan, akit esetleg követnek, de mindig marad közöttünk egy vonal, amin nem lehet átlépni. Az is egyértelmű volt, hogy partnerükké is csak akkor fogadnak, ha valamilyen módon följük kerekedek. Ha nem veréssel, akkor valamilyen más, számomra akkor még ismeretlen módszerrel. És azt is tudtam, hogy az út hozzájuk a piros melegítősen keresztül vezet, ha vele szövetséget tudok kötni, akkor lesz nyert ügyem. A vezér valóban a piros melegítő, szőkére festett hajú cigányfiú volt. Ritkán

szólt, ritkán mozdult, mégis mindannyian tudták, hogy az adott pillanatban mit gondol, mi a szándéka, mit szeretne.

El kellett fogadnom, hogy van egy másik életük, amiről nem tudhattam, amibe bele sem pillanthattam. Pedig nagyon vágytam rá, hogy megismerjem sajátos törvényeiket, részesüljek titkaikból, vágyaikból, megismerjem bűnös életüket. Igen, be kell vallanom, hogy a bűn gondolata volt az, ami leginkább lázba hozott. Szabálykövető életet éltem, mindig volt villamosjegyem, mindig megvártam, amíg a lámpa zöldre vált, soha nem dobtam volna el az utcán szemetet. Most mégis elfogott a vágy, hogy beálljak közéjük, és velük együtt szétverjünk mindent. Összetörni a székeket, felborítani a tanári asztalt, kitörni az ablak üvegét, és odébb állni, mint aki soha nem járt itt.

Mindez persze csak a fantáziám játéka volt, hiszen nem azért jöttem ide, hogy bűnöket kövessek el. Éppenséggel a bűnök elkerülése végett érkeztem a biztos állásba, a zárt falak közé, bebizonyítani, hogy olyan életet élek, mint bárki más. Van munkám, kapok fizetést, *hasznos tagja vagyok a társadalomnak*.

Ez a világ szokatlanul újszerű volt számomra. Életem legboldogabb éveit töltöttem közöttük. Az érzések átmelegítették zsigereim legmélyét, az ott átélt élmények semmiben nem hasonlítottak életem korábbi élményeihez. A kinti világ hideg, idegen, ellenséges volt. Amikor a gyerekek közé beléptem, a sűrű érzelmek birodalmába érkeztem. Itt semmi nem volt racionális, kiszámítható, semmi nem volt szögletes. Mindennek íze volt, szaga, tapintása, minden állandó mozgásban volt, minden összefüggött mindennel. Mindennek megvolt a helye, és soha semmi nem volt a helyén.

Úgy éreztem, hogy nincs élet a falakon kívül. Mindig korábban érkeztem, mint ahogyan a munkaidőm kezdődött volna, a kellenél később távoztam, bent töltöttem a szabadnapjaimat, a szabadságom nem vettem ki. Ott töltöttem a Szilvesztert és a karácsonyt. Amikor késő este kiléptem az intézet kapuján, és elindultam a domboldalon lefelé, mindig megcsapott a kijózanító hideg. Ilyenkor világossá vált számomra, hogy illúziókkal teli világot hagytam magam mögött. Mint amikor a drogos felébred kábulatából, mögöttem örvénylettek a színes emlékképek, előttem meg a fejfájással, hányingerrel fenyegető rideg valóság.

A nevelőotthon kapuja nehéz fémből készült, valamikor zöldre festették, de a rozsdá már mindenütt lemarta róla a festéket. Két hatalmas szárnya mindig zárva volt, csak egy kisajtón keresztül lehetett közlekedni. A kisajtó nehezen nyílt, erős rúgót szereltek rá, hogy magától is becsapódjon. Ha be akartam menni, előtte csengetni kellett. Meg kellett várni, amíg a portás lerakja végre a kávéját meg a cigarettáját, és megnyomja a varázsgombot. Csak ezután berregett fel az elektromos zár, és csak ekkor lehetett jókora erővel benyomni az ajtót. Gyakran előfordult, hogy a portás elkóborolt valahová, elment vécére, vagy udvarolt a rak-táros nőnek. Ilyenkor meg kellett várni, hogy előkerüljön végre. Végigsiettem az udvar kavicsos útján, beléptem a sötét épület üvegajtáján. Felmentem a második emeletre, megálltam a folyosó végén, beleszagoltam a levegőbe. Magamba szívtam a jellegzetes fiúillatot, amiben jótékonyan keveredett az izzadság és a pisi szaga, és amely mégis izgató volt, már-már erotikus. Mindenhol fiúk voltak, fiatal férfiak, a hálószobákban, a folyosókon, a klubteremben, a mosdókban. Végeláthatatlanul jöttek-mentek, félmeztelenül, törülközőbe csavarva, olykor egy szál kisgatyában. Ahányan, annyi-félek voltak. Kedvesek, mosolygósak,

kőkemények, agresszívek. Okosak és buták, hajlékonyak és bunkók. Csak ki kellett volna nyújtanom a kezem, és elérhettem volna mindahányat.

A rendőrség gyakran megjelent közöttünk. Kerestek valakit, és ha megtalálták, elvitték, aztán általában egy idő után visszahozták. Volt, aki eltűnt örökre, javítóba került, vagy börtönbe, nem lehetett mindig tudni. A rendőrökkel újfajta viszonyom alakult ki. Amikor valaki elszökött, és köröztetni kellett, vagy amikor nem tudtuk megfékezni a részegeket, verekedőket, olyankor jól jött az együttműködő kapcsolat. Csak egy telefon, és a gépezet máris beindult: elcsattant egy-két pofon, esetleg előrántották a gumibotot, és minden gyorsan a helyére került. A rendőrség szabta meg a végső határvonalat, amelyet nem volt tanácsos átlépni, és amellyel szemben nem lehetett fellebbezni. A rendőrök sűrű jelenléte figyelmeztetett engem is, hogy a kezem ne nagyon nyújtogassam senki felé, hanem tartsam inkább jó mélyen a zsebembe sülyesztve.

Olykor persze a rendőrök indokolatlanul kemények voltak, akkor is ütöttek, amikor nem lett volna rá szükség. Velük szemben tehetetlen voltam, mint ahogyan tehetetlen voltam az igazgatóval és a többi nevelővel szemben is.

Karácsony tájékán mindig felforrósodott a társadalom lelkiismerete. Minden évben ellátogatott hozzánk a Télapó, mindig megünnepeltük a karácsonyt, és ilyenkor egymást érték a segélycsomagok is. A csillapíthatatlan szeretet kinyilvánítására keresve sem lehetett volna alkalmasabb célpontot találni ezeknél a gyerekeknél. A közvélemény leginkább a szenzációra éhes médiából szerezte az információit. Ha egy újságíró szívszorító riportot akart írni, egyebet sem kellett tennie, mint becsöngetni egy ne-

velőotthonba és bekapcsolni a magnóját. Volt itt minden, amit könnyen el lehetett adni a piacon: alkoholizmus, verekedés, gyilkosság, öngyilkosság, nemi erőszak. Összekuszálódott családi viszonyok, válások, élettársi kapcsolatok, vérfertőzések.

A szemfüles riporterek azt is megírták, hogy a nehézsorsú gyerekek hogyan reagálnak ezekre a megpróbáltatásokra: bandákba verődnek, kocsikat törnek fel, részegeket rabolnak ki, lányokat erőszakolnak meg, áruba bocsátják a testüket. Az igazán bátor oknyomozók még ennél is mélyebbre néztek, bekukkantottak az intézet legsötétebb bugyraiba is. Megírták, hogy Ilonka néni nem tudott elszámolni a gyerekek zsebpénzével, hogy Józsi bácsi veri a gyerekeket, hogy a gyerekek villanyoltás után szadizták egymást, vagy a bokrokban szipóznak.

Az én fejemben is megfordult, hogy könyvet írok róluk. Igazi, hiteles, felkavaró könyvet, ami nem a felszínről, hanem a lényegről szól. Szerettem volna megírni a kiszolgáltatottságukat, az igazságtalanságokat, a megaláztatásokat. Magam is meglepődtem, hogy milyen szívesen beszélnek magukról.

– Otthon a környéken ismertem az összes bogarat, hangyát, mindent. Ott, ha végigmentem az utcán, a kutyák meg se mukkantak. Köszöntem nekik rendesen, rutinosan. Itt meg, ha kilépek a kapun, megesznek a kutyák.

– Egyszer leugrottam a második emeletről, mert nem akartak haza engedni. Nyitva volt az ablak, ha nem engedtek haza, leugrok, mondtam. Ugorj, ha kedved tartja, válaszolták a nevelők, mert nem hitték el, hogy csakugyan lemerem ugrani. Pedig le mertem, de nem lett semmi bajom, mert a virágágyásra estem. A nevelők lerohantak, látták, hogy nem törtem ki a nyakam, jól felpofoztak, és utána két hónapig nem kaptam kimenőt.

– Hazamentem apámhoz, és akkor még semmi baj nem volt. Szombaton kezdett el inni. Megkérdezte, hogy éhes vagyok-e, én meg azt mondtam, hogy nem. Erre ő azt mondta, hogy akkor dögöljek éhen. Megkérdeztem, hogy miért beszél így velem, amikor meg sem sértettem. Felálltam, és azt mondtam, hogy elegendem van belőle, visszajövök. Erre azt mondta, hogy jól van, de soha többé nem akar látni. Úgyhogy többé nem megyek haza.

Sok időt töltöttem az ablaknál, amire most már rácsot szereltek, nehogy még egyszer kiugorjon valaki. Az utcára lehetett látni, ahol aktatáskás férfiak, kosarat cipelő nők rohangáltak. Mindenki sietetett, mintha a világ vége közeledne. Egyszer két gyerek tűnt fel, teljesen másként néztek ki, mint az itteniek. A lábukon drága sportcipő volt, a hajuk hosszúra nőtt, belelógott a szemükbe. Konzervdobozt rugdostak a járdán, a doboz legurult az úttestre. Egyikük utána ugrott, az autók nagyot fékeztek. Egy pöccintés a sportcipővel, és már ismét a járdán voltak. Aztán az egyik felnézett, pontosan oda az ablakba, ahol én álltam. Mondott valamit a másiknak, az megrándította a vállát. Lehajolt, megkötötte a cipőfűzőjét, a haja csaknem eltakarta az arcát. Aztán mentek tovább, a konzervdobozt is ott hagyták a járda szélén.

*

Apróbb kirándulásokkal kezdtük. Felmentünk libegővel a János hegyre, aztán lejöttünk fogaskerekűvel. Legközelebb már elgyalogoltunk Budakesziig, majd a Pilis közelebbi hegyei következ-

tek. A gyerekek úgy csodálkoztak rá az erdőkre meg a hegyekre, mint akik még képeken sem láttak hasonlót. Hosszasan, elbűvölten tudtak nézni egy bogarat, egy virágot, egy félig kiszáradt fát. Ha esni kezdett az eső, nem rohantak fedél alá, ha szél támadt, nem húzták össze magukat fázósan, hanem szembe fordultak esővel, széllel, kitárták a kezüket, mintha repülni készülének.

Aztán jöttek az egyre nagyobb kirándulások. Ahogy nőttek, úgy merészkedtünk egyre távolabbra, egyre hosszabb túrákra. A Bükkben, az ismeretlen katona sírjánál megvártuk, hogy ránk esteledjen. Tüzet raktunk, hosszú botokkal piszkálták a parazsat, nyársra húzták a csomagban kapott lecsókolbászt, csöpögtették a kolbászszírt a piritósra. Amikor a lángok végleg kihunytak, hirtelen ránk tört az erdő sötétje. A korábban barátságos környezet hirtelen ellenséggé változott. Titokzatos neszek és árnyak keltek életre, a fák mögött kísértetek lapultak, a bokrokban vadállatok lapítottak. Egyre közelebb húzódtak hozzám, úgy nézték reménykedve az egyre halványuló parazsat, hátha kitart még valameddig.

– Mennünk kell – törtem meg a csendet. – Lekéssük az utolsó vonatot.

Közben változtak az idők, amiből mi csak annyit érzékelünk, hogy a vaságycat faheverőkre cserélték, ahol azelőtt Lenin képe lógott, most feszület virított, és amíg korábban a nevelők Makarenkóra hivatkozva verték a gyerekeket, most a Bibliát idézve tették ugyanezt. Az igazgató párttagkönyvét imakönyvvé váltotta fel, irodája dalára pedig a Példabeszédek könyvéből vett idézetet függesztett. *„Aki nem használ pálcát, gyűlöli fiát, aki meg szereteti, az megfenyíti.”* A nevelőotthon újságjában az egyik nevelő

tovább szötte ezt a szálát, és ezt írta: „*A fenyítés szeretetet és ugyanakkor félelmet fejez ki, és így a mennyei Atyához való kapcsolatunkat jelképezi. Isten nem úgy gondolja, hogy a verés a küzdő szülők utolsó védekezése legyen. Első eszköze ez a szülőnek arra, hogy Isten iránti engedelmességünkben rendbe hozzák a gyermek engedelmességét.*”

Én soha nem ütöttem meg egyet sem közülük, igaz, hogy nem is ölelgettem őket, mint tette ezt néhány társam. Tudatosan tartottam a távolságot.

Egész jól működött az önkontrollom, mindaddig, amíg egyik este minden össze nem omlott.

Nehéz lesz erről beszélnem. Tíz óra is elmúlt már, készülődtem hazafelé. Sorra kapcsolgattam le a villanyt a folyosón, már csak a zuhanyozóból szűrődött ki fény. Benyitottam, hogy ott is lekapcsoljam a világítást. A zuhanyfülkében ott állt ő, a falkavezér, a piros melegítő, a haját szőkére festett fiú. Folyatta magára a gőzölgő forró vizet, a teste félig megcsavarodva feszült, keze az ágyékán, égő tekintete az ajtón. Önmaga kielégítésének abban a fázisában volt, ahonnan már nem volt visszaút. Már elfordulni sem volt ideje, szembogara világított a félhomályban, tekintetével gyilkolni tudott volna. Ott állt előttem a nagyfiú, aki szégyellte a cigányságát, akire a kisebbek feltétel nélkül hallgattak. Ott állt lelepleződve, kiszolgáltatva, megalázva.

Tudatában voltam, hogy mit kellett volna tenni: ugyanazzal a lendülettel, amivel benyitottam, vissza kellett volna lépni a folyosó sötétjébe. A pillanat töredéke alatt tapintatosan be kellett volna csukni magam mögött az ajtót.

De nem tudtam érzékelni az időt, egy másodperc telt el, vagy öt perc, fogalmam sem volt. Tekintetem nem tudta leplezni mohó

vágyam, lefényképeztem magamban a fiú testét, elraktároztam jó mélyre, hogy bármikor vissza tudjam idézni, amikor szükségem lesz rá.

Kiléptem végre a folyosóra, becsuktam magam mögött az ajtót. Hátamat nekivettem a folyosó hideg falának, mellkasomat soha nem érzett szorítás préselte, homlokomat hideg veríték lepte el. Mostantól minden megváltozik, gondoltam. A holnap egészen másként kezdődik, mint a korábbi napok. Másnap találkoznom kell a gyerekekkel, találkoznom kell ezzel a fiúval, másnap ismét a szemébe kell néznem.

Nem maradhattam a folyosón az idők végezetéig. Nem tudtam elindulni, nem volt erőm lépéseket tenni. Még mindig kihallatszott a víz csobogása, odabent egyre ömlött a forró víz. Eszembe jutott, hogy ha az éjszakás nevelő ott talál, nehezen tudom megmagyarázni a helyzetet. Mély lélegzetet vettem, elindultam. Úgy raktam egymás elé a lábaimat, mint egy alvajáró. Beszívtam a levegőt a tüdőmbe, majd kifújtam. Egyik lépcsőt követte a másik.

Éjszaka volt, valahol mentőautó szirénázott. Az utcán fények villództak, emberek jártak, autók dudáltak. Nem állt meg az élet.

*

Hosszú ideig kerültük egymást. Ha egyikünk bement a hálóba, a másik kiment. Ha a folyosón véletlenül egymásba botlottunk, elfordítottuk a tekintetünket, lesütöttük a szemünket. Mint két idegen, úgy viselkedtünk egymással. Általában későn jött be, korán elment, éppen fordítva viselkedett, mint én. Előfordult,

hogy több napra eltűnt, ilyenkor senki nem tudta, hogy hol jár, mit csinál.

Végeztem a dolgom, intéztem az ügyeket. Időben megrendeltem az étkezési jegyeket, megszerveztem az ágyneműcserét. Ha valakinek a fejében tetűt találtunk, akkor lekísértem a betegszobára. Ha tárgyalásra kellett menni, elmentem, ha baj volt az iskolában, beszéltem a tanárokkal.

A felnőttek közül egyedül Vera nénivel, a könyvtárosnővel volt emberi kapcsolatom. A könyvtáros kortalan, vékony, szikár nő volt, szemüveges, ahogyan egy könyvtároshoz illik. Az arca szigorú volt, mégis emberséges. Néha tudott mosolyogni is, de nevetni már kevésbé. Egyedül élt, férje nem volt, barátjáról sem tudott senki. A nevelők már nem próbálkoztak nála, egyszeri alkalomra nem volt kapható, barátnőnek, feleségnek senki sem kérte. A könyvtár bejárata mellé mindig oda volt támasztva egy seprű, senki nem lepődött volna meg rajta, ha egyik este felpattan rá, és azzal repül haza.

A gyerekek egy része pihenni járt a könyvtártba. Mindig szólt a zene, simogató, gyöngéd dallamok hallatszottak. Aki belépett az ajtón, önkéntelenül elcsendesedett, szavát halkra fogta, mozdulatai lelassultak. A padlószőnyegen mindig heverészett valaki. Volt, aki olvasgatott, de a többség csak feküdt, hason vagy hátton, a mennyezetet vagy a padlószőnyeg szálait bámulva. Akár aludni is lehetett, hátul a polcok között, vagy éppen a szoba közepén, senkitől nem zavartatva.

Felnőttek ritkán tévedtek a könyvtárba. Mint ahogyan az ördög kerül a tömjénfüstöt, úgy kerülték el ők a könyvtár tájkát is. Az igazgató is csak akkor merészkedett be, ha nagyon muszáj volt. Ha mégis bement, aggódva körbehordozta a tekintetét,

megjegyezte, hogy a könyvek lehetnének nagyobb rendben, a virágokat nem ártana meglocsolni, a függönyt megigazítani.

Először én is félve léptem be. Olvasnivalóért nem mehettem, abban az időben nem volt türelmem olvasni, beszélgetni nem volt miről, cél nélkül benézni pedig igazán furcsa lett volna. Többször elmentem a bejárat előtt, mire rászántam magam, hogy benyissak.

Köszöntünk egymásnak.

– Segíthetek? – kérdezte Vera néni. A tekintete bizalmatlanságot árasztott: mit keres itt már megint egy nevelő, aki majd rászól a gyerekekre, hogy ne piszkálják az orrukat, vagy hogy vegyék le a sapkájukat.

– Csak nézelődnék – mondtam nem túl meggyőzően.

Elmagyarázta, hogy mit hol találok. Hol van a szépirodalom, hol vannak a szakkönyvek, a krimik, a bunyós könyvek, és hol vannak a versek.

– Szereti a verseket? – kérdezte szigorúan.

– A verseket? Hogyne szeretném – válaszoltam. Magam is írtam régebben néhányat, akartam mondani, végül mégsem mondtam. Könyvet akarok írni a gyermekotthonról, ezt is akartam mondani, meg azt is, hogy milyen szép zene szól. A helyzet teljesen szürreálisnak tűnt: odakint szétvert ajtók, farkuknál felakasztott macskák, szemét, rendetlenség mindenhol, itt bent meg szól a Négy évszak.

– Van kedvenc költője? – szegezte nekem a következő kérdést.

– Kedvenc költőm van. Van kedvenc költőm.

– Megtudhatom, hogy kicsoda? – Mintha enyhült volna a szigora, de a szemüvege még mindig bizalmatlanul fénylett.

Hirtelen József Attila neve ugrott be:

– József Attila.

– És melyik versét szereti legjobban?

– *A nincsen apám, se anyámat.*

Ezen a válaszon egy picit elmosolyodott:

– *Nincsen apám, se anyám?* Ez jól hangzik. Ez nagyon passzol ide. Így kezdődött a kapcsolatunk. Egyre sűrűbben jártam a könyvtárba, és a csoportomból a gyerekek közül is mind többen kezdtek járni. Beszélgettünk, zenét hallgattunk, vagy csak üldögéltünk a műbőr fotelokban, és hallgattunk.

Egyik alkalommal elhívtam a gyalogtúránkra, és ő igent mondott. A Kékestetőről indultunk, az országos kéktúra útvonalán haladtunk végig Sírok irányába. Mint valami hullámvasút, olyan volt az útvonal: egyik hegyre fel, a másíkról le. A gyerekek lázadoztak, nagy veréseket helyeztek kilátásba, fogak kiverését, kötél általi halált. A könyvtárosnő jól bírta szusszal, egész nap meg sem szólalt, szorgalmasam rakosgatta egymás elé a lábait. Este a vonaton nagy bátran átöleltem a vállát, és ő megadóan hajtotta fejét a karomra. A többiek csendben ültek velem szemben, én pedig arra gondoltam, hogy feleségül kellene venni Vera nénit. Ott lebegett előttem a boldog jövő. Összeházasodni, gyerekeket nemzeni, vagy ha nem, örökbe fogadni, akár többet is. Kattogott alattunk a szerelvény, és arra gondoltam, hogy örökbe fogadhatnánk Korsós Sanyit, a piros melegítős fiút.

Örökbe kellene fogadni a cigányfiút. Apja lehetnék, ő meg a fiam – és ebben az elképzelt jövőben már nem volt helye többé Vera néninek. Elképeltem, hogy kettesben élünk a fiúval, akinek aztán lenne fiatal felesége, lennének saját gyerekei, én pedig képzeletben már nagyapa voltam, aki békésen pipázgat egy nyugágynban, és körülöttem bukfenceznek az unokák, a cigánylurkók.

Visszahúztam a karom a könyvtárosnő feje alól, visszazuhantam megint a valóságba.

*

Korsós Sanyiról harmadik napja már senki nem tudott. Megszökött, eltűnt, felszívódott. Az országos körözés kiadása rutin-feladatnak számított: kitölteni az űrlapot, aláíratni az igazgatóval, lepecsételtetni a titkárnővel, elvinni a kerületi kapitányságra. Ezután már csak a telefont kellett várni, hogy megtalálták, mehetek érte a gyűjtőbe.

És a telefon valóban csöngött. Indulhattam kiváltani, mint zálogházból a családi ezüstöt. Ismertem jól a helyet: kétméteres kőfal, dupla rácsok, elektromos kapu, mogorva portárs. Papucsban, pizsamában hozták, ketten kísérték, csoda hogy bilit nem raktak rá.

– Jól van, öltözzön fel!

Alá kellett írni a papírt: átadás, átvétel. Átvettem. Most már enyém volt a felelősség, enyém volt ennek a bonyolult kapcsolatnak az összes terhe.

Kezet fogtunk.

– Szia.

– Szia!

Kiléptünk az utcára. Kétszer háromsávós sugárútra érkeztünk, szédületes iramban repesztő kamionok világába. A túloldalon megláttunk egy lepukkant kocsmát, valahogy átverekedtük magunkat a kamionok között.

– Megiszunk egy fröccsöt?

– Meg.

A kocsmá üres volt, letelepedtünk a legtávolabbi sarokba. Egymással szemben ültünk, kezünkben a fröccsös poharat markoláztuk. Légy szálldosott fölöttünk, hol egyikünket, hol másikat célózta meg. Elhessegettük, forgattuk tovább a poharat, néztük a buborékokat.

– Hol voltál? – kérdeztem végül. Sandán rám emelte a tekintetét, a fejét kissé félre fordítva.

– Dolgom volt – válaszolta, mintha magának mondaná. Ittunk egy kortyot az italból, az legalább jó hideg volt. És ekkor rám emelte a tekintetét teljes egészében. Belenézett egyenesen a szemem közé, mintha az agyam akarta volna megcélozni.

– Nőnél voltam – mondta keményen, most már nem saját magának, hanem egyenesen nekem címezve.

– Három napig keféltam – folytatta, mint aki pontosan tudja, hogy megtalálta a gyenge pontomat.

– Szétkeféltam az agyamat!

Nem bírtam tovább állni a tekintetét, ismét a buborékokat kezdtem nézni.

– Hogy kaptak el? – kérdeztem végül.

– Leszaladtam cigiért.

Én már szívesen indultam volna, de még mindkettőnknek volt az italából. Ittunk egyet, egyszerre emeltük szánkhoz a poharat, egyszerre kortyoltunk belőle, és egyszerre tettük vissza az asztalra.

– Mit tud maga rólam?

– Mit tud maga rólunk?

Hol tegezett, hol magázott. Soha nem tudtam kiigazodni rajta, hogy melyik változatnak mi a jelentése.

– Mit tud maga arról, hogyan élek? Hol járok, mit csinálok? Mire gondolok, mit szeretnék?

– Szívesen megtudnám.

– Szívesen megtudná! – a hangja egyre gúnyosabbá és támadóbbá vált. – Végighallgatna, aztán szépen hazamenne. Segíteni úgysem tudna.

– Hogyan segíthetnék?

– Ha békén hagyna!

Jó darabig nem szóltunk egy szót sem. Már üres volt a poharunk, de még egyikünk sem állt fel.

– Iszunk még egyet? – kérdezte egy idő után.

– Ihatunk – válaszoltam, és hoztam még két fröccsöt.

– Büszke voltam rá, hogy nevelő a barátom – mondta, most már elcsendesedve.

– És?

– És csalódtam magában. – Most nem nézett rám, úgy mondta:

– Csak arra kellenék neked.

– Mire?

– Tudod jól. Ismerem a nevelőket. Nem te lennél az első.

Nem tudtam mit mondani. A fiú, mintha megrázta volna magát, magasra emelte a poharát:

– Igjunk! – mondta, és a hangjában most nyoma sem volt bánató élnék. Újra a régi, laza srác volt. Kicsit megriszálta magát, kihívóan, incselkedve. Rám kacintott, büszkén, nevetve, kissé kurvásan:

– Ne búsuljon! – mondta, most megint magázódva. – Lesz ez még rosszabb is!

*

Utolsó nagy kalandunkra vállalkoztunk: külföldre utaztunk. Alig indult el velünk a vonat, máris borosüveget bontottak. Már nagyfiúknak érezték magukat, majdnem felnőttek, meg sem kérdezték, hogy szabad-e borozni. Engem is megkínáltak, ittam velük. Együtt nevettünk. Olyan poénokat tudtak, amilyeneket én sohasem. Mindenből viccet csináltak: nem csak a lányosan affektáló kalauzból, hanem a csomagtartó rácsozatából, a ruhaakasztó kampójából is. És persze egymásból, leginkább egymás könnyen sebezhető gyenge pontjaiból. Kinek legbüdösebb a lába, ki tudja a legnagyobbat szellenteni, na és hogy kinek mekkora van, és hogy ki szűz még. Úgy viselkedtek, mint az ötévesek. A világítást kapcsolgatták, cipős lábukat felrakták a szemközti ülésre, egymás haját huzigálták, ütötték egymás fejét, és röhögtek, viháncoltak szakadatlanul. Egymással viccelődtek, de velem sohasem, mégis mintha minden az én kedvemért történt volna, mintha minden viccet nekem címeztek volna.

Robogott velünk a vonat az éjszakában, olyan érzésünk volt, mintha a végtelenbe tartanánk.

Ott volt velünk Korsós Sanyi is. Ott ült velem szemben, még mindig szőkére festett hajjal. A piros melegítőjét most farmerre cserélte, de a pólója piros volt, a mellén valami furcsa figurával. Csendesebb volt a többieknél, komolyabb, tartózkodóbb. Az idősebbek nyugalmával szemlélte az eseményeket, tekintetével hidat vont kettőnk között, szövetséget ajánlott. Érzékeltette, hogy sokkal inkább énhozzám tartozik, semmint a többiekhez. Immár felnőtt férfiként volt jelen, akire számíthattam, ha bajba kerülünk.

Most még nyoma sem volt vészhelyzetnek, a szendvicseiket falták, egymás cigarettáját szívták. Élveztek minden percet, érezték, hogy ez lesz az utolsó nagy közös kalandunk.

Rácsodálkoztak a határállomás látványára, nevetgéltek a kiskatonán, aki elkérte az útleveleket.

– Van elvámolni valójuk? – kérdezte a nagybajuszú vámos. Ezen is nevettek, illet még soha senki nem kérdezett tőlük.

Éjszaka volt, aludni kellett volna, de senki nem volt álmos. Előjöttek a gyerekkori élményeim, amikor Zemplénbe utaztunk, úttörőtáborba. Akkor is éjszaka volt, a büfékocsiban málnaszörpöt és sajtos rudat vettem. A kalauz hangosan kiabálta az állomások nevét: Erdőbénye, Olaszliszka, Bodrogolaszi, Sárospatak, Sátoraljaújhely. A vonaton egyedül én voltam ébren, egész úton az ablakban lógtam, hátha elalszik a mozdonyvezető, és meg kell húzni a vészféket. A mozdonyból szikrák pattogtak, a jelzők zöld füzérként mutatták az utat. Teljes szimbiózisban voltam a szerelvénnel, én magam voltam a mozdony, a büfékocsi, a kalauz, az egymás vállán alvó tömeg. Az én gyerekvállamra nehezedett a teljes felelősség.

Most senki nem lógott az ablakban, és senki nem volt álmos, pedig aludni kellett volna. Az álom persze éppen akkor nyomta el őket, amikor készülődni kellett a leszálláshoz. Alig bírtam felrázni őket, még szerencse, hogy Korsós Sanyi segített. Gyorsan lekapkodták a hátizsákokat a csomagtartóból. Körülnéztünk, de egy-két szendvices zacskó így is majdnem ott maradt.

A kialvatlanságtól kábán, félig csukott szemekkel ugráltak le a vonatról. A fáradtság eltompította az érzékszerveiket, megszűrte az ingereket. Csak fokozatosan fogták fel, hogy életükben először idegen ország földjére léptek. A feliratok ismeretlen nyelv

ven íródtak, a hangosbemondó beszédét nem értették, a vonat indító forgalmista öltözéke is szokatlan volt. Idegen világba csöppentek. Erősebben kapaszkodtak a hátizsájuk pántjába, közelebb húzódtak hozzám, ugyanúgy, mint korábban a Bükk-fennsíkon.

– Mind megvagyunk?

– Megvagyunk mind.

A vonat kihúzott, elindultunk a kijárat felé. Nem értettük az emberek beszédét, furcsa zajokat, szokatlan színeket, ismeretlen szagokat érzékelünk. Még a szemeteskuka sem olyan volt, mint otthon. És a rendőr! A rendőr is félelmetesebb volt, hosszabb volt a gumibotja, nagyobb volt a pisztolya, fehér volt a pisztolytáskája. És ahogyan nézett bennünket, keményen, bizalmatlanul!

– Gyerünk! – mondtam határozottan. Uraltam a helyzetet, tudtam, mit kell tenni, merre kell indulni. Autóbuszra szálltunk. Mondogatták a település nevét, ameddig a jegyet kellett kérni, ügyetlenkedtek a fizetéssel, fogalmuk sem volt, mennyit érnek azok az érmék, amiket visszakapnak. A busz elindult, de ez az utazás már nem hasonlított az éjszakai vonatozáshoz. Pontosan érzékelték, hogy idegen világban mozognak, ismeretlen szabályok, szokások és törvények között. Szokatlan volt a táj, másfélék voltak a házak, a fák az égig nőttek, a hegyek soha nem látott magasságokba tornyosultak.

Minden újdonság volt, minden élményszerű. A fehér sziklák övezte tópart, ahová megérkeztünk, a falucska a tóparton, a templom tornya, a tornácos kocsmá.

Nem tudták, hogyan kell ilyen helyzetben viselkedni. Ahhoz fáradtak voltak, hogy egymást cibálják, de annyira nem voltak fáradtak, hogy aludni menjenek. A tóparton vertünk sátrat, és úgy gondolták, hogy ha tó van, akkor abban meg kell fürödni:

– Ki jön úszni? – és mentek mind, belevetették magukat a jég-hideg vízbe. Csak mi ketten maradtunk a parton, én és Korszós Sanyi.

– Ha hazamegyünk, munkába állok. Megvan a szakmám, dolgozni fogok. Átköltözök munkásszállóra.

Mindketten pontosan tudtuk, mi fog történni, hiszen én szereztem neki az állást, és én intéztem a munkásszállást is. Kőművesnek tanult, mindig arról ábrándozott, hogy házakat fog építeni.

– Beleuntam már az egészbe. Alig várom, hogy megszabaduljak a kótertől, és tudjak dolgozni. Van az építkezésen egy idősebb ember, aki mindig részegen jön dolgozni, és mindig cigányoz. Sokszor fölme gyünk októberben, novemberben a tetőre, és ott olyan hideg van, hogy el sem lehet mondani. És ez a részeges szaki, aki egész nap összehúzódva gubbaszt valahol, alig dolgozik valamit, és mégis nekem mondja, hogy *mi van, fázol, cigány?*

Amióta ismerjük egymást, most először hangzott el közöttünk ez a szó, hogy cigány.

– Be akarom bizonyítani, hogy nincs cigánybetegségem – mondta, majd elhallgatott.

Nem értettem ezt a helyzetet. Nem erről kellett volna most beszélnünk. Most, amikor ott voltunk a tóparton, amikor a többiek egymást fröcskölték a tóban, amikor készültünk a nagy gerinctúrára. Inkább arról kellett volna beszélnünk, hogy mi lesz vele azután, hogy kiköltözik az otthonból. Mi lesz *velünk* azután? Találkozunk-e még valaha, lesznek-e közös pontok az életünkben? Tudunk-e beszélni egymással, lesz-e mondanivalónk egymás számára?

A többiek, ugyanolyan ricsajjal, ahogyan berohantak a vízbe, most visszazúdultak a partra.

Az estét a tornácos kocsmában töltöttük. Én sört ittam, ők rumos kólát. Nem ittunk sokat, alig egy-két pohárral. Hirtelen füstszagú fiatalok csoportja tódult be a kocsmaiba, mocskosan, súlyos hátizsákokat cipelve. Arcukon kielégült mosoly ült: *itt vagyunk, túléltek, megcsináltuk!* Hatalmas söröket rendeltek, és miközben döntötték magukba a sört, büszkén hordozták körbe a tekintetüket: *látjátok, különbe vagyunk nálatok!* Tudtuk, hogy ezért az érzésért lesz érdemes megküzdeni a hegyekkel, hogy a túra végén majd mi is ugyanilyen büszkeséggel térhessünk vissza a kocsmába biztonságába.

Fészkelődtünk még egy ideig az önelégült hegymászók árnyékában, de már valamennyien belefáradtunk az utazásba, a sátrak felállításába, a fürdőzésbe. Aludni tértünk.

Én még üldögéltem volna a tóparton, szívesen folytattam volna a beszélgetést Sanyival, de ő is gyorsan bebújt az egyik sátorba, két másik fiú közé.

A reggel csípős volt, a fűszálakon harmat csillogott. Hiába morgolódtak, sátrat kellett bontani, össze kellett csomagolni, búcsút kellett inteni a templom tornyának. Azon a napon több mint ezer méteres szintkülönbséget kellett leküzdenünk, hátunkon sátorral, hálózsákkal, egyheti hideg élelemmel.

Libasorban kapaszkodtunk felfelé a meredek hegyoldalon, egymás nyomdokába lépdelve. Én mentem elől, a többiek követtek, a sort Korsós Sanyi zárta. Még jóval az erdőhatár alatt jártunk, bakancsunk alatt elszáradt tűlevelek ropogtak. Egyre nehezebben vettük a levegőt, a hátizsák pántja is egyre jobban szorította a vállunkat. Tízlépésenként megálltunk levegőt venni, és csak azután indultunk tovább, miután a lélegzetünk valamelyest lelas-

sult. Most bezzeg egyikük sem viháncolt, beszédet is alig lehetett hallani. Lassan kezdték megérteni, hogy ez már többé nem játék.

Hosszú pihenőket tartottunk, rágyújtani sem volt kedvük, enni még kevésbé. Leginkább inni szerettek volna, de a vízzel takarékoskodni kellett, mert bizonytalan volt, hol találunk forrást. Már esteledett, amikor elértük az erdőhatárt. Kiléptünk a fák közül, és hirtelen elénk tárult a kopár sziklákkal tarkított, végtelenbe vesző hegyvonulat. Mindannyian megdöbbenünk az ellenséges hegyek látványától. Ezek a sziklás csúcsok semmiben nem hasonlítottak az otthoni megszokott lankákhoz, nem volt bennük semmi emberi, semmi vonzó. Hatalmas kőtömegek tornyosultak egymás fölé, meredek szakadékok sötétlettek, a lemenőben lévő nap távoli hófoltokat világított meg. Keskeny ösvény indult neki a legközelebbi sziklás hegy oldalának, valószínűtlenül vékony csíkot rajzolva. Elképzelni sem tudtuk, hogyan férhet el azon egy ember, anélkül, hogy legurulna róla.

Az első éjszakát ott töltöttük az erdő szélén. A sátrakat gyorsan felállították, olyan közel egymáshoz, amennyire csak lehetett. Még be sem sötétedett teljesen, de már mindannyian bent voltak a sátorban. Benéztem hozzájuk: egészen közel húzódtak egymáshoz, hogy érezzék a másik hátának melegét, érezzék szívének dobbanását. Nem beszéltek, csak néztek kifelé nagy szemekkel.

Most éreztem igazán, hogy mennyire bíznak bennem. Tudták, hogy amíg velük vagyok, nem érheti őket bántódás. Rájuk húztam a sátor zipzáráját, jó éjszakát kívántam. Sanyi is ott feküdt az egyik sátorban, most is két másik fiú között.

– Jó éjszakát – mondtam, közben egyre Sanyi tekintetét fürkésztem.

– Jó éjszakát Elemér bácsi! – válaszolta. Most ő is olyan védte-
lennek és kedvesnek tűnt, mint egy kisgyerek.

Amint fokozatosan sötétedett, egyre furcsább hangok keltek életre. Az erdő felől mélyebb, lágyabb üzenetek érkeztek: fák suhogása, ágak ropogása, nagytestű állatok léptei. Magányos szarvasok, elszánt léptű medvék szolongatták egymást, karámba zárt tehenek bőgtek megriadva. Kutyafalkák ugattak, és mintha puskalövések hangja is hallatszott volna a völgy felől. Fentről, a kopár hegyek felől magasabb hangokat szállított az éles szél. Madarak vijjogtak, sakálok vonyítottak, farkasok üvöltöttek.

Egyedül feküdtem a sátorban.

Oldalamra fordultam, fejemre húztam a hálósákot, becsuktam a szemem. Gondolatban végigpásztáztam a testem, feltérképezve, hol vannak benne feszültségócok. Görcsben feszült az egész testem, a fejem búbjától a lábam ujjáig. Sorra vettem a testrészeim, egymás után próbáltam lazítani rajtuk: először az arcomat, majd a nyakamat, a mellkasomat, a végtagjaimat. A gyomrommal sokat kellett küszködnöm, csak jó pár célzott levegővétellel tudtam enyhíteni a szorító görcsön. A testemet sikerült valamennyire ellazítani, azonban a gondolataimat sehogy sem tudtam kordában tartani, egyre az elkövetkező napok várható eseményein szánkáztak. Többször elismételtem a korábban jól bevált parancsszavakat:

– Lazítsd el az elméd!

– Elmém, lazulj el!

Hosszú küzdelmek árán tudtam elaludni végre. És ezen az éjszakán különös álmom volt. Reggel, amikor felébredtem, vilá-

gosan emlékeztem rá – bár jobban szerettem volna, ha nem emlékszem semmire. Egy szakadék szélén álltam, előttem sötét mélység, fejem fölött keselyűk keringtek. A gyerekcsapat sötét árnyként sorakozott a hátam mögött, mintha egy görög dráma kórusából érkeztek volna. Korsós Sanyi ott állt mellettem, karját szigorúan összefonta a mellkasán:

– Ugorj, Elemér! – ezt mondta a cigányfiú.

Ugyanolyan érzés fogott el, mint gyerekkoromban, amikor a testvéreim felcsaltak a templomtorony grádicsára, és ott hagytak félúton, a tátongó mélység fölött, a megkonduló harangok sike-
títő zúgásában.

– Félek – mondtam most álmomban, szemben a tízéves magammal, aki akkor még ennyit sem tudott kiszorítani magából.

– Ne félj, ugorj! – biztatott Sanyi, és a többiek, a sötét árnyak, fenyegetőleg közelebb léptek.

– Nem merek ugrani – mondtam alig hallhatóan. – Tériszonyos vagyok.

– Ne félj – ismételte a cigányfiú, lágy, barátságos hangon. – Próbáld ki, tudsz-e repülni!

A gyerektömeg felzúgott, és még közelebb lépett, mintha le akartak volna szorítani a szakadékba.

– Tanulj meg repülni! – mondta most a fiú, biztatóan, szinte atyai hangon. – Próbáld ki, tudsz-e repülni!

Becsuktam a szemem, elrugaszkodtam a talajtól, és ebben a pillanatban felébredtem. Hajnal volt, a sátor belsején vastag pára csillogott.

Itt fent érvényét veszítette mindaz, amit korábbi életünk során megtapasztaltunk, mindent újra kellett értelmezni, mindent újra kellett tanulni. Otthon mindent készen kaptak: a párizsit szele-

telve, a vajás kenyeret megkenve, a teát megcukrozva, a zsebpénzt kiszámolva. Itt viszont mindenért meg kellett küzdeni. A konzervdobozok nehezen nyíltak, a szél elfújta a gázfőző lángját, a forrásvízért száz métereket kellett ereszkedni, a köves talajban elgörbültek a sátorcövekek. Megtanulták, hogy az üres konzervdobozt nem szabad eldobni, hanem össze kell lapítani, és vinni kell magukkal, egészen addig, amíg majd leérünk az első faluba. Nem volt szabad eldobálni a szemetet, nem lehetett letépni a virágokat, nem volt semmi, amit szét lehetett volna verni, vagy meg lehetett volna rongálni.

Az ösvény, amin haladtunk, szeszélyesen kanyargott végig a gerincen. Olykor meredeken felfele indult, és éles kövekbe kellett kapaszkodni, amik felsértették a kezünket, máskor meg éppenséggel lefelé vezetett, olyankor fenékkal lefelé, négykézláb kellett ereszkedni. Voltak helyek, ahol láncok segítettek az előrejutásban, máskor létrákon kellett felmászni, vagy keskeny földnyelven kellett átegyensúlyozni, mindkét oldalon százméteres szakadékok között.

A hegyek mindig más–más arcukat mutatták. A hajnalok és az esték hidegek voltak, a szél mindig ott süvített a fülünkben. Miután a nap felkelt és megerősödött, izzó parázsként sugárzott ránk, leégetve minden csupaszon hagyott testrészünket. Aztán a napsütést egyik percről a másikra villámlás, égzengés váltotta fel, és minden átmenet nélkül ránk szakadt a zivatar. Az esővel szemben védtelenek voltunk, a műanyag esőkabátokba belefűledt a testünk, deréktól lefelé pedig már semmi nem védett bennünket. Az eső elcsendesedése után általában sűrű köd nehezedt ránk, lehetetlenné téve a tájékozódást.

Délutánonként mindig hosszasan keresgeltük a megfelelő sátorhelyet. Fűves hegyoldalakra ereszkedtünk le, források közelébe.

Sátorverés után megnyugodtunk egy kicsit. Gőzölgött a zacskós leves, nyomogattuk a fájós lábunkat, böngéztük a térképet: mennyi van még hátra. A megpróbáltatások ellenére fel sem merült bennünk, hogy megszakítsuk a túrát. Ha tiszta időben lenéztünk a völgybe, az ezerméteres mélységben feltündökölt egy-egy barátságos falu napsütötte látképe, templomtoronnyal, piros háztetőikkel.

Jól tudtam, hogy ez a túra volt életem legnagyobb erőpróbája. Korábban, amíg a hazai hegyekben barangoltunk, mindig én voltam az első, a leggyorsabb, mindig én mutattam az irányt. Itt meg már én maradtam le, én kapkodtam egyre nehezebben levegő után, rám kellett egyre sűrűbben várni a többieknek. Itt gőztek le először a fiúk.

Az egyik szűnni nem akaró felhőszakadás egy üres pásztor-kunyhóba kergetett bennünket. Ott szorogtunk két napon keresztül, míg végre elállt az eső. A többiek egy nagyobb priccsen feküdtek, összefújva melengették egymást, mint a fázós birkák. Korsós Sanyi most nem volt része ennek a közös hal-maznak, mellettük feküdt, de nem bújta oda hozzájuk. Én egy lócaszerű tákolmányon húztam meg magam, amiről lelógott a kezem is, meg a lábam is.

A két napot szinte teljesen átaludtuk. Alig beszéltünk, csak akkor mozdultunk, ha nagyon muszáj volt: ha megéheztünk, vagy ha ki kellett szaladni a szükségünket elvégezni. Az eső egyfolytában ömlött, a szél átfújta a kalyiba hasadékain, a priccs törte a derekunkat, a ráhintett szalma átszúrta a ruhánkat.

Tudtam, hogy gondolatban otthon járnak valamennyien. Rövidesen véget ér a túránk, várja őket a megszokott élet, a gyermekotthon, *a kóter*.

Becsuktam a szemem, képzeletben én is otthon jártam. Legfőbb ideje, hogy számot vessek eddigi életemmel, gondoltam. Hová jutottam, mi vár még rám? Közben olyan érzésem volt, mintha felemelkedtem volna a fekhelyemről, és mintha a lóca fölött lebegnék. Mintha kibújtam volna saját testemből, mintha fölülről látnám saját magam. Összegörnyedve, sárosan, mocskosan, bűdösen, belefáradva a hosszú vándorlásba. Felrémllett bennem a kérdés: ha most az álombéli szakadék szélén állnék, beleugranék-e? Megpróbálnék-e repülni? Kitárnám két kezem, könnyedén elrugaszkodnék és finoman felemelkednék. Ott keringenék a kalyiba fölött, mint a sólymok, onnan tekintenék a tájra, onnan nézném kukacsomóként hempergő gyerekcseregére.

Megráztam magam, kinyitottam a szemem. Az eső mintha csendesedett volna, a szél is veszített az erejéből. A kupac megmozdult, fejek, arcok váltak ki a sötét masszából. Egyikük feltápászkodott, a törzse fokozatosan kiemelkedett a tömegből. Megdörzsölte a szemét, nagyot nyújtózott.

– Elállt az eső – mondta.

*

Az utolsó estét egy széljárta katlanban töltöttük, kétezer méter magasban, egy meredek sziklafal alatt, aprócska tengerszem mellett.

Ez az utolsó este is úgy indult, mint a többi: készülődtünk a lefekvéshez. A pálinkánk már rég elfogyott, a kenyerünk megszáradt, a konzervekből is csak az ócskábbja maradt. Mosakodni már rég nem volt kedvünk. Korábban még versenyeztek egy-

mással. A fogmosásért öt pont járt, a kézmosásért egy, az arcmosásért három. Ha valaki megmártózott volna a tengerszemben, azért húszat kapott volna. Ezen az estén Korsós Sanyi megkaphatta volna a húsz pontot. Alkalmas helyet keresgélve elindult a tengerszem partján, félmeztelenül, derekára tekert törölközővel, kezében szappannal. Amikor kissé eltávolodott tőlünk, a törölközőt ledobta magáról, kibújt a nadrágjából, kilépett szakadt alsónadrágjából, és pucéran belegázolt a vízbe. Nem merült el benne teljesen, de alaposan megmosakodott, fröcskölte magára a vizet, ugrált sikongatott.

A többiek nem figyeltek rá, mindenki el volt foglalva a saját bajával.

A szél egyre erősebben fújt. Nem hiába hívták ezt a helyet *Prustica Lumpásának*, amit nagyjából *Viharok Völgyének*, vagy *Örvénylő Katlannak* lehetne fordítani. A hegymokról alázúduló szél a katlan aljából nem tudott kitörni, így ott kavargott, forgólódott, örvénylett, mint egy fordított tornádó, amely lenyom, lelapít mindent, amit a katlan alján talál.

Egyébként is depressziós volt a hangulat. Tudtuk, hogy másnap leereszkedünk a völgybe, felszállunk a vonatra, és utazunk haza, vissza a realitásokba. Hideg este volt, minden meleg holmit magunkra szedtünk. Mégis halogatták a lefekvést, a sátrak előtt gubbasztottak, mintha várnának valamire. Az ég nagyot dörrent, eleredt az eső, így aztán gyorsan beiskoltak a sátrakba.

Én is bekúsztam a sajátomba, és már éppen húztam volna befelé a sátor zipzáráját, amikor egy szőke fej jelent meg a résen.

– Szűkösen vagyunk odaát – mondta a szőke fej gazdája, és már bent is volt a sátorban, piros melegítőjében, kezében a hálósákját vonszolva.

– Itt alszom, ha nem bánod – mondta.

Nem bántam, hogyan is bánhattam volna. Bebújtunk a hálózánkunkba, nyakig húztuk magunkra a zipzárt. Hallgattuk a vihar hangjait, a szél zúgását, az esőcseppek zörgését.

Ott feküdt mellettem a tomboló viharban. A hátán feküdt, de a szuszogásából hallani lehetett, hogy a fejét felém fordítja.

Tudtam, hogy nem véletlenül van ott. Hogy ott van, az jelent valamit.

Ha kinyújtottam volna a kezem, megérinthettem volna.

Tudtam, hogy ha átlépek a kettőnk között feszülő szakadékot, azzal mindent elrontok. Ha hozzá érek, mint még soha az elmúlt évek során, azzal mindennek végét vetek.

Arra gondoltam, hogy majd ha elalszik, akkor álmában megölelem. Ha úgy teszek, mintha én is aludnék, akkor nem kell vállalom a felelősséget. Kigondoltam, hogy a kezem majd lassan indul el, mintha véletlenül történne mindez. Hiszen szűkös a sátor, a szél is cibálja, forgolódás közben véletlenül is közelebb csúszhatunk egymáshoz. Lehet, hogy ő is csak tettetné az alvást, és a kezét kidugná a hálózásából. Ha a keze szabadon lenne, akkor hozzáérhetnék a kézfejéhez, megérinthetném az ujjait. Ez még nem lenne támadás, ez még beleférne a barátságunkba. És akkor lassan, óvatosan rácsúsztathatnám a tenyerem a kézfejére, tenyerembe rejthetném a kezét. Forró lenne a keze, és ha nem húzná el, az már a biztatást jelentené. Akkor már nem lenne

megállás. Akkor talán már ő is segítene, talán átkarolna, talán megölelné.

De igen, megtörtént. Azt sem bírtam megvárni, hogy elaludjon.

Egyre az járt a fejemben, hogy ő is akarja, hiszen azért van itt. Miközben fröcskölte magát a tóban, látta, hogy figyelem.

Nem akarom elmondani, mi történt. Ez annyira személyes, és úgysem tudnám visszaadni azokat az érzéseket, amelyek akkor bennem harcoltak. Életem egyik legfelkavaróbb élménye volt.

Nagyon szép ölelkezés volt. Egy középkorú férfi és egy fiatal fiú találkozása kétezer méterrel a tengerszint fölött. Amit annak idején zuhanyfülkében a szememmel simítottam végig, azt most a kezemmel és az ajkaimmal tettem.

Nem tartott sokáig. Lelökött magáról, durván, kíméletlenül. Magára húzta a hálósákot, hátat fordított, elhúzódtott a sátor legtávolabbi sarkába.

Amikor reggel felébredtem, ismét egyedül voltam.

Nem volt semmilyen folytatása. Az eső elállt, a szél még mindig fújt, de már korántsem olyan erősen, mint este. Lebontottuk a sátrakat, elindultunk lefelé. Hosszú órákon át ereszkedtünk, lépésről lépésre küzdöttünk a sziklával. Amint haladtunk lefelé, egyre melegebb lett. Izzadtunk, alig beszéltünk.

Többé nem nézett rám. Úgy kezelt, mintha ott sem lettem volna.

Mire leértünk a völgybe, újra harminc fok meleg volt. Találtunk egy bővizű patakot, belevetették magunkat a kavargó vízbe. Én kerestem egy bokrok által eltakart részt valamivel távolabb tőlük, ott mosakodtam meg.

Azóta nem találkoztunk. Egyszer véletlenül megláttam a vonat ablakából. Ez már évekkel később történt. Debrecenbe utaztam, valami hivatalos ügyben, ő meg ott állt a szolnoki pályaudvar peronján. A haja már nem volt befestve, koromfekete volt, a homlokánál kétoldalt enyhén kopaszodásnak indult. Cigaretta-zott, kezében reklámszatyrot szorongatott. Kezdődő sörhasa volt, és a háta is mintha kissé meggörbült volna. A vonatom elindult, ő meg ott maradt. Biztosan utazott valahová, fogalmam sincs, hogy hová.

5.

Eltelt vagy húsz év, anélkül, hogy bármi izgalmas történt volna az életemben. Nem volt kapcsolatom senkivel, mintha nem is lett volna szexualitásom. Szereztem három diplomát, főiskolán tanítottam. Az átlagos emberek életét éltem. Jógáztam, gyógyteákat ittam, vitaminokat szedtem, hétvégeken futottam. Korán feküdtem, korán keltem. Nyáron kerékpároztam, télen síeltem. Az óráimat pontosan kezdtem, pontosan fejeztem be, a diákoktól kellő távolságot tartottam. Sokat olvastam, alig ittam alkoholt, keveset cigarettáztam.

Aztán találkoztam egy fiatal pappal, aki azt mondta, hogy vonzódik az idősebbekhez. Tamásnak hívták.

Akkor kezdődtek a meleg fesztiválok, és elmentem a nyitó előadásra. Félrehúzódtam egy sarokba, tartottam tőle, hogy véletlenül összefutok valamelyik diákommal. Ő ült oda mellém, és ő szólított meg. Én biztosan nem mertem volna kezdeményezni. Az előadás végén is ő mondta, hogy igyunk meg valahol egy pohár bort.

– Menjünk fel a fogaskerekű végállomására! – mondta. – Tudok ott egy jó helyet.

A Kőbüfé teraszán ültünk, hatalmas napernyők alatt, közel az erdő széléhez. A papi hivatásáról beszélt. Elmondta, hogyan lett pap, és mennyit vívódott magával, amíg össze tudta egyeztetni a papi hivatását a melegségével.

– Papnak készültem kisgyerekkorom óta, és a felszentelésem előtt fogadalmat tettem a cölibátusra, ami leginkább tisztaságot jelent. Tehát ha valaki heteroszexuális, akkor a nőkről kell lemondania, ha homoszexuális, akkor a férfiakról. Ismerek olyan papot, akinek élettársa van, ismerek olyat, aki kurvázik, és vannak, akik megtartják a cölibátust, és neurotikusok lesznek tőle. És van, aki vidáman és boldogan éli meg az önmegtartóztatást, akár homoszexuális az illető, akár heteroszexuális. Én nem akartam megtartóztatni magam, és kiléptem a papi rendből. De felszentelt pap maradtam. Akit egyszer felszentelnek, az élete végéig pap marad. Miséket nem tartok, de temetésekre elhívnak. Eltemettem már vagy háromezer embert!

– Temetni, mindig csak temetni? Nem túl szomorú mindez? – kérdeztem.

– A temetés nem szomorú, hiszen a temetés átsegít egy másik világba.

– És a mennyország? – próbálkoztam másként. – A mennyország nem túl unalmas? Nincsenek megoldandó feladatok, nincs kihívás, nincsenek célok. A pokol sokkal izgalmasabb. Ott az a sok gonosz ember, mind megannyi bűnnel a háta mögött. Ha mindenki elmeséli az élete történetét, az már maga élmény. A pokolban jó meleg van, disznó vicceket lehet mesélni, és csak röhögnek a szentfazék apácákon, akik a mennyországban kötögetnek.

– A pokolban jéghideg van – mondta, és a tekintetéből most valóban sarkvidéki hideg sugárzott. – Ha oda kerülsz, jégtablák roppantanak össze, jégvihar fagyaszt meg, újra meg újra, örökön örökké.

Ez újdonság volt számomra, mert a poklot mindig forró üstökkel képzeltem. Mindenképpen szerettem volna kibillenteni hitének gyermeteg egyensúlyából:

– És te nem félsz, hogy pokolra jutsz? Mit szól az istened, hogy szent életet hirdetsz, közben férfiakkal szexelsz?

– A jóisten kifejezetten szándékolt akarata, hogy homoszexuális legyek. Ő teremtett, ő akarta, hogy ilyen legyek. És ő akarta azt is, hogy bejárjam a saját utam.

Majd a fiatalok magabiztosságával még hozzátette:

– Isten szeret engem.

– Engem is szeret? – kérdeztem félénken.

– Isten mindenkit szeret.

Lassan besötétedett, a vendégek fokozatosan eltűntek, a pincérek összeszedték a napernyőket. Kértünk még egy utolsó pohár bort, nem törődve az egyre türelmetlenebb pincérekkel.

Az állomásra bekanyarodott az utolsó szerelvény, sárgaszínű kocsikkal, fényesen világító ablakokkal. Beszálltunk, és a fogaskerekű máris nekilódult a lejtőnek, valósággal belezuhantunk az éjszakába. Egyedül ültünk a kocsiban. És ekkor a fiatal pap megérintette a kezem, két tenyerébe zárta a kézfejem, és nagyon gyöngéden, mintha valóban Isten szólna általa, ezt mondta:

– Legyünk barátok!

– Legyünk barátok!

Ezt mondta a felszentelt pap a fogaskerekű hátsó kocsijában, és képzeletemben a sárga szerelvény felemelkedett a levegőbe. Kivilágított ablakaival hatalmas körívet rajzolt a János hegyi kilátó körül, majd jobbra fordulva megkerülte a Gellért hegyet, és leereszkedett a Vigadó térre.

A Duna parton találtuk magunkat, egy úszó hajóhíd korlátjának támaszkodtunk. A lámpák fényében feketén ragyogott a Duna

vize. Egy hajtincs belelógott a szemébe, finoman kiigazítottam. Nem húzta el a fejét. A biztató mosoly felbátorított, most itt a pillanat, gondoltam, most meg lehet ölelni. És meg is tettem: megöleltem, ő pedig hozzám bújt. Hozzám simult egész testével, mit sem törődve a mellettünk fényképezkedő japán turisták csapatával.

Együtt töltöttük az éjszakát. Egész éjjel összeölelkezve feküdünk egymás mellett. Már nem emlékszem miről beszélgettünk, pedig egész éjjel ébren voltunk. Reggel a kapualjban kedvesen elbúcsúztunk, három puszitadtunk egymásnak: egyet jobbra, egyet balra, egyet középre.

– Elutazom lelkigyakorlatra – mondta búcsúzóul. – Majd felhívlak.

De nem hívott fel, hanem levelet küldött.

Kedves Elemér!

Nagyon szép esténk volt együtt, de arra kérlek, hogy ne éld bele magad, ne lovald bele magad túlzottan az érzéseidbe, bár legyenek azok őszinték, tiszták és jók, mert kettőnk terhének nem bírnám cipelni. Beleroppannék, megöregülnék. Úgy érzem, hogy akaratlanul bár, de sikerült benned megéríteni valamit, én is kaptam valamit a te boldogságodból. Az lenne a jó, ha ezt a kis szeretet-lángocskát, amitadtunk egymásnak, magunkkal vinnénk. Ez adna reményt és hitet a valóságos világban életben maradni. Ennél több, azt hiszem, nem történhet velünk, és nem is lenne értelme ennél többre vágyani. Legyen ez az este a mi közös titkunk, egyszeri ajándék, útravaló a túléléshez.

Öllelek: Tamás.

Olvastam az újságokban a tudósításokat, a kopaszfejűek támadásait, a buziveréseket. Semmi közöm hozzájuk, gondoltam. Olvastam, hogy egy ózdi fiút hentes édesapja megfenyegetett, hogy kiheréli, ha nem hagy fel a buziskodással. Néztam a tévében a melegfelvonulás közvetítését. Röpültek a záptojások, a Molotov koktélok, a kockakövek. Láttam a kordonokat, a rengeteg rendőrt, a füstbombákat, a vízágyúkat.

– Mocskos buzik! Mocskos buzik! – ezt kiabálták a kordonon kívüliek.

– Zsidókat a Dunába! Buzikat meg utána!

Töltöttem a sörömből és hátrébb dőltam a karosszékemben. A menet élén egy ismerősnek tűnő férfi lobogtatta büszkén a szivárványszínű zászlót. Máskor is láttam már nyilatkozni, világosan felismertem: Balogh Bandi volt az, egykori gimnazista osztálytársam. Mozgalmár lett belőle, egy alapítványt vezetett, a melegek érdekvédelmét forszírozta. Rendesen meghízott, arcán csak nyomokban lehetett felfedezni a hajdani vonásokat, mintha önmaga groteszk karikatúrája lett volna. Persze engem is biztosan így látna, ha találkozoznánk, gondoltam. *Ha találkozoznánk.* Miért ne találkozhatnánk?

Forgattam magamban a gondolatot: találkozni régi iskolatársammal, akit mindenki csúfolt, akinek meghuzigálták a haját, megcsipkedték a fenekét, mintha kislány lenne. Vártam három napot. Kikerestem az alapítvány telefonszámát, nyomkodtam egymás után a számokat. A telefon kicsengett, felvették. Bemutatkoztam, megmondtam, hogy kit keresek.

– Én vagyok Balogh András. Miben segíthetek?

– Szeretnék találkozni magával – mondtam végül. – Vagyis veled. Egy osztályba jártunk.

Némi csönd következett.

– Emlékszel rám? – és ismét megmondtam a nevem.

– Hirtelen nem ugrik be.

– Úgy látszik, nem emlékszel rám. Két paddal ültem mögötted.

– Miben segíthetek? – A hangja még mindig kimért és hivatalos volt.

– Szeretnék találkozni veled. Szeretnék beszélni veled.

– Elég elfoglalt vagyok. Megnézem a naptáram.

Egy kávézóban találkoztunk, kólát és kávé-t ittunk. Bizalmatlanul nézegetett, próbálta kifürkészní, hogy mi lehet a szándékom.

– Láttalak a felvonuláson – mondtam végül. – Én is gondolkoztam, hogy elmenjek-e, de végül otthon maradtam.

– Kár, hogy nem jöttél. Sokan voltunk. Muszáj megmutatnunk magunkat. Ha nem vonulnánk fel, azt jelentené, hogy félünk.

– Mindig csodáltam a bátorságod.

– Ez nem bátorság kérdése! Ez az egyetlen lehetőség a fennmaradásra. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy az életünk a kiszolgáltatottságról és a félelemtől szóljon.

És a magányról, gondoltam, de nem mertem kimondani. Úgy tűnt, hogy még mindig nem tudta, ki vagyok. Szerintem egyáltalán nem emlékezett rám. Egy idő után már mindegy is volt számára, hogy kivel beszélget, csak mondta a magáét, egyre lelkesebben.

– Kirúgtak a munkahelyemről. Egy családsegítő szolgálatnál dolgoztam, és megszüntették a munkaviszonyom, mert kiálltam a melegek jogaiért. Ott voltam a bizottsági ülésen, amikor rólam döntöttek. Feljelentettem őket becsületsértésért. Fellebbezek a

munkaügyi döntőbizottságon, és biztos, hogy megnyerem a pert.

Beletúrt a táskájába, kivette a bizottsági ülés jegyzőkönyvét:

„Nekiünk, mint Oktatási Bizottságnak, akik időnként szociális és ifjúsági, meg politikai kérdésekkel is foglalkozunk, van itt egy dolgozónk a Családsegítő Szolgálatban, aki a meleg fesztivál egyik szervezője. Úgy néz ki, hogy teljesen elmebeteg emberek is vannak. Arról van szó, hogy fesztivált rendeznek Budapesten a homokosok, a leszbikusok. Véleményem szerint ez kizáró ok, mert nem okvetlenül egy sima, hogy úgy mondjam, rejtett homoszexualitásról van szó. Mert aki ezt nem propagálja és titokban tartja, és nem viselkedik akként és nem öltözködik úgy, az nem kizáró tényező szerintem, hogy tanár legyen. Már csak azért sem, mert meg sem tudjuk, és olyan mélyen vájkálni a magánéletében senkinek nem lehet, és nem illik. De viszont, ha valaki aktivista buzzeráns, ezt így lehet nevezni, mert ez az, aki már itt szervez, vagy pláne jogokat követel az efféléknek, az már gyanús, mert aki ezt valahol a közvélemény előtt csinálja, az megcsinálja bárhol, ahol éppen van. Mindazonáltal, ha szépen csendben elvan és titkolja a dolgokat és csak saját köreibben adja elő, ezt még tolerálhatónak tartom, de hogy jogokat követeljen meg meggyebet, azt nem. Ezt nem szabad gyerekekre ráengedni, mert ez nem erkölcs. Azt javaslom, hogy nem kell itt szívhajosnak lenni. Ha ő a sajtóban, a nyilvánosság előtt vállalja a helyzetét, az állapotát, akkor azt is kell vállalni, hogy a munkahelyén kérdőre vonják és fel kell neki ajánlani, hogy nagyon sürgősen távozzon erről a pályáról, legalábbis a kerületből.”

– Mit szólsz hozzá? – kérdezte, miután elolvastam.

Nem tudtam, mit mondani.

– Én meg egy főiskolán tanítok – mondtam végül. – Én sem nőültem meg – mindössze ennyit mondtam még, nyitva hagyva a kaput a további kérdések előtt.

De ezt a felkínált lehetőséget nem is hallotta meg. A saját tervével volt elfoglalva, az alapítvány működéséről mesélt, az önszolgáltató csoportról, a jogi projektről, a telefonos lelki segélyszolgálatról.

– Látjuk még egymást? – kérdeztem, miközben egymás kezét szorongattuk búcsúzóul.

– Biztosan látjuk még egymást – hangzott a válasz, de már sietett tovább egy másik megbeszélésre.

*

„Rózsaszín flamingók körözknek az éjszakában. Közömbösséget színlelve lépdelnek nyurga lábaikkal, mintha véletlenül járnának erre, mintha semmi dolguk nem lenne a környéken, mintha mindegy lenne, hogy itt vannak-e vagy egészen máshol. Nyakukat fážósan behúzzák felhajtott gallérjuk közé, onnan fürkészik a környéket izzó tekintetükkel, miközben izomzatuk pattanásig feszül, menekülésre készen. Elég lenne egy hangos szó, egy nem várt mozdulat, egy félreérthető gesztus, máris szerte-rebbennének, eltűnnének a sötétben, felszívódnának hosszú időre.

Egyre kisebb és kisebb köröket írva kerülgetik a gyülekezési helyet. Meszsziről szemlélik a lassan gyarapodó csapatot, mintha semmi közük nem lenne a többiekhez. Aztán elindulnak, először óvatosan, megfontoltan, majd ahogy közelednek a csoporthoz, úgy gyorsítják járásukat, végül fékezés nélkül, szinte szélesebb vágásban húznak el mellettük. Amint veszítenek lendületükből, lépteik újra lelassulnak. Amikor kellő távolságra érnek, megállnak, megfordulnak, és kezdődik előlről a szemlélődés, köz-

ledés, felgyorsulás, elbúzás, lelassulás. A körök egyre kisebbek lesznek, a száguldás mindegyre veszít lendületéből, a távolság egyre csökken.

A fiatal flamingók tudják, ha ma sem csatlakoznak a csapathoz, akkor meglehet, újabb beteket kell várni a következő alkalomra, újabb magányos beteket. Azt is látják, hogy akik bent vannak a csapatban, milyen biztonságban érzik magukat, nagyokat nevetnek, ügyet sem vetnek a kívülről-lókra, a bizonytalankodókra. Nebéz a döntés, mert aki egyszer belép a körbe, annak fel kell adnia szíljai magányát, azt a csoport beszíppantja örökre. Menni vagy maradni, ez tehát a kérdés ma este is, ugyanúgy, mint máskor. Belépni közéjük, vállalni, hogy hozzájuk tartozol, viselni a flamingók kitűzőjét, vagy odébb állni, úgy tenni, mintha semmi közöd nem lenne hozzájuk.

Ha közelebb mennél, előtted is szétnyílna a kör, téged is befogadnának, mint bárki mást. Ha fiatalabb lennél legalább húsz évvel, vagy harminccal, akkor talán igen. Sajnos vén vagy már flamingónak, nevetségesen mutatnál fél lábon álldogálva, önfeledten tollászkodva. Megtűrnének maguk között, de kimaradnál a poénokból, kibagynának játszódausaikból, nem ismernéd meg együgyű titkaikat, nem hívnának el titkos ünnepeikre.

Mindegy tehát, hogy itt állsz-e vagy amott, hogy felgyorsítod-e a lépteidet, vagy lelassítod, hogy fázik-e a nyakad vagy meleged van. Mindegy ez már, teljesen mindegy. Vén buzi vagy már, öreg homokos köcsög. Végigsimítod a hajad: kopaszodsz. Megráogatod a fülcimpádat, végighúzod ujjad az orrodon, ujjbegyeddal megérinted a szemhéjad. Igen, te vagy az. Te vagy az, saját magad, akkor is, ha alig nézel tükkörbe. Menned kell, nincs keresnivalód a fiatal flamingók környékén. Másféle élmények várnak rád, másféle éjszaka, komorabb színek, szomorúbb események.

Hisz megtehetsz bármit, amit a törvény nem tilt. Azonban ha tilosba tévedsz, akkor óatosnak kell lenned, tetteid titokban kell tartani, nem fecseghetsz róla még a legjobb barátodnak sem, titkod nem vallhatod meg szívetten, sem pedig hősi eposzban. Járhatsz tilalmas úton, mint annyian

mások, de lepcsés szúdat be kell fogni, sötét titkod meg kell őrizni magadnak, még gyóntató atyádban sem bízhatasz, nem tudhat róla sem ördög, sem isten. Szégyenteljes vétked súlyos teherként kell bordoznod életed végéig, gyötrődhetsz rajta éjszakánként álmatlanul, vagy éppen álmodhatsz róla, felriadva, izzadságban fűrödvé.

Szabad ember vagy tehát, de tudnod kell, hol a batár, mi az, amit még elbír erkölcsös társadalmunk. Nem lehetsz önző. Nem mehetsz be részegen a munkahelyedre, nem utazhatsz jegy nélkül a villamoson. Tudnod kell, hol vannak a korlátok, meddig ér a takaród, meddig nyújtózzkodhatsz. A korlátok között vidám és boldog életet élhetsz, önfeledten lubickolhatsz a szabadságban.

Szabad lehetsz a rácsok között. Szabad vagy a nyilvános vécékben, a szaunák homályában, a bárók sötétszobáiban, a zegluzgos parkok legmélyén.

Hisz melegnek lenni gyönyörűség.

Férfi létedre férfit ölelhetsz, fejed férfi vállára hajthatod, férfikezet szoríthatsz, férfiszagot szívhatasz magadba. Meleg lehetsz egész életedben, reggel és este, nappal és éjjel, teljes valójában átélheted a melegség gyönyörét. Nem kell mást tenni, mint kimenni az utcára, bekapcsolni a televíziót, kinyitni az újságot: a világ telis teli van szebbnél szebb férfiakkal. Bátran megnézheted őket, hiszen melegnek születél, nincs ebben semmi rendkívüli. Ha szembe jön egy gyönyörű fiú, megnézheted bátran, élvezheted a szépségét. Ha a vasútállomáson jókedvű férfpár nevet rád, visszanevethetsz rájuk. Ha a televízióban félmeztelen páros csókolózik, nem kell a lány testét nézned álságosan, hanem bámulhatod a fiút, csakis a fiú hajlékony derekát.

Melegnek lenni varázslatos érzés.

Hisz melegként köszöntheted a postást, az újságost, a sarki rendőrt, a szomszéd néni gyerekét. Melegként szívhatod magadba a friss tavaszi szellőt, melegként sétálhatsz a Margitszigeten, melegként foghatod meg

barátod kezét, melegként ölelheted magadhoz, melegként csókolhatod meg, mint ahogyan a szomszéd padon egy fiú és egy lány teszi ugyanezt.

Melegként elképzélheted, hogy van barátod, társad, szerelmed, elképzélheted, hogy van valakid, akivel együtt élsz, ki tudja mióta, és ki tudja meddig még.

Elképzélheted, hogy az emberek nem gúnyolódnak rajtad, hogy emelt fővel mehetsz végig az utcán, hogy nem akar senki elgáncsolni, tojással megdobálni, elhiszed, hogy egyszer még boldog lehetsz, hogy van értelme az életednek, elképzéled azt is, hogy nem szorít a mellkasod, nem szeded marokszám a gyógyszert, hogy nem leszel alkoholista, sem drogfüggő, hogy nem akarod megölni magad kutyaméreggel.

Melegnek lenni jó, mert melegnek lenni jó.

Melegnek lenni jó, mert nincs szebb a férfitestnél, nincs gyönyörűsegebb titok a férfüleknél. Találkozni egy férfival, mintha magaddal találkoznál. Megölelni egy férfit, mintha magadat ölelnéd. Magadat is, és mégis a másikat. Ugyanolyan erős a karja, ugyanúgy feszülnek az izmai, ugyanúgy borostás az álla, ugyanúgy duzzad a nadrágja.

Melegnek lenni titok.

Gyerekkorodban a felnőtt világ teli volt titkokkal, félelmekkel. Senki nem magyarázta el, hogy egyszer te is felnőtt leszel, nagy és erős, aki semmitől sem fél. Esténként a felnőttek rémtörténeteket meséltek a sötétben, visszajáró lelkekről, kísértetektől. Félelmedben gyakran bújtál az ágy alá, vagy a dunyhák közé, összehúztad magad a lehető legkisebbre, mert azt hitted, így láthatatlanná válsz. A testvéreid mind nagyobbak és ügyesebbek voltak nálad, mindent jobban tudtak, nekik mindent szabad volt, neked meg semmit. Mindenki idegen volt, a kutyák is csak a testvéreidnek fogadtak szót.

Mi lett volna, ha ezt is tudják?

Csúfoltak így is eleget: még a szánkó is felborul alattad, a faág letörik, a kaszát meg sem bírod fogni, semmit nem lehet kezdeni veled! Nyűg vagy, Egyébke, felesleges kis hülye, aki minden éjjel bepisil.

Ha tudtad volna, hogy egykoron milyen értéke lesz ványadt pisilődnek, hogy egyszer még azt is mondják: milyen szép farkad van! Ha tudtad volna, mekkora örömet szerzel majd az öreg buzzeránsoknak, ha megengeded nekik, hogy a kezükbe fogják, megsimogassák, meghuzigálják rajta a bőrt. Ha tudtad volna: elég ezt megengedni, és máris fontossá válsz, máris reszketnek érted, máris szeretnek.

Öt percig vagy háromig.

Ha tudtad volna, hogy még a nevedre sem lesznek kíváncsiak. Ha sejtetted volna, hogy te is ilyené válsz idősekorodra, aki megremeg, ha a kezébe veheti, ha megsimogathatja, aki pénzt is ad érte, és aki még a nevükre sem lesz kíváncsi.

Fiatalkorodban még rá sem feküdtél a gőzfürdő rácsára, máris rád ragadtak az öreg piócák, alig tudtad lerázni őket. A nyilvános vécében arra sem volt időd, hogy a slicced kigomboljad, máris elcsordult a nyáluk, mint ahogy neked is csorogna most, ha lennének sliccgombogató srácok. A tömött villamoson éppen úgy dörzsölték hozzád kövér seggüket az aranygyűrűs férfiak, mint amiképpen dörzsölnéd most te is ifjú emberek ágyékához reszkető hátsódat.

Melegnek lenni gyötrelmem.

Aki meleg, nem élheti saját életét. Nem lehet boldog. Amikor azt hiszi, megtalálta, akkor veszíti el. Amikor azt hiszi, elkezdődik, akkor ér véget, amikor azt hiszi véget ért, akkor kezdődik a borzalmak éjszakája.”

*

Egy vékony roma fiút követtem az éjszakában. Aznap már végiglátogattam minden olyan helyszínt, ahol gyorsan lehet ismerkedni, szexpartnert találni. Jártam a Korzón, a Népligetben, jártam az aluljárókban. Már hazafelé indultam, amikor észrevettem ezt a fiút. A mozgásából kitűnt, hogy érzékelte a szándékom, mégsem akarta megkönnyíteni a dolgom. Időnként megszorázta a lépteit, ilyenkor én is gyorsabb tempóra kapcsoltam, aztán amikor lassított, én is lassabban követtem. Végül az egyik sötét utcácskán megállt, rágyújtott egy cigire. Én is megálltam egy telefonfülke mellett. Én is rágyújtottam, aztán beléptem a fülkébe, mintha valakit fel akarnék hívni. Így vártunk egy ideig, én a fülkében, ő a járda szélén.

Hosszú ideig nem történt semmi. Komikus volt a helyzet, mindketten arra vártunk, hogy a másik kezdeményezzen. Már éppen ki akartam lépni a fülkéből, és közelebb akartam menni hozzá, amikor egy távolabbi sarkon feketeruhás fiatalok csoportja tűnt fel. A bakancsuk csattogása ütemesen visszhangzott az éjszakában. A fiú gyorsan behúzódott egy kapualjba, én pedig megpróbáltam beleolvadni a telefonfülke homályába. Három kopaszra nyírt fejű lány közeledett hozzánk, egyiküknek az arcán, a szája folytatásként, sebhely húzódott.

Olyan érzésem volt, mintha ezt a jelenetet már láttam volna valahol. Tudtam, hogy ha felfedeznek, menthetetlenül végem van. Nem engem vettek észre, hanem a kapualjban rejtőzködő gyerkőcöt. Kipécézték maguknak, naná, hogy kipécézték! Nem volt semmi esélye a menekülésre. A fiú hetykén előlépett a kapu alól, hátát nekitámasztotta a falnak, mosolyogva szívta a cigarettáját.

A lányok körbefogták, méregették. Harci pózba rendezgették magukat.

– Te cigány vagy! – jelentette ki a sebhelyes arcú tárgyilagosan.

– Nem, nem vagyok cigány – mondta a fiú, még mindig mosolyogva. – Hogy lehetnék cigány, amikor arab vagyok.

– Nem arab vagy, hanem cigány.

– Mondom, hogy arab vagyok!

– Mindegy, a lényeg, hogy nem vagy magyar.

– Magyar vagyok. Itt születtem. Anyám magyar, apám arab.

– Szóval félvér vagy?

– Félvér vagyok, de itt születtem. Magyar az anyanyelvem.

– Azt mondod, hogy magyar vagy?

– Azt.

A lányok egy pillanatra elbizonytalanodtak. Majd egyikük feltette a mentő kérdést:

– Mikor volt a honfoglalás?

– A honfoglalás? Nem tudom.

– Azt mondod, hogy magyar vagy, és nem tudod, mikor volt a honfoglalás?

– Nem voltam jó tanuló – mondta a fiú, aki még mindig bízott benne, hogy megússza a zaklatást. Majd még hozzátette: – Vidéki vagyok.

A lányok erre a válaszra nem számítottak. Szerintem ők is vidékiek voltak, bár ezt a telefonfülkéből elég nehéz lett volna teljes biztonsággal megállapítani. A fiú ismét rájuk mosolygott.

– Nincs kedvetek meginni valamit? – kérdezte, közben alig észrevehetően megingatta a csípőjét. Úgy látszik, ez elhibázott lépés volt.

– Ez a gyerek buzi! – mondta a sebhelyes. – Ez a gyerek buzi. Homokos.

- Nem vagyok homokos.
- Egy kis vidéki buzi a fővárosban! – A sebhelyes most nagyon elkomorodott. – A buzik elcsökevényesítik az országot. Bemocskolják a magyarság eszméjét!
- Nem vagyok homokos – ismételte egyre bizonytalanabban. – Éppen egy nőtől jövök.
- Igen? És ki volt a nő, te vagy a másik? Józsinnak hívták a nőtet vagy Pistának?
- Katinak – mondta erőltetve, de folytatni már nem volt ideje, mert a sebhelyes arcú lány egy hatalmas rúgást mért a fejére. Szép rúgás volt, meg kell hagyni, biztosan sokat gyakorolhatták a technikáját. A fiú nekiesett a falnak, de már kapta is a következőt: ököllel a gyomrába vágta. Összegörnyedt, de kapott egyet az orrára is. Lekerült a földre, folyt a vére, a lányok rugdosták, ahol érték. Az egyik eltalálta az ágyékát, a fiú felüvöltött, alighanem elveszítette az eszméletét.

Nem tudtam mit csinálni. Ha megmozdulok, engem is összevernek. Túlerőben voltak.

Igaz, hogy lányok voltak, de kiképzett harcosok voltak mind a hárman. Acélbetétes bakancs volt a lábukon.

Nem hiszem, hogy gyávaság volt. Felmértem az erőviszonyokat. Úgy gondolom, hogy helyesen cselekedtem.

A lányok, amikor látták, hogy harcképtelenné tették az ellenfelet, büszkén elvonultak. Egy ideig mozdulni sem mertem. Abban bíztam, hogy valaki majd hívja a mentőket, a rendőrséget, de nem történt semmi.

Igaz, hogy ott volt mellettem a telefon, de abban a helyzetben ez nem tudatosult bennem. Teljesen lebénultam. Lehet, hogy a számonkéréstől féltem. Attól, hogy kihallgatnak, hogy jegyzőkönyvet készítenek, hogy rögzítik az adataimat. Attól is féltem, hogy megkérdezik: mit keresek ezen a környéken? Most így visszagondolva, talán attól féltem a legjobban, hogy jönnek az újságírók, és benne leszek az újságban. Akkor nem tudatosult mindez bennem, csak most visszagondolva próbálok magyarázatot találni a viselkedésemre.

Óvatosan kinyitottam a fülkeajtót, nem akartam zajt csapni. Közelebb mentem hozzá, szemügyre vettem a földön fekvő testet. A mellkasa ütemesen mozgott. Ha lélegzik, akkor nem lehet nagy baj, gondoltam.

Nem akartam csak úgy magára hagyni, de nem tudtam mit kezdeni vele. Úgy éreztem, hogy tennem kell valamilyen gesztust, ami kifejezi az együttérzésemet. Más nem jutott eszembe: előke-restem monogramos ezüst cigarettatárcámat, amit a főiskolai hallgatóimtól kaptam hatvanadik születésnapomra. Kivettem belőle néhány szál cigarettát, szépen odahelyeztem a fiú mellé a járdára.

Igen, olyan volt, mintha virágszálakat raktam volna oda.

Nem akarok most ezzel szembesülni. Igen, mint amikor valaki virágot helyez egy sírra. De ő nem halt meg, hanem élt! Különben is meggondoltam magam, és odaraktam a mellkasára az egész ezüstartát.

És egyébként sincs vége a történetnek. Mert mielőtt elindultam volna, megmozdult. Kinyitotta a szemét. Hatalmas fekete szemek voltak, tekintetéből kétségbeesett kiszolgáltatottság sugárzott. Amint megláttam ezt a tekintetet, azonnal tudtam, hogy nem szabadulhatok tőle. Nem mondott semmit, csak nézett, hatalmas borjúszemek le nem vette volna rólam.

Megkérdeztem, hogy segíthetek-e, de nem válaszolt.

– Hívjak orvost?

Nemet intett. És a szája sarkában máris megjelent valami mosolyféle.

– Vérzik az orrod. Adok egy zsebkendőt.

Odahajoltam hozzá, letöröltem a vért az arcáról.

– Fel tudsz állni?

– Persze – mondta, és megpróbált felülni, de nem nagyon sikerült. Hátról átkaroltam, közös erővel sikerült ülőhelyzetbe segíteni. Nekitámasztottam a ház falának, a cigarettatárca hangos csörrenéssel lesett a járdára. Felvette, megnézegette:

– A tiéd?

– Enyém volt. Neked adom.

Nem sokat kérette magát:

– Kösz – mondta, és kivett belőle egy szálát. – Van tüzed?

Rágyújtottunk. A fiú a földön ülve, én meg fölé magasodva fújtuk a füstöt. Odanyújtottam a kezem:

– Elemér vagyok.

– Béni. – Vékonyka ujjait úgy helyezte a tenyerembe, mint ahogyan az úri kisasszonyok szokták kézcsókra nyújtani kézfejükét.

– Mennem kellene – mondtam – Fel tudsz állni?

Ismét átkaroltam a vállát, benyúltam egészen a hóna alá, úgy segítettem fel.

– Jól vagy?

– Ne aggódj, jól vagyok. Megszoktam már, nem ez volt az első eset.

– Merre mész? – kérdeztem. Megrándította a vállát:

– Tök mindegy.

Elindultam hazafelé, ő meg követett, anélkül, hogy megbeszél-
tük volna. Nem mondhattam neki, hogy most már lépjen le.

Elküldhettem volna, de valójában nem bántam, hogy velem tart.

– Itt lakom – mondtam, amikor odaértünk a kapunk elé. Volt egy pillanat, amikor még elbúcsúzhattam volna tőle, de elszalasztottam ezt a pillanatot. Kinyitottam a kaput, beléptem a lépcsőházba, és jött velem, anélkül, hogy biztatni kellett volna.

A lift nem működött, így aztán gyalog mentünk fel a harmadik emeletre. Félttem egy kicsit, hogy találkozunk valakivel, de szerencsére már mindenki aludt.

Bejött velem a lakásba. Egyszobás lakótelepi lakásban laktam, viszonylag szerény körülmények között. Leült az egyik fotelbe, máris otthonosan érezte magát. Nem volt otthon semmilyen ital, nem tudtam megkínálni semmivel. Megkérdeztem, hogy fáj-e még valamije, és hogy esetleg kér-e fájdalomcsillapítót, de nem volt szüksége semmire.

– Egyedül ész? – ezt kérdezte.

– Egyedül. – Lassan bennem is oldódott a feszültség. Most már meg mertem tőle kérdezni, hogy hány éves.

– Tizenkilenc múltam.

– Kevesebbnek nézel ki.

– Mennyinek?

– Tizenhatnak, tizenhétnek.

– Tizenhat voltam, amikor feljöttem Pestre.

Mesélni kezdte, hogy Pécs mellett lakott egy kis faluban. Ahogyan ő mondta: *egy kibaszott faluban*. Az interneten megismerkedett egy negyvenöt éves budapesti férfivel, aki meghívta magához. Megírta, hogy várni fogja a Déliben. Este tizenegyre ért be a vonat, és a férfi csakugyan ott várta a mozdonynál.

– Két napig voltam nála, aztán kirakott. – Rám nézett, majd még hozzátette: – Egy-két nap után mindig elküldenek. Esetleg egy hét múlva.

Lehet, hogy nekem is így kellett volna tennem. Ehelyett öt hónapig éltünk együtt.

Csak reggel reagáltam arra, amit este mondott. Az ágyban kávéztunk és cigiztünk:

– Én nem küldelek el – mondtam. – Itt maradhatsz nálam.

Olyan érzésem volt, mintha egy gazdátlan kutyát fogadtam volna be. Ott feküdt mellettem az ágyban, szívta a cigit, kezdte magát biztonságban érezni, de mégis mintha minden idegszála menekülésre készen feszült volna. Nem tudta még, hogy bízhat-e bennem. Igaz, én sem tudtam, hogy mire számíthatok.

– Semmit nem tudok rólad.

– Szerintem én egy elátkozott lány vagyok, aki büntetésből férfi testben él. Egy elátkozott királylány. Semmit nem érzek magamban, ami férfi lenne. Ha választhatnék, nő lennék egészen. Olyan férfivel élnék szívesen, aki úgy szeretne engem, mint egy nőt. Nagyon értek a férfiakhoz, pontosan tudom, hogy mire van szükségük. Sokkal jobban tudom, mint egy igazi nő.

Az első néhány nap szinte kábulatban telt. Mintha varázslat történt volna. Soha nem tapasztalt érzések kerítették hatalmukba, mintha emberöltőnyi gátak szakadtak volna át a lelkemben.

Teljesen újszerű volt számomra, hogy beszélnek hozzám, rám nevetnek, hozzám bújnak, megsimogatnak. Minden ott tobzódott velem a keskeny franciaágyon, ami korábban soha nem történhetett meg, ami tilos volt számomra.

Nehéz erről beszélni, mert félek, hogy túl giccsesre sikerednek a mondataim. Most így visszagondolva, csakugyan olyan voltam, mint egy operett főszereplője. Mint amikor az uraság elcsábítja a lovászfíút.

A hajnali ébredések voltak a legvalószerűtlenebbek. Mindig én ébredtem elsőnek, odakint még sötét volt, vagy éppen csak pirkadt. A nyitott ablakon át beszűrődtek a hajnal hangjai: elindultak a villamosok, megkezdte a működését egy kukásautó. Béni ott szuszogott mellettem. Oldalára fordulva aludt, térdeit felhúzta egészen a mellkasáig, egyik karját a feje fölé kanyarította. Olyan volt, mint egy embrió.

Először a feje fölött pihenő kézfejet érintettem meg. A vékonyka ujjak apró rezdülésükkel jelezték, hogy bár a gazdájuk még alszik, de érzékelt a jelzést, és készen áll az ébredésre. Így feködtünk jó ideig, álom és ébredés között. Sok időnek kellett eltelni, mire a magzat végre megmozdult, életre kelt, kinyújtózatta a lábait, a hátára fordult.

– Szia! – ejtette ki az első szót az újszülött. A szeme még nem nyílt ki, a karja lassan elindult az éjjeliszekrény irányába. Kitapogatta a cigarettás dobozt és az öngyújtót, kihúzott egy szálat a dobozból, szájához emelte, meggyújtotta. Az első szál cigit mindig becsukott szemmel szívta el, mintha így akarta volna felidézni az elalvás előtt utolsó cigaretta emlékét. Amikor végigégett a cigaretta, és a csikket elnyomta a hamutartóba, csak ekkor nyitotta ki a szemét.

Annyi gyöngédséget még senkitől nem kaptam, mint tőle. Sem a szüleimtől, sem a testvéreimtől, sem a nőktől, sem más férfiaktól.

– Engem még soha nem szeretett így senki – mondtam elérzékenyülve, és kevésen múltott, hogy nem bőgtem el magam.

Válaszul átölelt vékonyka karjaival, megsimogatta az arcom, és kaptam tőle egy finom pusztit.

Nem érdekelt, hogy mit szólnak a szomszédok. Néhányan furcsán néztek ránk a liftben. Volt, aki elfordította a tekintetét, biztosan voltak olyanok, akik a hátunk mögött összenevettek. Korábban mindig azzal voltam elfoglalva, hogy vajon elég férfias vagyok-e, érződik-e rajtam a másságom, megérik-e a kézfogásomon, a szagomon. Társaságban a nőügyeimmel soha nem tudtam dicsekedni, a meleg vicceken nem tudtam nevetni.

Minden megváltozott az életemben. Felhagytam a jógázással, a futással, mindig későn feküdtünk le, soha nem tudtam rendesen kipihenni magam. Egyre többet cigarettáztam és ittam, az óráimról mind gyakrabban elkéstem, összekevertem az órarendemet, elfelejtettem jegyeket beírni az indexbe. Korábban sok megrögzött szokásom volt: szép rendet tartottam a lakásban, csak az erkélyen dohányoztam, a hulladékot szelektíven gyűjtöttem, az árammal és a vízzel takarékoskodtam. Most viszont a lakás teli volt dobálva bűdös zoknikkal és gatyákkal, a fürdőszobában állandóan égett a villany, a vécékagylóban csikkek úszkáltak.

A szellemi tevékenységem kezdett a nulla felé közelíteni. A könyvírást rég elfelejtettem, és amíg korábban nagyon sokat odaadtam volna egy frappáns mondatért, mostanában tollat sem fogtam a kezembe. A számítógépet Béni teljesen lefoglalta,

egész napokat képes volt a monitor előtt tölteni. Lakodalmas zenéket hallgatott, bárgyú show-műsorokat, meztelen férfi képeket, durva pornófilmeket töltött le. Felrakta magát az ismerkedő oldalakra, fényképekkel, pontos paraméterekkel, telefonszámmal. Intenzív levelezést folytatott, főleg a harminc-negyven közötti izmos fickókat kedvelte, az is előfordult, hogy nőnek adta ki magát, és női hangon telefonálgatott.

Mire a munkából hazaértem, ő már indult volna valahová, én viszont szerettem volna megpihenni, összebújni. De indulni kellett, járni kellett a várost, nézelődni, beszólni a járókelőknek, betérni füstös talponállókba, kimért bort és ócska rövid italokat inni. Ilyenkor érezte igazán elemében magát. A csaposok a nevéen szólították és előre köszöntek, a törzsvendégek cigarettával kínálták, vagy éppen cigarettát kunyeráltak tőle. Kikértük az italunkat, támasztottuk a pultot, közben üvöltött a zene, csilingelt a nyerőgép.

Engem könnyen elfogadtak, én voltam az aktuális partner. Nem volt ellenemre ez a szerep, lazán rendeltem az italokat, letegeztem a csapos nőt, kipengettem a pénzürméket a zenegéphez. Láttam a többiek szemében megjelenő irigység parazsát, büszke voltam arra, hogy ilyen gyönyörű fiatal fiú a barátom.

Nem telt el sok idő, és megjelentek a vetélytársak. Nem volt könnyű megbékélnem azzal a ténnyel, hogy nem én vagyok az egyetlen, hogy osztoznom kell másokkal.

Voltak alkalmi ismerősök, voltak állandóak, régiek csakúgy, mint újak.

Béni mindezt a maga természetességében élte meg, nyíltan elmesélt mindent, nem titkolt el semmilyen részletet.

– Boci egy szerencsétlen, savanyú ember, nem kell féltékenynek lenned rá. Az interneten ismertem meg már jó régen, azt ígérte, hogy lakhatok nála, de kiderült, hogy albérletben él. Inni lehet vele rendesen, de nem beszél semmit, csak néz, és a vállát vonogatja. Korábban csajozni próbált, de nem jött össze neki. Most meg szerelmes belém. Csak simogatni szeret, más nem csinálunk. Inkább csak szájalomból vagyok vele, ha én nem lennék, nem lenne senkije.

Volt egy másik férfi is körülötte: André, a tévés hangmérnök.

– Vele a Népligetben találkoztam, akkoriban ott üzleteltem. Már az első pillanatban szimpatikus volt, nem is kértem tőle pénzt. Nem is akart fizetni, mert nagyon zsugori. A vaját vékonyan keni a kenyérre, a szaftot kitörölgeti a tányérból, hogy ne vesszen kárba semmi. Úgy kell rimánkodni neki, hogy vegyen egy doboz cigit. Vele is jókat lehet inni. Ha iszik, teljesen ellazul, akkor pont olyan, mint én. Nagyokat szoktunk nevetni, jól meg tud nevetetni. Szerelemnek indult, szerelmesek voltunk egymásba. Sokat mászkáltunk együtt. Augusztus huszadikán együtt néztük a tűzijátékot, Elmentünk egy nudista strandra, majdnem belefúladtam a vízbe, mert nem tudok úszni. Az anyjával él, nagyon függ tőle. Csak akkor lehet nála aludni, ha az anyja elutazik valahová. Jól sakkban lehet tartani, azzal, hogy beáruolom az anyjánál. Mindig megpróbál lepattintani, de állandóan visszatér hozzám, mert nálam jobbat úgysem talál.

Nem volt könnyű elfogadnom a nyitott kapcsolatot, de nem volt más választásom. Be kellett látnom, hogy nem tudok mindent megadni neki, amire szüksége van. Két jól elkülöníthető érzés volt bennem, és nem tudtam eldönteni, hogy melyik az erősebb. Az egyik érzés mindenekelőtt a féltékenység volt, a

megcsalt férfi féltékenysége. A másik érzést megpróbáltam elhessegetni magamból, de újra meg újra visszatért hozzám. Ezt az érzést a kíváncsiság vezérelte. Szerettem volna tudni a legapróbb részletekről is: miről beszélgetnek, amikor együtt vannak, mi történik közöttük? És igen, be kellett vallanom magamnak, az is izgatott, hogy hogyan szexelnek. Őket is ugyanúgy simogatja, szeretgeti? Vagy talán még jobban?

Találkoztam velük. Én akartam, hogy találkozzunk, kíváncsi voltam rájuk. Egy külvárosi kocsmában jöttünk össze. Olyanok voltak, mint amilyennek Béni lefestette őket. Boci gátlásosan, mulyán viselkedett, néha indokolatlanul felvihogott, ilyenkor elővillantak kapafogai. André ezzel szemben szinte mesterkéltén laza volt, már-már gyerekes. Folyton viccelődött, beszédét széles gesztusokkal kísérte, tekintetét állandóan Béni arcába fúrta, mintha minduntalan pozitív visszajelzést szeretett volna kicsikarni belőle.

Nehezen tudnám megfogalmazni, hogy milyen érzések voltak bennem. Azt figyeltem, hogy Béni énmellém ül-e, énvelem-e a legkedvesebb, énnekem adja-e a legforróbb pusztit. Mivel így történt, kicsit megnyugodtam.

A kocsmázásaink többnyire veszekedésekkel zárultak, mert záróra előtt Bénit nagyon nehéz volt hazaráncigálni.

– Igyunk még egy utolsót! – mindig ezt mondta. Az utolsó italt még utolsóbbak követték, mindaddig, amíg ki nem dobtak bennünket. És ha ivott, akkor kiszámíthatatlanná, agresszívvá változott. Megszokott kedves tekintete elszürkült, arcáról eltűnt a

mosoly, ajkai elvékonyodtak, piros színük szürkésfehérré változott.

Egyáltalán nem tudtam kezelni ezeket a helyzeteket. Először szelíd szóval próbálkoztam, érveket soroltam fel, kéréseket fogalmaztam meg. Majd miután mindezen próbálkozásaim sikertelenek maradtak, fokozatosan én magam is elveszítettem a türelmem, és egyre ingerültebb lettem. Keményebb szavaimra még támadóbban reagált, és ilyenkor gyakran repült minden, ami mozdítható volt: a borospohár, a hamutartó, az öngyújtó, a doboz cigaretta, vagy akár a telefon is.

A megpróbáltatásaink akkor sem értek véget, amikor végre sikerült kiszabadulni a kocsmából. A hazafelé vezető út is küzdelmes volt. Támogatás nélkül alig tudott járni, minduntalan a legkülönfélébb ötletekkel jött elő. Menjünk el meleg diszkóba, hívjuk fel valamelyik ismerősünket, vegyünk vodkát az éjjelnappali közértben, vegyünk bort a benzinkútnál.

A rendőrök gyakran igazoltattak bennünket. Ha meglátott egy rendőrautót, máris páni félelem fogta el, pillanatokon belül kijózanodott, és szinte remegve kapaszkodott a karomba.

– Mitől félsz? – kérdeztem, de válasz helyett még erősebben szorította a karom.

– Mitől félsz?

Azok az esték sem voltak nyugodtabbak, amikor egyedül maradtam otthon. Nem tudtam elaludni, amíg haza nem jött. Hallgattam, hogy közelednek-e a jól ismert lépések a lépcsőházban, csörren-e a kulcs a zárban. Szorongva vártam, hogy milyen állapotban érkezik. Berúgva, betépve? Vidáman vagy feszülten?

Vékony dzsekijét nagy ívben lehajította, fáradtan lerogyott a számítógép mellé, és máris rágyújtott. Tekintete zavaros volt, mozgása bizonytalan, viselkedése kiszámíthatatlan. Nagyon sóhajtott:

– Nem volt rossz!

Én már az ágyban feküdtem, ott vártam, hogy mi fog történni. A gyomrom tájékán máris megjelent az ismerős görcs.

– Nem volt rossz!

– Kivel voltál?

Nem válaszolt, hanem bekapcsolta a számítógépet. Aztán a kifűjt füstön keresztül rám nézett:

– Akkora farka volt, de akkora!

– Gyere, fekdj le – próbálkoztam.

– Külföldi volt. A borozóban rám nézett, visszanéztem rá, és odajött hozzám. Meghívott egy vodkára.

Most nem voltam kíváncsi a részletekre, és nem volt bennem féltékenység sem. Szerettem volna mielőbb lezárni az estét.

– Ötven eurót adott. Akkor csak jó vagyok, nem? Olyan vastag farka volt, hogy alig fért a számba! – A zsebéből előkaparászott egy pár darab gyűrt papírpénzt, és kidobta az asztalra. – Itt a pénz!

– Gyere aludni – mondtam, bár magam sem bíztam abban, hogy hallgat rám.

– Te mindig csak alszol!

– Aludnom kell, mert holnap dolgozom. Reggel órám van.

– Persze, te folyton dolgozol! Alszol, meg dolgozol!

Az interneten megkereste a kedvenc verekedős tévéműsorát, amiben kövér cigányasszonyok tépik káromkodva egymás haját. Jól felhangosította, hogy csak úgy zengett tőle a ház.

– Gyere, ezt hallgasd meg! *Neked nem volt elég egy bögyörő, neked több kellett!*

– Vedd csendesebbre!

– Jó, mi? Nekem sem elég egy bögyörő, nekem is több kell!

Most már egyre türelmetlenebb és mérgesebb lettem:

– Halkítsd le azt a rohadt számítógépet!

– Gyere mellém, hallgassuk együtt!

– Hallgassa a halál! Éjszaka van, aludni szeretnék. Miért nem tudsz szépen lefeküdni?

– Most akkor én vagyok a rossz? A szemét?

– Nem azt mondtam, hogy szemét vagy. Csak azt nem értem, hogy miért kell minden este szétinni az eszed.

Béni most már teljesen megsértődött:

– Jó, akkor szerintem most fejezzük be! Ha akarod, ebben a percben elmegyek.

– Nem azt akarom, hogy elmenj, csak azt szeretném, ha lefeküdnél.

– Rendben, akkor befejezzük. Nem kell a lakáskulcsod, nem kell a cigid, nem kell a gondoskodásod. Itt a pénz, számítsd bele abba, amit rám költöttél! Ha akarod, széttépem mindet darabokra.

– Hová mennél az éjszakában? Tudod, hogy nincs hová menned.

– Megyek, ahová megyek. Te meg majd találsz magadnak szebbet, jobbat. Aki majd jobban szeret. Egy csövest, aki meglop. Akit vihetsz mindennap a plázába, vásárolni!

– Biztosan találok, ha akarok. Olyat, aki mellett nyugodtan lehet aludni.

Feltápászkodott, elindult az ajtó irányába, de alig tudott megállni a lábán.

- Megyek. Majd alszom egy kapu alatt. Vagy a parkban.
– Ha most elmész, ide többé nem jössz vissza! Ide többé nem teszed be a lábad!
– Nem is teszem, ne félj.
– Jó, akkor menj! – mondtam, látszólag megbékélve. – Menj nyugodtan, nyitom az ajtót. – És valóban felkeltem, és elfordítottam a kulcsot a zárban.

Lehet, hogy ez a lépésem tette meg a hatását, de az is lehet, hogy teljesen elfáradt a küzdelemben, mert visszarogyott a székbe. Teljesen magába fordult. Valamit mormogott csendesen, nem lehetett érteni a szavait. A korábban letöltött tévéműsor már véget ért, a számítógép elhallgatott. A feje lebillent, hirtelen álomba merült.

Vártam egy ideig, hogy valóban elaludt-e. Aztán óvatosan átkaroltam, odacipeltem az ágyhoz. Lehúztam a cipőjét, kipattintottam a nadrágszíját, kigomboltam a nadrágját. A nadrágot elég nehéz olt róla leráncigálni, alaposan neki kellett feszülnöm, de végül sikerült. Jött vele az alsógatya is. Vetettem rá egy kósza pillantást, majd betakartam a paplannal. A biztonság kedvéért a lavórt odakészítettem az ágy mellé.

*

Szerencsére nem csak veszekedésekből állt a kapcsolatunk. A hétvégi reggelek voltak a legbékésebbek. Sokáig heverésztünk, együtt cigiztünk, megittuk az estéről maradt italokat. Mégis gyakran felmerült bennem a kétely.
– Öreg vagyok hozzád – mondtam.

– Nem vagy öreg. Sokkal fiatalabbnak nézel ki, mint amennyi vagy. Különben is csak az időseket szeretem, a fiatalokkal nem tudok mit kezdeni. – És mintha kitalálta volna a gondolataimat, így folytatta:

– Hidd el, hogy meg tudom játszani a szerelmet, ha akarom. De téged valóban szeretlek. A hátsómat szívesen odatartom annak, akit megkívánok, vagy aki megfizeti, de akit nem szeretek, azzal soha nem csókolózok. Melletted biztonságban érzem magam. Ha nem vagy velem, egyből elkezdek szorongani. Nagyon szeretem benned, hogy elfogadsz olyannak, amilyen vagyok.

– Éppen az a baj velem, hogy el tudlak fogadni olyannak, amilyen vagy. Hogy mindenek ellenére ragaszkodom hozzád.

– Kevés iskolám van, de jól tudok beszélni. Értek ahhoz, hogy azt nyújtsam, amire a másiknak szüksége van. Ha jobban tanulok, lehettem volna politikus, vagy akár ügyvéd.

Úgy látszik elege lett a heverészésből, mert szokatlan fürgeséggel kiugrott az ágyból.

– Menjünk el valahová!

– Én inkább egész nap itthon maradnék.

– Ne izgulj, nem kocsmázni akarok. Menjünk el a temetőhöz.

– A temetőhöz? Mit keresünk a temetőben?

– Majd meglátod.

A huszonnyolcas villamos külső végállomásánál egy talponállóban gyorsan lehajtottunk egy pohár sört és egy vodkát, de utána nem a köztemető felé indultunk, ahogy mondta, hanem ellenkező irányba. Magas kőkerítések és ijesztő szögesdrótok mögött ott tornyosultak a Kozma utcai börtön szürke épületei.

– Már voltam bent – mondta elkomorodva.

Szándékosan nem reagáltam, vártam a folytatást.

– Nem mentem el a tárgyalásra, és három hónapra előzetesbe raktak.

Erre sem mondtam semmit.

– Telefonos csalásért kaptak el. Én találtam ki a módszert, tizenöt évesen. Később sokan követtek, sok pancser. Találomra felhívtam számokat. Női hangon beszéltem, hogy hitelesebb legyek. Előadtam, hogy a telefontársaságból beszélek. Felolvastam egy kitalált határozatot, iktatószámmal, a határozatot hozó osztály vezetőjének a nevével. Az állt benne, hogy az illető soroláson ötszázezer forintos vásárlási utalványt nyert, amit akkor kap meg, ha vesz öt darab ötezer forintos feltöltő kártyát. Hallanod kellett volna, hogyan reagáltak rá. Szinte ugráltak örömben. Az okos, tanult, művelt emberek elhitték, amit én mondtam nekik a hat osztályommal. Azt mondtam, hogy menjenek el a legközelebbi benzinkúthoz, vegyék meg a kártyákat, kaparják le és diktálják be a kódokat. Ezután tíz percre kapcsolják ki a telefonjukat, és másnap futárral elküldjük a nyereményt. És követték, amit mondtam, még a lakáscímüket is megadták. Aztán persze másnap csodálkoztak, hogy nem kaptak semmit. A feltöltéseket eladtam féláron, már előre megvoltak a vevőim. Másfél évig jól ment az üzlet, aztán jöttek a rendőrségi idézések és a kihallgatások. Több száz ügyben buktam le.

– És most mi lesz?

– Négy helyen elítéltek. Mindenhol felfüggesztett börtönt kaptam. Egy pártfogóval kellett volna tartanom a kapcsolatot. De bunkó volt, állandóan a homoszexről kérdezgetett, meg a kurvaságról. Akkor már Pesten voltam, nem is tudtam volna két-száz kilométereket utazgatni, hogy eljárjak hozzá. Meg nem is vettem komolyan az egészséget.

Közben már majdnem körbeértünk az épülettömbön. Az egyik épületből jól kivehetően kihallatszott a zuhanyozóban csobogó víz hangja.

– A felfüggesztéseket sorban átváltoztatták letöltendőre. Kinéz körülbelül három év fogház. Ha jól viselkedek, kaphatok valamennyi kedvezményt.

A hangja eddig könnyed volt, mintha mindent félvállról vett volna. Most viszont hirtelen megtört a magabiztossága.

– Várom a papírt, hogy mikor kell bevonulnom. Lehet, hogy egy hónap, lehet, hogy fél év. Egyik reggel majd csöngetnek: *Jó reggelt kívánok! Jöjjen velünk!*

Nem tudtam mit mondani. Úgy látszik, hogy ennyi volt, gondoltam. Rövidesen véget ér a kapcsolatunk.

A zuhanyozóból a rácsokon keresztül most emberi hangok hallatszottak. Nem lehetett érteni, hogy miről beszélnek, de kétségtelenül a rabok beszélgettek odabent tisztálkodás közben.

– Hetenként egyszer lehet zuhanyozni. Nem tudod elképzelni, milyen iszonyú odabent. Rajtam már az első pillanatban látja mindenki, hogy ki vagyok. Percenként beszélnek, percenként megaláznak. Utánam füttyögnek, megfogdosnak, megcsipkedik az arcom. A zárkában én vagyok az utolsó. Én tömöm a cigijüket, én vetem meg az ágyukat, én mosom el a csajkájukat. Álomban bekenték a testem a vacsora maradékával, papírfecniket gyújtottak a lábujjaim között, belenyírtak a hajamba. Jöttek a nagy kancigányok, és röhögtek rajtam. Két percig kedvesek voltak, lekislányoztak, Zsófinak becéztek, de utána megint megaláztak. Sorban el kellett mennem velük, és nem én választottam meg, hogy kivel akarok együtt lenni. Nem is védekeztek, mert nem volt gumi. Nem lehetett tudni, hogy kinek milyen betegsége van.

A hangja most elcsuklott, nekitámaszkodott a börtön kerítésének, és elsírta magát.

– Ezt én még egyszer biztosan nem bírom ki. Nem tudod elképzelni, mi van odabent. Ha panaszkodni mersz, szétverik a pofád. Összefognak, és ki tudják beszélni magukat.

Nem tudtam, hogyan kell ilyen helyzetben viselkedni. Közelebb léptem hozzá, rátettem a kezem a vállára. Megölelni mégsem akartam, hátha látnak bennünket az őrk.

– Gyere, menjünk – mondtam, közben már az elkövetkezendő eseményeken járt az eszem. Tudtam, hogy nehéz napok következnek, sok megpróbáltatás vár ránk.

– Úgy érzem magam, mint a halálraítélt – mondta csendesen, amikor visszaértünk a temető sarkához. – Még nem tudom, mikor fognak kivégezni, de a napjaim már meg vannak számlálva. Már ássák a síromat.

*

Valóban nehéz napok következtek.

Megkaptuk az idézést. Kitűzték a bevonulás időpontját, megadták a pontos címet, utcát, házszámot. Megírták, hogy vigye magával az iratait, egy napi hideg élelmet, szappant, fogkrémet, önborotvát. Felhívták a figyelmét, hogy ha önként nem vonul be, akkor később nem kaphat kedvezményt.

Amikor mindezt elolvasta, majdnem elhányta magát, pedig aznap még nem ivott.

– Lehet gyászolni – mondta, és a szája alig láthatóan megremegett. – Tiszta gyász az egész.

– Haza kell utaznom – mondta később. Legalább három hónapja nem voltam otthon.

Egyedül maradtam. Újra össze kell raknom az életem, gondoltam. Ismét eljárók majd futni, a fürdőszobában lekapcsolom a villanyt, a pillepalackokat elviszem a szelektív gyűjtőbe. Korán lefekszem, mert nem lesz értelme sokáig fennmaradni. Több pénzem lesz, több szabadidőm lesz, csak éppen ismét üres és értelmetlen lesz az életem. Mehetek majd újra a pályaudvarra ismerkedni, tízperces prostikat felszedni.

A két-három év nagyon hosszú idő, ki tudja, mi történik közben. Mire kijön, én már nyugdíjas leszek, és időközben ő is öregszik néhány évet. A fogai elöl már kezdenek kilyukadni, köhög a sok cigarettától, a máját már biztosan megtámadta az alkohol. Lehet, hogy meghízik, a tekintete elhalványul, arca megcsúnyul. A romák különben is hamar öregszenek. Lelkileg sem fogja bírni. Nyugtatókat kap, bekerül a pszichiátriára. Ilyesmin járt az agyam.

Egyedül feküdtem a megvetett ágyban. Az ágyneműből áradt a kölyök nehéz szaga, mintha csak most kelt volna ki belőle.

Jóval korábban kimentem a pályaudvarra, mint kellett volna. A törzshelyünkön megittam egy sört és egy vodkát. Most is szólt a lakodalmas zene, most is ott bambultak a csövesek, ott téblábolt egy-két szakadt fiúcska. Rájuk sem néztem.

A gyomrom egyre jobban fájt, alighanem kezdődő gyomorfekély, gondoltam. Már betegállományban voltam, gyógyszerert szedtem. Az orvosságra nem volt szabad inni, de ez most nem érdekelt. Lepukkant alkoholista leszek, gondoltam. Nyugdíjas-

ként lesz majd időm inni. Gyűjtögetem majd az üres üvegeket, hogy legyen miből tablettás bort venni.

A vonat majdnem egy órát késett. A tömegben feltűnt végre Béni koromfekete haja, mosolygós szeme, könnyed járása.

– Szia, Picikém! – mondta. – Itt vagyok.

– Én is itt vagyok – válaszoltam. A tömeg kellős közepén megöleltük, és megcsókoltuk egymást.

– Milyen volt otthon?

– Változó. Apámmal alig beszéltem. Most is azt akarta, hogy töltsen fel a telefonját, ugyanúgy, mint régen. Anyámmal rítunk egy sort. De neki is öt percig voltam érdekes, aztán nem foglalkozott velem. Én úgy képzelem el, hogy ha hazamegy a fiuk, akkor örüljenek neki. Kedveskedjenek, kínálják meg, kérdezzessék, vigasztalják. Ezek meg nem csináltak semmit, mintha idegenek lennénk. Fel sem fogták, hogy hová megyek, mi lesz velem. Ha még egy napot otthon kellett volna töltenem, biztosan megbolondulok. Olyan elmaradottság van otthon, olyan szegénység, olyan igénytelenség! Mintha hajléktalan szállón lettem volna. Anyám elment a boltba, és vett fél kiló krumplit. Hitelre. Fél kiló krumplit, hitelre! Érted?

– Értem.

– Dehogyan érted. Még szerencse, hogy este a régi haverokkal jól betéptünk. Most meg már nincs egy szál cigim sem.

– Veszünk majd cigit.

– Bor van otthon?

– Van. Két üveg.

– Akkor jó.

Utolsó este szerveztünk egy kis házibulit. Meghívtuk Bocit és André-t is.

Nem tudom, miért hívtuk el őket. Lehet, hogy Béni kedvében akartam járni, nem tudom.

Boci most is csöndben volt, egész este alig szólalt meg. André viszont pörgött, mintha a saját esküvőjén lenne. Egyre Bénit dicsérte: milyen jó a frizurája, milyen szép a szeme, milyen tüzes a szája.

Hangosan szólt a zene, sok üveg bor sorakozott az asztalon. Viccelődtünk, félmeztelenül táncoltunk, gyenge frázisokat puffogtattunk. Mintha nem is búcsúestét tartottunk volna.

– Ha kijössz a börtönből, összeházasodunk! – mondtam viccesen. – Nálatok lesz majd az esküvő, a falu úgysem látott még ilyet. Boci és André lesz a koszorúslány!

Béninek tetszett az ötlet. Egészen beleélte magát a helyzetbe:

– Menyasszonyi ruhát veszek magamra. Lesz fátylam, meg koszorúm, mint a szűzlányoknak. A kultúrban tartjuk a lakodalmat. – Elgondolkozott, majd még hozzátette:

– De előtte anyámtól meg kell kérned a kezem!

– Megkérem én, akárkitől. Ha kell, le is térdelek.

– Megyünk végig a főutcán, osztogatjuk a kalácsot a gyerekeknek. Jön majd a sok cigányasszony, és kunyerálnak, hogy adjunk még nekik, mert vinnének haza a többieknek is.

– Biztosan benne lennénk a híradóban.

– Milyen jó lenne!

Elhallgatott a zene, hirtelen elkomorultunk mindannyian.

– Furcsa ez a helyzet – mondta André. – Mi négyen együtt.

– Furcsa – helyesltem. – Mintha egy görög dráma szereplői lennénk.

André folytatta:

– Szerintem nincs arányban a büntetés, és az, hogy nem jártál a pártfogódhoz. Éveket ülni azért, mert link voltál. Kaptál még egy utolsó lehetőséget, de elszúrtad.

Ekkor Boci váratlanul megszólalt:

– Évekkel ezelőtt drogos voltam. Nem csak füveztem, hanem nyomattam keményebbet is. Heroint, kokaint, mindent.

Mivel nem reagáltunk, folytatta:

– Nehéz volt lejönni, de sikerült.

Nem szóltunk közbe, mert éreztük, hogy akar még valamit mondani.

– Csak úgy volt pénzem anyagra, hogy én is árultam. Éveken keresztül dílerkedtem. Ha elkaptak volna, még mindig börtönben lennék. A haverok közül egy páran már meghaltak, a többiek meg öt évet meg nyolc évet kaptak. Én valahogy megúsztam.

Már egyikünknek sem volt kedve viccelődni. Aztán André szólalt meg:

– Három évvel ezelőtt karamboloztam. Százhússzal hajtottam városon belül. Nekimentem egy idős házaspár kocsijának. Ripityára tört minden, a bácsi örök életére lebéult, a tárgyalásra is tolókkocsival jött. Én is megsérültem, de kigyógyultam. A sérülésemnek köszönhettem, hogy csak pénzbüntetésre ítélték, és elvették a jogosítványomat.

Ő is lehajtotta a fejét egy pillanatra, majd visszaemelte, és sorban végignézett rajtunk:

– Értitek? Nyomorékká tettem egy embert, és megúsztam pénzbüntetéssel.

Odamentem a számítógéphez, és benyomtam egy zenét, a hangerőt minden eddiginél hangosabbra állítottam. Táncolni, nevetgélni már nem volt kedvünk többé.

*

Kint álldogáltunk az utcán, ott vártuk, hogy majd behívják. Közben ott lógott a reklámszatyor, benne az engedélyezett holmik, és az alján még ott lapult három doboz cigaretta is. Nem tudtuk, hogy azokat beviheti-e.

– Jönnék–mennek az emberek, meg az autók. Mindenki oda megy, ahová akar. Én meg megyek a halálba.

– Nem a halálba mész. Leülöd, amit megérdemeltél, megtisztulsz, felnőtté válsz. Megtapasztalhatod, hogy mindennek következménye van. Bent befejezheted az iskolád. Ha kijössz, új életet kezdhetsz. Ott leszek melletted. Nem engedem, hogy elkallódj. Bármilyen történeted, számíthatsz rám.

– Úgysem tudod átélni, amit én érzek. Nagyon félek bemenni, de egy kicsit várom is már. Jobb túl lenni rajta. Izgat, hogy hová kerülök, kik közé? Az első egy-két nap lesz a legnehezebb, de utána megszokom. Olyan lesz, mintha mindig bent lettem volna. Ne félsz engem, mindenhol feltalálom magam. Nekem többféle énem van, előveszem a másikat, a minden mindegy énem.

– Majd adj életjelt magadról. Írj, vagy telefonálj, amint lehet. Kinyílt a nagy vaskapu. Gyors ölelésre és futó puszira maradt csak idő. Nagy bátran belépett. Bentről még visszanézett rám, tekintetében ugyanaz a riadt kiszolgáltatottság volt, mint amikor

a járda kövén feküdt összeverve. A vasajtó hangos csapódással becsapódott mögötte.

Hazaballagtam, tébláboltam egy ideig. Lehúztam az ágyneműket, benyomkodtam a mosógépbe. A matracot meg a paplant kiraktam az erkélyre szellőzni. összeszedtem a holmijait: a kabátkáját, a pólóit, a telefonját, övtáskáját. Alig volt valamije. Beraktam mindent egy táskába, elsüllyesztettem a szekrény aljába. A számítógépből sorban kitöröltem a képeit, eltüntettem a letöltött zenéket, filmeket.

Szélesre táram az ablakot, élveztem, hogy besüt a nap.

*

„Vágyaid hegytetőjén élsz – arrafelé legalábbis hegynek neveznek minden magaslatot, még azokat is, amiket máshol legfeljebb dombnak hívnának. A hegyet mogorva fenyők alkotta sűrű erdő borítja, itt–ott néhány vitézke-dő gyertyánnal tarkítva. Szerpentin is tartozik a képhez, igazi kanyargós, keskeny betoncsík, ami csak a házadig vezet, onnan már nincs tovább. A ház egykor igazi csodának számított, valamikor kúria lehetett, padlászobákkal, nyikorgó lépcsővel, kandallóval, labirintusszerű, titokzatos zugokkal. Messziről úgy néz ki, mint egy elvarázsolt kastély, vámpírtanya, boszorkányok és kísértetek találkozóhelye. Közelebből szemügyre véve azonban az épület egyáltalán nem félelmetes. A tető több helyen kilyukadt, a vakolat potyog, a fűtéscsőveket és a vízvezetékét megette a rozsda. A villany szeszélyesen hol elalszik, hol meg ismét felgyullad, anélkül, hogy bárki kapcsolgatná.

Beülsz az öreg mikrobuszodba, elindítod a motort. Kuttyád reszketve figyel minden mozdulatod, rejtett rezdüléseidből próbálja kifizűrkészni, hogy magaddal viszed-e, vagy otthon hagyod. Kitámasztod a kerítés kapuját, neki

ez az utolsó esélye arra, hogy a jól ismert füttyszó elhangozzék. Kiálls a kocsival, behúzod magad után a kaput, összelakatolod a láncot.

Lefelé ereszkedsz a rozóant autóval a keskeny erdei úton, nyugodt tempóban, kényelmesen. Szól a zene – a zenének mindig szólni kell, amikor vezetsz. Az utat övező fenyvest lombos fák váltják fel, az út is kezd kiszélesedni. Más járművek is feltűnnek, megelőzől egy lovas kocsit, egy traktort, egy kerékpárost, néhány keleti gyártmányú személykocsit. Az egyik erdőszélen lefékezel. Egyre gyakrabban kell vizelned, alighanem nincs rendben a prosztatád. Nincs rendben semmi sem. A mellkasi szorítás is egyre gyakoribbá válik, az infarktus előjele ez, tudod jól.

Begombolkozol, néhány csepp most is a nadrágodba ment, mint mindig. Lassan bűzlteni kezdés, ideje lenne kimosni. Visszaülsz a kocsiba, felerősíteted a zenét, de néhány perc múlva újra meg kell állni, mert az utat lomba tehéncsorda torlaszolja el, batalmas tehénlepényeket hagyva maguk után. Aztán egy leeresztett sorompó kényszerít megállásra. A szárnyvonalon, ahol naponta két–három vonagnál több soha nem jár, most egy nemzetközi expresszvonat vagonjai dülöngélnek végig lépésben. Elfüggönyözött hálókocsik döcögnek egymás után, az étkezőben a hosszúra nyúlt utazástól elgyötört, ám még így is elegáns urak és hölgyek bámulnak kifelé.

Az utolsó akadály is elhárul végre, a sorompó felemelkedik, a szerelvény eltűnik egy domb mögötti kanyarban. Ráhajtasz a főútra, a forgalom egyre nagyobb, te pedig egyre türelmetlenebbül és agresszívebben vezetsz. Végre rátérsz az autópályára, ott már szinte tövig nyomod a gázt, most már diákokkal megrakott buszokat, állatokat szállító kamionokat, sötét limuzinokat is megelőzől. Az autópálya bevezet a belvárosba, a lendületed minduntalan ostoba közlekedési lámpák próbálják megtörni, de nem sokat törődsz velük, gond nélkül áthajtasz a pirosra, a zebrán átkelő gyalogosokat félresöpörd, a kisebb autókat könyörtelenül leszorítod.

Késő este van, amikor ismét beülsz a mikrobuszba, és visszaindulsz a hegyre, a kísértetkastélyodba, ahol bűséges kutyád már türelmetlenül vár.

Útközben az autópályán megállsz tankolni. A benzinkút kijáratánál egy fiatal lány és fiú álldogál reményvesztetten. Tízennégy–tizenöt évesek lehetnek, a hajuk hosszú, arcuk szomorkás és vékonyka, akárcsak az alkatuk, mintha egy elvarázsolt kastély tükre soványította volna őket ilyen egyformára. Lehetnének ikertestvérek is, karakterük annyira hasonló, de ahogy egymáshoz döntik a törzsüket, abból egyértelműen kiderül: kezdő szerelmespárról van szó.

Lefékezél mellettük, hogyne fékeznél, még vissza is tolatasz, hogy ne kelljen sokat szaladgálni rettentő csomagjaikkal. Nem kérdeznek semmit, felrántják a toloajtót, és már be is telepszene a bátsó ülésorra. A zene most is szól, finom dallamok nyomják el a dízelmotor monoton brummogását. Az autópályáról hamarosan lekanyarodsz, udvariasan megállsz, belepillantasz a belső tükörbe. Eszükben sincs kiszállni. Hátrafordulsz: – Itt jó lesz?

Tétován bólintanak, de érezni lehet, hogy nincs nagy kedvük kiszállni az éjszakába.

– Tőlem jöhettek! – Felerősíteted a zenét, beletaposol a gázba, nekirugaszkodtok a szerpentinnek.

Az egyetlen rendbe rakott szobát kapják, fent az emeleten: fenyőbútorok, széles franciaágy, virágos tapéta, az ágyneműn is nagy virágok. Maradhatnak, amíg kedvük tartja, gondolod, de igazából nem tudod eldönteni, hogy örülj-e nekik, vagy máris nyűgnek tekintsd őket.

Reggel a kertben matatsz, felgereblyézed a faleveleket, hasogatsz egy kis fát, megmetszel egy-két rózsabokrot. Szemed sarkából persze a padlás-szoba ablakát fürkészed, hátha előtűnnek legalább egy pillanatra. A kuttyád is ott botladozik melletted, követi minden mozdulatod, élvezi a jelenlétet. Most már ideje lenne felkelni, lezuhanyozni, megreggelizni, beszelgetni, gondolod. Megkérdeznéd, hogy kik vagytok, honnan hová, satöbbi. Csak nehogy megjelenjenek a szüleik, vagy nehogy a rendőrség keresse őket, fűződ tovább a gondolataid. Hátha drogosok, biztosan drogosok, a

tekintetük a semmibe vész, a mozdulataik lassúak. A pupillájukat kellett volna jól megnézni, a pupilla elárulja a drogosokat. Lehet, hogy belőték magukat, és most ott fekszenek túladagolva, életveszélyben. Még az is megfordul a fejedben, hogy hátha azért jöttek, hogy meghaljanak, a házadnál alkalmasabb helyet nem is találhatnának az öngyilkosságra.

Lerakod a baltát, kutyádnak megálljt parancsolsz, elindulsz felfelé az emeletre. A lépcső nem nyikoroghat, nem csaphatsz semmilyen szajt, nem is kopoghatsz, nehogy felébreszd őket. Az ajtó előtt megállsz, szíved erősen ver, tilosban jársz már megint. Hiszen meg is fordulhatnál, odabent csönd van, semmi nem indokolja a beavatkozást. Visszaosonhatnál a kertbe, folytatni a favágást, mintha mi sem történt volna. De nem mozdulsz, csak állsz az ajtóban, amit a buzat, vagy a sors résnyire nyitott. Csak icipicit kellene megmozdítani, ügyelve arra, hogy ne nyikorogjon, csak éppen egy centit kellene beljebb tolni, és talán akkor megláthatnád őket.

Jól tudod, hogy ha benyomod az ajtót, azzal mindent elrontasz. Sebaj, annyi mindent elrontottál már, egxel több vagy kevesebb, igazán nem számít. Mi történhet? A lány majd felsikolt, a fiú mérges lesz – legfeljebb kidobod őket.

A kutyád oldja meg a helyzetet, kiélezett helyzetekben mindig számíthatsz rá. Miközben hátát kéjesen a lábszáradhoz dörzsöli, orrával benyomja az ajtót, és máris beoson a szélesre tángult résen. Az ajtó csak félig nyílt ki, de arra elég, hogy lásd: a kutya már a megszokott helyén, a franciaágy közepén terpeszkedik, és a fiatalok nincsenek sehol. Lábaddal belököd az ajtót, a holmijuk széjjelszórra: bugyik, trikók, piperecikkek, könyvek, teleírt papírlapok bevernek mindenbol. A takarók a szoba sarkaiba hajgálva, a lepedő csomókba gyűrve.

Felemelsz a földről egy papírlapot, vers van ráírva tollal, gyöngybetűkkel, idegen nyelven. Talán dánul vagy norvégül, nem tudhatod. A könyvek is mind idegen nyelvéek, sűrű apró betűkkel teleírt oldalak, amikből egy szót sem értesz. Tegnap meg sem szólaltak, fel sem tűnt, hogy nem magyarok.

Ha tudod, hogy külföldiek, másként álltál volna hozzájuk. Két külföldi gyerek, drogos világcsavargók, gazdag szülők úri gyerekei, franc tudja, mifélek.

Már majdnem dél van, amikor az erdőből előkerülnek. Fejükön mezzei virágokból font koszorú, a fiú félmeztelenül, a lányon is éppen csak egy ujjatlan póló van, apró mellei majdnem átszúrják a szövetet. Kézenfogva jönnek, nevetgélve, megkönnyebbülve, felszabadultan.

– Hello!

– Hello!

Az esti végtelen szomorúságuknak most nyoma sincs, mintha a hajuk is göndörebb lenne, a lépteik rugalmasabbak, az arcuk mosolygósabb. Fogják egymás kezét, nevetgélnek, puszkálnak. Veled nem sokat törődnek, felrángigálják egymást a szobájukba.

Leülsz a rózsabokrok tövébe egy farönkre. Délutánra jár, amikor újra megjelennek, kitömött hátizsákjuk a vállukon, kezüket egy pillanatra sem engednék el.

– Hello! – intenek lazán. Se köszönöm, se viszlát, semmi. Elindulnak a szerpentinén lefelé, és mire magadhoz térsz, már el is tűnnek a kanyarban.”

6.

Az utóbbi években sokat fogytam, újra olyan sovány lettem, mint legutóbb kamasz koromban voltam. Akkor előttem volt az egész élet, az nyomasztott, most meg már mögöttem van minden. Akkoriban számoltam az éveket, nem akartam felnőtt lenni. A tizenhat éves már öreg, gondoltam, a tizenhét éves aggasztán, a nagykorúság határát átlépő tizennyolc pedig végérvényesen felnőtt – a felnőttiségtől borzasztóbbat pedig elképzelni sem bírtam.

Most viszont már egészen más indíttatásból számoltam az éveket. Bírom-e szusszal, tudok-e még normálisan gondolkodni? Vérnyomás, széklet, vércukorszint, mind a hibahatáron belül? Lesz-e holnap, felébredek-e álmomból? Kinyitom a szemem: látok. Beszívom a levegőt: érzem az illatokat. Megmozdítom a kezem: bármit megragadhatok. Ha kedvem tartja, felállhatok, elindulhatok – még tudok járni. Felrakom a szemüvegem, olvashatok.

Nem nagyon volt kedvem olvasni. Kényszerből olykor leemeltem ugyan a polcomról egy-egy könyvet, de a régi kedvenc olvasmányaim elkoptak, idegen nyelven szólnak hozzám. A kerületi könyvtárból kölcsönzött olvasmányokban sem leltem már öröömöm, ezeket az újabb könyveket már nem nekem írták, ostobán felszínesek és összezsapottak voltak.

Mindig korán ébredtem, sokat forgolódtam, nem tudtam újra elaludni. Bekapcsoltam a tévét, vártam a hatórás híreket. Végignézttem a hétórásat, a nyolcórásat, és így tovább, az összes hír-

adót, egész nap. Megnéztem egy-két bárgyú sorozatot, a komolyabb filmekhez már egyáltalán nem volt türelmem. Alig mozdultam ki otthonról. Dél körül elmentem a közeli piacra, a kifőzdében bekanalaztam valami egyszerű ételt, hasonlóan a többi kisnyugdíjashoz. Utána hazamentem, ledőltem aludni egy fél-órára, aztán ismét bekapcsoltam a tévét, vártam az estét, a lefekvés idejét.

Korábban úgy terveztem, hogy nyugdíjasként veszek majd valahol egy kertes házat, elkapirgálok a kertben, állatokat tartok: kutyákat, csirkéket, esetleg még lovat is. Mégis itt maradtam a panel fogságában, a kutyaszaros járdák, szétvert parkok, egyformára szabott épületek között. Amikor fiatal voltam, mindig mentem valahová, hátha máshol jobb lesz, hátha ott történik valami. Kilenc évesen már egyedül utaztam a rokonokhoz, kétszeri átszállással. Kívülről fűjtam az állomások sorrendjét, percnyi pontossággal tudtam a csatlakozásokat. Ismertem az összes mozdonytípust, kezdve a kis hegyfutóktól, amiknek még külön szeneskocsijuk sem volt, csak egy nagyobb ládából lapátolták a szenet, egészen a büszke négyhuszonnégyesekig. Gimnazista koromban körbeutaztam a Balatont. Hajnalban, amíg a csatlakozásra vártam, körözöttés kiflit ettem a balatonszentgyörgyi restiben. Előtte még soha nem ettem körözöttet, újdonság volt számomra az is, akárcsak a francia saláta, vagy a kaszinótojás. Emlékszem, hányszor várakoztam az első vonatra a Keleti pályaudvar huzatos csarnokában is. Színházba jártam Pestre, és többnyire lekéstem az utolsó vonatot, mert olyan sokszor tapsoltuk vissza a színészeket. Még most is érzem a színház különös illatát, talpaim alatt még most is mintha ott lapulna a puha szőnyeg, amely elnyelte lépteink zaját. Mindig béreltem távcső-

vet, azzal figyeltem, hogy mikor mozdul meg a függöny, és mikor lehet betekinteni a színpad különös rejtelseibe.

Most, ha kinéztem az ablakon, a szomszéd házat láttam, egyforma ablakokkal és szürke erkélyekkel. Az ablakok mögött persze megannyi élet – de ki lenne kíváncsi rájuk? Egyik reggel egy vadgerle szállt az erkélyem fémkorlátjára, betegen lógatta a szárnyait, mint aki nem tud tovább repülni. Ha kinyitnám az ablakot, biztosan elröpülne, gondoltam. El akartam kergetni, mert semmi közöm a galambokhoz. Felálltam, és határozott mozdulattal kinyitottam az erkély üvegajtóját. A gerle azonban nem szállt el, lógatta tovább beteg szárnyait, üveggolyó szemeit határozottan énrám szegezve. Még ide szarik nekem, gondoltam, és kimentem a fürdőszobába a partvisért. Mire visszaértem, a madárnak már nyoma sem volt. A partvist mérgesen bevágtam a sarokba, és már zártam volna vissza az erkélyajtót, amikor váratlanul megcsapott a hajnali levegő frissessége.

Megálltam a nyitott ajtó előtt, beszívtam magamba a tiszta levegőt. Furcsa, rég nem tapasztalt érzések szálltak meg. Megpróbáltam elkergetni magamtól ezeket a rosszindulatú érzéseket, de erősebbek voltak az akaratomnál. Behunytam a szemem, és a sziklás hegyek képe jelent meg lelki szemeim előtt. Hallottam a szélben hajladozó fenyvesek hangját, a patakok zúgását. Mindez nem tartott sokáig, arra mégis elegendő volt, hogy kibillentsen egyhangú közönyömből.

Lelifteztem a pincébe, zseblámpám fényével megkerestem régi, szovjet gyártmányú, fémvázis hátizsákom. Leráztam róla a port, lesöpörtem a pókhálókat. A hátizsák gyomrában ott lapult a túrabakancsom, érezni lehetett a súlyát.

Messzire eltartottam magamtól a hátizsákot, úgy lifteztem vissza a lakásomig. Leraktam a szoba közepére, kivettem belőle a bakancsot, odaraktam azt is mellé. Leültem egy székre, onnan nézegettem őket, mintha élőlények lennének. A hevederek rendben voltak, a csattok kissé berozsdásodtak. A túrabakancs sem változott semmit. A talpa szélén még ott fehérlett a legutolsó kirándulás agyagos sara. A bőre kissé megfakult, de a fűzői épek voltak. Úgy ágaskodtak ott, ugrásra készen, mintha parancsszóra várnának.

Rendben van, de mit vigyek magammal? – kérdeztem fennhangon. Pálinkát kellene vinni, pálinka nélkül nem ér semmit a túra. Igaz, hogy az orvos megtiltotta, egy csepp is mérge, mondta, de ki törődik most a fontoskodó orvosokkal? Meglepő frissességgel leszaladtam a piacra, az őstermelői standon vásároltam két üveg szilvapálinkát. Másra nem is lesz szükségem, határoztam el szilárdan.

Igen, de tekintetem oda tévedt, ahová nem kellett volna. Arra a kartondobozra, amelyik elbújt a könyvespolc legalján, befedve mindenféle kacattal, kiszáradt tollakkal, elsárgult újságokkal, befizetetlen számlákkal, ezeréves iratcsomókkal. Pontosan emlékeztem rá, hogy mi van abban a dobozban, és azt is tudtam, hogy nem szabad kinyitni. Arra gondoltam, hogy ha mégis kinyitnám, előtte meg kellene inni legalább az egyik üveg pálinkát. – Nem lehetek ennyire gyenge – mondtam, és kiráncigáltam a kartondobozt a polc fogságából. Leszórtam róla mindent, és kinyitottam a fedelét. Spirálfüzetek sorakoztak benne, szépen egymás tetején, legalul a régebbiek, felül az újabbak. És a legfelső füzetben egy bontatlan boríték.

Ezt a levelet már ki kellett volna törölni az emlékezetemből. El kellett volna égetni, meg kellett volna semmisíteni, ehelyett ott

volt, ott kellett magát. Mintha gonosz módon, kéretlenül szólna hozzám, mintha szemrehányóan mondaná, hogy miért nem olvastál el.

Ez már sok volt erre a napra, éreztem, nem bírnék elviselni többet az emlékekből. A szoba közepén a nyitott hátizsák, mellette a bakancs, a két üveg szilvapálinka, és kissé távolabb tőlük a nyitott kartondoboz, benne a füzetekkel, és mindezeken túl Béni egyetlen levele, amit a börtönből írt hozzám.

Vissza kellene tuszkolni mindet a helyére, gondoltam, mert ennek így nem lesz jó vége. De úgy látszik, a tárgyak végképp önálló életre keltek, és nem voltak hajlandók megmozdulni. Farkasszemet néztek egymással, egyik sarokban én, a másikban pedig a hátizsák, a bakancs, és a nyitott kartondoboz.

*

Furcsa érzés volt újra ott ülni a fűben, a tóparton, hajdani kalandozásaink helyszínén, titkaink ismerőjénél, ebben az idegen országban, amelynek nem értettem a nyelvét, Nemrég szálltam le a buszról. Délután volt, még barátságosan sütött az őszi nap. A füves domboldalon néhány sátor árválkodott, tábortüzek füstje szállt vékony csíkban a magasba. A tó túlsó oldalán a falu, a templomtorony, a tornácos kocsmá, mintha semmit nem változott volna az elmúlt évek alatt. És nem változtak a hegyek, az erdők, és nem változott a tó sem. A szemközti hegy túlsó oldalán, ahol az erdő kerekedett, egy temető volt. A megözvegyült anyókák nehezen kapaszkodnak fel oda meglocsolni a virágokat, gondoltam.

Arra készültem, hogy ha visszatérek erre a helyszínre, minden kérdésemre választ kapok, minden homályos pont megvilágosodik bennem. A megvilágosodás helyett azonban mintha puha köd szállt volna agyamra. Nehezemre esett a gondolkodás, nem működtek rendesen agyamnak tekervényei, nem tudtam értelmes gondolatokat megfogalmazni. Pedig akár büszke is lehettem volna, arra, hogy sikerült kirobbantanom magam saját börtönömből, és volt erőm visszajönni. Akkor lehettem volna igazán elégedett magammal, ha másnap felkapaszkodok a hegygerincire, mint régen, és elzarándokolok az Örvénylő Katlanhoz. Ott kellett volna meginni a pálinkát, a tomboló viharban, villámfénynél, égdörgés közepette. Igen, az komoly teljesítmény lett volna, balladába illő tett.

A hátizsák ott volt mellettem, benne a két üveg pálinka, benne voltak a kékfedeles spirálfüzetek, és a két üveg közé beszorulva ott lapult Béni bontatlan levele. Nem bírtam tovább, megráztam magam és nagy bátran előhúztam mindkét üveget. Velük együtt jött a levél is. Az egyik üveget a jobb oldalamra helyeztem a földre, a másikat pedig balra. Felváltva iszom majd a jobb oldali és a bal oldali üvegből, határoztam el, így aztán egyik oldalt sem érheti sérelem. A levél ott feküdt előttem, középén, a fűben.

Kinyitottam a palackokat, igencsak ügyelni kellett rá, nehogy kiboruljanak. A szilvapálinka illata behatolt az orromba, megmelengette kihűlt lelkem. Csak bele kell kóstolni, máris megváltozik minden. Könnyebben nyílik meg a szellemvilág kapuja, jobban elmosódik a lét és nemlét határa, színesebbek lesznek a felhők az égen. Hosszú ideje nem ittam alkoholt, milyen régóta vártam erre a pillanatra! Az első nyelet lesz az igazi, gondoltam. Az első korty végigégeti majd a torkom, a nyelőcsövem, átforrósítja a gyomrom, a beleim, működésbe lendíti a májamat, sza-

pora munkára fogja a szívem, a tüdőm. Varázsszer a pálinka, ötvenfokos alkoholszintjével maga a csoda, az emberi elme csúcsteljesítménye. Csak egy korty, és könnyebbé válik az élet.

Az első korty, amire annyi ideje sóvárogtam, íme, most lecsúszott a bal oldali üvegből, és azonnal követte őt a második, a jobb oldaliból. Aprócska mozdulatra, kevéske izommozgásra volt szükség csupán, és újra előtört a rég nem érzett élmény. A reggel megivott első korty korábban mindig megborzongatott, ez jelentette számomra az előző nap folytonosságát, a biztos kapaszkodót az élethez, bizonyosságot a létezésről. Most régi életemnek folytatását jelentették ezek a nyelésnyi pálinkák, kapcsolódást korábbi önmagamhoz.

Az első két kortyot követte a második kettő, most először a jobb oldali üvegből, majd a bal oldaliból. Nem volt megállás.

Remegő kézzel nyúltam a fűben rejtőzködő boríték után, fel-emeltem, vizsgálgattam. A címzés az enyém, pontos a kerület, az utca, a házsám, az emelet, az ajtó. A feladó is ismerős: Béni az, a neve alatt ott állt a büntetés végrehajtó szerv neve, és az a cím, ahová együtt megérkeztünk annak idején. Miért kell egy levélből ekkora cirkuszt csinálni? – gondoltam, és nagy bátran felbontottam a borítékot. Zöld tintával íródott levél potyogott ki belőle, és egy hivatalos nyomtatvány.

Először a nyomtatványt kezdtem olvasni. Kapcsolattartói nyilatkozat, ez állt rajta, és alatta a szöveg: alulírott hozzájárulok, hogy kapcsolattartás céljából adataimat a BV intézet nyilvántartsa. És Béni adatai, valamint az én adataimnak és az aláírásomnak a helye.

Ez nem most nem fontos, gondoltam, lássuk a levelet!

„Szia, Picikém!

Mikor ezt a levelet írom neked, már második napja vagyok itt. Nem gondoltam volna, hogy erre sor fog kerülni. Sírok közben, mert nagyon hiányzol. Reggel, amikor felébredtem, azt hittem, hogy mellettem fekszel. Egyszemélyes zárkába könyörögtem magam, és most itt egyedül vagyok, mert nem akartam együtt lenni a kigyúrt bikákkal.

Itt most csak átmenetileg vagyok, majd el fogok innen kerülni másik börtönbe, de még nem tudom hová. Ha a kedvezményt megkapom, akkor egy év és nyolc hónapot kell bent töltenem, de hát az rengeteg! De kibírom, csak te bírd ki! Nehéz volt nagyon bejönni a kapun, visszánéztem, de egyből becsapódott a kapu.

Kérlek, hogy töltsd ki a papírt, amit küldök, mert csak így tarthatjuk a kapcsolatot. Ezt a papírt aláírva küldd vissza, és már válaszolhatsz is a levelemre, csak ez a papír legyen benne. És utána másnap már küldhetsz pár doboz cigit is, mert ami volt nálam, azt elszedték.

Nagyon szeretlek és kitartás! Hamar eltelik majd ez az idő, és én mindent kibírok. Írj kicsit magadról, hogy viseled nélkülem az életet? Én nagyon sokat gondolok rád.

Nagyon szépen kérlek, hogy írj nekem, mert nem bírom ki nélküled. Rajtad kívül nincs senkim, akire számíthatok. Nincs semmim és senkim, Picikém! Kemény évek elé nézek, de ne aggódj, én erős vagyok, és kibírok mindent, mert mást nem tehetek.

Ha kint leszek, tudom, hogy teljesen meg kell változnom, és valami értelmet kell adni az életemnek.

Lassan befejezem, Picikém. Nagyon szeretlek, és nagyon sok kitartást kívánok neked. Ne aggódj, még sokat leszünk együtt. A nyilatkozatot minél előbb juttasd vissza, mert amíg nem kapom meg, addig én sem írhatok neked több levelet.

Számolgom a napokat, sokat gondolok rád. Írj minél előbb!

Puszi: Béni”

Esteledett. A falu ablakaiban egymás után kigyulladtak a fények, felkapcsolták az utcai lámpákat, a temetőben gyertyák pislákoltak. Holdvilágos éjszaka elé nézünk, gondoltam, a telihold már ott készülődött a hegyvonulatok mögött. A pálinka rendesen fogyott, szorgalmasan teljesítette küldetését. Hátradőltem a fűben, becsuktam a szemem. Meglódult velem a domboldal, mintha ringlispilben ülnék. Két kézzel kapaszkodtam a fűcsomókba, nehogy kirepüljek az űrbe.

És most, az éjszaka kezdetén, a tó túlsó partján, a legmagasabb hegyek tövéből elindult egy fényes sínpár. Lassan körbeölelte a tavat, elhaladt a falu házai mellett, megkerülte a tornácos kocsmát, és megállapodott közvetlenül mellettem, a zöld fűvel borított domboldal és a tó partjának találkozásánál. Igen, fényes sínpár érkezett, álmaim vasútja épült fel percek alatt. És amint a telihold fénye megvilágította a hegyek csúcsát, abban a pillanatban a hegy belsejéből elindult a sínen egy motorvonat, sárga kocsikkal, fénylő ablakokkal. Hangtalanul suhant végig a frissen lefektetett, kanyargós pályán, elhaladt a házak mellett, a tornácos vendéglőnél dudált egy rövidet, éppen csak beköszönve a záráshoz készülődőknek, majd lefékezett, lassan begördült a domboldal és a tópart találkozásához, éppen oda, ahol én hevertem a fűben. A kocsikban égtek a lámpák, ragyogtak a kékszínű ülészuzatok és a sárgaréz fogantyúk. Az ajtók hangtalanul kinyíltak, csak a motor berregett finoman. A vonaton senki nem volt, üres volt a vezetőállás is.

A fejem kitisztult, már nem forgott velem a világ, pontosan érzékelttem a külvilág jelzéseit. Tudtam, mit kell tennem. Beléptem a vezetőfülkébe, sorban megérintettem a fogantyúkat, végigsimogattam a műszereket. Beültem a vezetőülésbe, próbálgattam a kényelmes széket. Hátradőltem, kezem az indítókaron pihent. Megnyomtam a dudát, a hangja belevisított az éjszaka csendjébe. Felkapcsoltam a reflektort. A fénycsóva végigpásztázott a tájon, megvilágította a kikötött ladikokat, a domboldalon álló sátrakat, és az erdő kezdetét is. Szomorúan láttam, hogy a sínek nem vezetnek tovább. Megnyomtam a dudát, hátha a kürtszó varázsa meghosszabbítja a pályát, de hiába.

Felálltam, megfordultam, kinyitottam az utastér ajtaját, elindultam a szerelvény másik vége felé. Az üres kocsiiban, a legtávolabbi ülésen ott ült valaki. Béni volt az, ki is lehetett volna más. Arcán a megtört mosoly, tekintetében ugyanaz a kétségbeesés, mint amikor a börtön kapujában elváltunk egymástól.

Megtorpantam, erre nem számítottam. Pontosan érzékelttem a helyzet abszurditását. Béni, mintha szoborba öntötték volna, mozdulatlan volt, a szempillái sem rezdültek. Csak nézett, egyre nézett, szeme fényéből szemrehányás sugárzott. Tudtam, hogy mondani kellene neki valamit, meg kellene osztani vele mindazt a keserűséget és gyönyört, amit mellette átéltem. Még most is ott zsongott bennem saját mondatom: *engem még nem szeretett így senki*. Be kellett volna vallanom, hogy milyen boldogtalan vagyok, amióta ismét egyedül élek. Mindent el kellett volna mondani, de hiába erőlködtem, nem jött ki hang a torkomon.

Nehezen mozdultak a lábaim, de végül sikerült indulásra bírni őket. Nem néztem vissza, nehogy sóbálvánnyá változzak.

A másik kocsiiban is volt valaki. Korsós Sanyi ült ott, felnőtt férfiként, fekete anorákban, mellette megtömött reklámszatyor-

ral, mint aki valóban utazni készül. Pontosan úgy nézett ki, mint a szolnoki vasútállomáson: a háta meghajlott, a haja visszakapta eredeti koromfekete színét. Fáradtnak látszott, kiábrándultnak, de a tekintete a régi volt, fekete szembogarát ugyanúgy nekem szegezte, mint régen.

Azon már meg sem lepődtem, hogy a következő kocsiban Máriót találok. Abban a ruhában volt, amit a rendőrségen viselt, arcán ugyanaz a félszeg bocsánatkérés volt látható. Nála meg sem álltam, nyugodt léptekkel haladtam el mellette. A következő kocsi üres volt. Végül benyitottam az utolsóba, egy fülkés kocsiba. A második fülkében a három testvérem ült, komor ábrázattal, apánk temetésén viselt fekete öltönyben. Végre látom őket is, gondoltam, és mentem tovább a folyosón. Üres fülkék következtek sorra, és az utolsóban a szüleim ültek, egymás mellett, mintha fényképen látnám őket. Apámon vasutas ruha volt, kezében hosszúnyelű kalapácsát szorongatta, mint akinek most is a sínek vizsgálata lenne a dolga. Anyám ünneplő ruhában volt, fiatalosan, hosszú haja kontyba fonva.

– Legalább mind együtt vagyunk – gondoltam, és beléptem a vonat másik végén lévő vezetőfülkébe. Itt is duruzsolt a dízel-motor, itt is égett a reflektor, bevilágította a kanyargó sínpart. Beültem a vezetői székbe, kezem az indítókarra helyeztem. Az ajtók maguktól záródtak, a szerelvény anélkül indult el, hogy meghúztam volna az indítókart. Elindultunk visszafelé, körbezakatoltuk a tavat, a vonat egyre gyorsabban robogott. A kerekek egyre sebesebben kattogtak, a kocsik jobbra–balra ringatóztak. Hatalmas kanyart írtunk le, minden eddiginél gyorsabb tempóra kapcsoltunk, és igen, most volt a pillanat: belerobbantunk az alagútba.

És ezen a hajnali órán, amikor a hegyek mögött ébredezett a nap, amikor finom pára lebegett a tó fölött, amikor a fehér sziklák körvonalai egyre karakteresebben rajzolódtak ki, arra ébredtem, hogy hideg van. Kinyitottam a szemem: harmatcseppektől terhes fűszálak magasodtak fölém, az égen fehér felhőfoslányok szaladgáltak. Kolomp hangját hallottam, a közelben tehén-csorda legelészett.

Feltápáskodtam, körülnéztem.

Szédültem, a fejem zúgott, a látásom homályos volt. A két üres pálinkásüveg ott hevert mellettem. A csorda karnyújtásnyira legelészett tőlem, bárgyú tehénpofák tekingettek rám. Kicsit távolabb pásztorfiú támaszkodott hosszú botjára, lábainál két kutya feküdt. A pásztorfiú úgy figyelt, mintha énám is őrködni kellene, nehogy elkóboroljak.

Hideg volt, jól esett volna most egy korty pálinka. Előbújt végre a nap, lendületes sugárral pásztázta végig a tájat. Felálltam, odamentem a parthoz, beledugtam kezem a meglepően langyos vízbe.

Rendben van, gondoltam, ha így alakult, nincs mit tenni. Szépen sorban levettem a ruhámat, összehajtogatva ráhelyeztem egy nagyobb kőre. Kibújtam az alsónadrágból is, mezítelenül léptem be a vízbe. Vettem még egy pillantást a pásztorfiúra is, aki tekintetével követte minden mozdulatom.

Nyugodt léptekkel haladtam a tó közepe irányába, és amint a víz mélyülni kezdett, nagy bátran belevetettem magam. Határo-

zott mozdulatokkal, mégis könnyedén úsztam befelé, a túlpárt irányába, a frissítően simogató vízben.

A nap most már kellemesen sütött, szépen melengette a tarkómat és a hátam. Beértem a tó közepére, leálltam a karcsapásokkal, kezem-lábam csak éppen annyira mozgattam, hogy ne süllyedjek el. Körbenéztem, innen mindent jól lehetett látni. A falu, a kocsmá, a templom, a temető, minden a helyén volt. A tehenek, mint gyapjas gombócok, a pásztorfiú fekete pont. A hegyek, az erdők körbeölelték a tavat. Az egyik hegyoldalból bőséges vízesés zúdult alá. Közelebb úsztam, finom páracseppek permeteztek az arcomra.

Most már kezdtem fájni. A végén még szívgörcsöt kapok, gondoltam, és visszafelé vettem az irányt. Amint talajt éreztem a lábam alatt, felálltam, kiemelkedtem a vízből. A búsuló pásztor szobra mintha tanúja lett volna minden mozdulatomnak.

Elnevettem magam.

– Nézzél nyugodtan, ilyet még úgysem láttál! – szóltam oda neki. A pásztor, bár aligha értette szavaim, mégis megértően biccentett egyet.

Én is visszabiccentettem, majd nedves testemre felhúztam a ruháim. Összepakoltam a hátizsákom, beraktam a füzeteket, Béni levelét. Az üres üvegeket ott hagytam a fűben. A falu felé indultam, megcélozva a tornácos kocsmát.

Tartalomjegyzék

1. fejezet.....	7
2. fejezet.....	22
3. fejezet.....	45
4. fejezet.....	59
5. fejezet.....	91
6. fejezet.....	133